

NASLOV

Ob najdbi izvirnega Trubarjevega dela

Pripravljamo pogovor z upokojenim evangeličanskim škofom, vodjem muzeja v Fre-sachu, sudetskimi Nemcem Oskarjem Sakrauskym, ki je na avstrijskem Koroškem odkril izvirnik Trubarjevega Katekizma iz leta 1580. V Trubarjevem letu je to srečanje z enim od vidnejših proučevalcev južnoslovenske reformacije in protestantizma na Slovenskem vred-no, da mu odmerimo nekaj več prostora.

Leto XXXVI

Št. 36

Murska Sobota

11. sept. 1986

CENA 120 DIN

VESTNIK

Dan proizvajalcev kmetijske zadruga Panonka

Po dveletnem premoru sta Kmetijska zadru-ga Panonka in Živilorejsko-veterinarski zavod za Pomurje v začetku tega tedna v Murski So-boti pripravila dan proizvajalcev Kmetijske za-druge Panonka. Poleg razstave in prodaje ple-menskih telic ter prikaza načrtne vzreje in pro-daje le-teh, so na sejmišču v Murski Soboti prikazali tudi dosežke, ki so jih v tej kmetijski zadrugi dosegli v rastlinski pridelavi in živilo-reji, kmetom, ki so dosegli najboljše rezultate v živiloreji, rastlinski pridelavi in sadjarstvu, pa so podelili tudi nagrade in priznanja. Ob tej priložnosti so pripravili zanimivo povorko kmetijske mehanizacije od najstarejših trak-torjev do najmodernejših kmetijskih strojev skozi Mursko Sobotu, ki so si jo z zanimanjem ogledali vsi, ki so se v ponedeljek dopoldne mudili v mestu. Škoda je le, da se letošnjega dneva kmetijskih proizvajalcev KZ Panonka ni udeležilo še več kmetov, za kar pa so precej krivi organizatorji, ki niso poskrbeli za ustre-zno obveščanje. Več o prireditvi in nagradah v prihodnji številki.

Foto: L. Kovač

Črna jelša in 18. svetovni kongres IUFRO

Prekmurje — »civilizirana puščava«?

Začel se je v ponedeljek »z vi-zijo japonskega vzhajajočega sonca, s priljubljeno slovensko Jenkovo pesmijo o lipi, novo Go-lobovo skladbo, avizom rogov in otvoritvijo predsednika Zvezne-ga izvršnega sveta Branka Mikuli-ča«. Doslej največja mednarod-na znanstvena prireditelja v Can-karjevem domu v Ljubljani, 18. kongres Mednarodne zveze goz-darskih raziskovalnih organizacij IUFRO, je privabila kakih dva tisoč znanstvenikov z vsega sve-ta, njen moto pa je: gozdarska znanost v službi družbe. Po šest-dnevnem zasedanju bo od 14. do 21. tega meseca na vrsti 20 stro-kovnih potovanj po Jugoslaviji. Prihodnji četrtek bo ena od štud-jijskih skupin obiskala Prekmur-je ter se v okviru teme Gospodar-jenje z gozdovi črne jelše in polj-skega jesena med drugim pomu-dila v enkratni združbi logov čr-ne jelše na območju gozdnega re-irja Polana.

Prav gotovo bo na kongresu beseda nanesa na usodo gozdov v pokrajini ob Muri in publikaci-jo Črna jelša v Prekmurju goz-darskega strokovnjaka in prvega operativca Gozdnega gospodar-stva v Murski Soboti Ladislava Nemesszeghyja, ki je pred krat-kim izšla pri Pomurski založbi. Je zgolj ena od 30 podobnih, ki so v zadnjem obdobju izšle v na-ši republiki, opremljene z med-narodnimi povzetki. Pričujoča je dvojezična: v slovenščini in nem-ščini ter bralca (gozdarja, obisko-valca gozda) na slikovit, privla-čen način vpeljuje v »skrivnosti zares čudežne drevesne vrste, saj raste v vodi in se kljub temu vzpne do 30 metrov visoko«. Prof. dr. Dušan Mlinšek z Bio-tehniške fakultete v Ljubljani, ki v tem mandatu — od prejšnjega kongresa pred petimi leti v Kjotu na Japonskem — vodi IUFRO, je na ščitnem ovitku zadevne pu-blikacije zapisal, da je pred nami »drobna knjiga o »veliki drevesni vrsti«, ki je doma v večjem delu Evrope« in nadaljuje: »Govori o drevesni vrsti in o gozdu, ki daje naravno energijo prekmurski krajini in prekmurskemu podež-lju. Črna jelša — neopazna, toda pomembna v naši krajini — se predstavlja v poplavnih ulekni-nah, kjer druge drevesne vrste ne

Pred končnim posekom, je zapisano pod posnetkom v publikaciji Črna jelša v Prekmurju, ki je hkrati tudi naslovna stran.

morejo več uspevati, tvori pre-krasne, tajinstvene gozdove s po-sebnim rastlinjem in živalstvom. Poskušamo dojeti njen naravni pomen v tem posebnem nižin-skem prostoru. V Polani, v Čr-nem logu in še ponekod ob Muri je gozd črne jelše enkratno raz-vit. V njem nam ura pouka o na-ravi gozda pove, kako enkratni in pomemben je za našo krajino.

Le škoda, da »umno vodno go-spodarstvo« naravnemu obmur-skemu gozdu — in s tem tudi vsej krajini — spodkopava kore-nine in pomaga spreminjati Prekmurje v »civilizirano pušča-vo«. V nevarnosti je gozd, ki ni le organsko pomemben za dele slo-venske Panonije: z njim izgineva hkrati tudi gozd — specialist na

naravni meji med gozdom in vodnimi ekosistemi. Nekaj malega smo o grozečih nevarnostih, ki pretijo gozdovom zlasti ob levem bregu Mure, v našem tedniku že objavili; v 29. številki 24. julija letos v reportaži pod naslovom Labodji spev o Črnem logu. Žal ni prostora, da bi se mogli dovolj poglobljeno in tehtno posvetiti študiji, kjer po splošni predstavitvi prekmurske krajine v besedi in sliki približe spoznamo gozdove črne jelše in gozdarjenje z njimi z glavnimi gozdnogojitvenimi smernicami, največje zatočišče črne jelše, gozdni revir Polana, plodove če-trstoletnega dela s to drevesno vrsto, njen pomen v Prekmurju in prihodnost, ki naj bi ji bila usojena. »Rastišča črne jelše se

vedno bolj in bolj krčijo, »bere-mo, in zvemo: »Proizvodna doba v gozdarstvu je dolga, znaša od 60 do 120 in več let. Poljedelec lahko napako, ki jo napravi, z menjavo kulture popravi v enem ali v dveh letih. Napaka, ki jo napravi gozdar, bremeni eno ali dve človeški generaciji. Gozdar je danes brez moči, saj mu vodo, ki je vir življenja njegovih goz-dov, drugi speljujejo drugam«. Pred sklepnim Pa še to avtor pu-blikacije Ladislav Nemesszeghy poudarja dve ključni nalogi: ohraniti to minimalno gozdna-tost in funkcionalno razporeje-nost gozdov med pretežno kme-tijskimi zemljišči, in ker je gozd zelo občutljiv živ organizem, skušajmo z ohranitvijo naravnih razmer iskati skupno in učinko-vito pot do optimalne kmetijske in lesne pridelave v pokrajini. Prav gotovo misel, ki ne bi smela ostati zgolj pobožna želja.

Branko Žunec.

Pri plačah zaostajajo

Čeprav so se osebni dohodki v minulih mesecih nekoliko izboljšali, pa v radgonski občini še vedno capljajo za republiškim pov-prečjem za okrog 13 odstotkov. V prvih šestih mesecih 1986. leta je realni osebni dohodek narasel za 21 odstotkov, ker pa je rast usta-vljena, bo ob koncu leta le 10-od-stotna.

Najnižji povprečni osebni do-hodki v prvih šestih mesecih so bili v Lini Apače, nič kaj boljši pa niso bili v drugih delovnih orga-nizacijah. Posebnost za radgon-sko občino je, da ni velikih razlik med osebnimi dohodki vodilnih in vodstvenih delavcev in drugi-mi. Na primer: plača generalnega direktorja je bila 223 tisoč dinar-jev, direktorja Pomurskega sejma 260 tisoč, plača direktorja tozda pa od 140 do 170 tisoč dinarjev. Različne glede na delovno orga-nizacijo so bile plače inženirjev: v Elektru je bila povprečna plača inženirja 141 tisoč, v Avtoradgoni 80 tisoč in v Mineralni vodi 148 tisoč dinarjev. Osebnih dohodkov ravnateljev so se gibali od 133 do 151 tisoč dinarjev, profesorjev okrog 114 tisoč in učiteljev od 80 do 90 tisoč dinarjev. bp

Delovno skupino CK ZKS v Pomurju

Zvestoba v dobrem in slabem

Bile so med komunisti križev-ske kmetijske zadruge, Primato-vega tozda Skladiščna oprema v Lendavi, Gorenja Elrad v Gornji Radgoni in Mesne industrije v Murski Soboti. Vodilo: z naslo-nitvijo na lastne moči spreminja-ti razmere.

Da se na takih pogovorih mar-sikaj zamolči, lakira ali zgolj na-miguje, ne more biti dvoma, če-prav so bili posamezniki brez dlake na jeziku. V kmetijski za-druzi Križevci pri Ljutomeru so veliko časa namenili prenosu znanja na kmete, kar nalaga po-speševalni službi in pospeševal-cem veliko odgovornost, rezerv-am pri intenziviranju pridelave na enoto površine in gmočnim spodbudam, kot so premije, re-gresi in podobno, ki v bistvu po-menijo zgolj gašenje požara, saj smo do ekonomskih cen v kme-tijski pridelavi še daleč. Ni red-kost, da starejši kmečki gospo-darji le stežka predajajo pose-stva, kar prav tako zavira sodob-ne tehnološke in agrotehnične ukrepe. Poglavje zase so slabo obdelane ali neobdelane površi-ne, pri čemer so baje kmetijsko-zemljiške skupnosti in inšpekcijs-ke službe brez moči. Kar zadeva pokojninsko-invalidsko zavaro-vanje kmetov so zapletli pri po-stopkih tolikšni, da se domneva, kako je lažje priti do statusa bor-ca kot do statusa kmeta, niti ne zdi pretirana. Nesporno se to vprašanje ta čas kaže kot osred-nji socialno-politični problem, če hočemo izpeljati združevanje sredstev, zemlje in znanja. Vprašanje, ali smo znatna družbena sredstva, vložena v družbeno in organizirano zasebno kmetijsko proizvodnjo, smotno nalagali, pa je take vrste, da bodo morali nanj pošteno odgovoriti ne le v sozdu ABC Pomurka, kamor je vključena tudi križevska kmetij-ska zadruga, namreč še druge.

V Primatovem tozdu Skladi-ščna oprema v Lendavi si bodo očitno morali dodobra izprašati vest, kako izplavati iz tegob, ki resda žulijo celotno kovinsko-predelovalno panogo, imajo pa v tej gospodarski enoti določene odtente. Ko si ob zastareli opre-mi in skromnem izobraženem sestavu v tozdu prizadevajo, da bi se tako ali drugače izvlekli in ob polletju poslujejo na pozitivni ničli, nas to navaja na domnevo o boju za preživetje. Če ne gre zlepa, pa zgrda, kajti v zadnjih treh mesecih se je v disciplin-skem postopku znašlo kar 42 de-lavcev, čeprav o tem v družbeno-političnih organizacijah niso re-kli niti besede. Sanacijski pro-gram lendavskih Primatovcev sam po sebi ne bo spremenil raz-mer, še manj jadikovanje, kako gre vse narobe zavoljo admini-strativnih ukrepov. Nič kaj pre-pričljivi niso bili pri razčlenjeva-

nju razvojne strategije in, kot ka-že, so tudi v osnovni partijski or-ganizaciji brez jasne opredelitve do tega življenjskega politično-strokovnega problema. Vodilni in vodstveni delavci Primata, zla-sti komunisti — tako v Lendavi kot v delovni organizaciji v Ma-riboru — nosijo levi delez odgo-vornosti za usodo razvijanja tu-kajšnjih programov skladiščne in dvizne opreme ter položaj 395 zaposlenih. Posebej bi jih morala skrbeti velika fluktuacija stro-kovnjakov, verjetno ne le zavoljo nizkih plač in kilavega nagraje-vanja, pač pa možnosti za ustvar-jalno-inovatorsko delo in nje-go-vega vsestranskega vrednotenja.

V radgonskem Gorenju Elrad opogumljeni s polletnim izidom go-spodarjenja zavzeto snujejo in tuhta-jo projekt prednaložbene študije, ki naj bi delovno organizacijo uvst-il med strateške člane v poslovnem si-stemu Gorenja. A to je samo ena plat medalje, ki se, hočeš nočeš, mora pri-legati drugi, če naj Elrad zre v pri-hodnost z logiko ustvarjalnega sode-lovanja od zamisli in razvoja do pro-daje izdelka. Elektronika je brez dvo-ma strateška panoga, in če kje, bi mo-rali prav na tem področju z manj uka-zovanja pa več priprečevanja in moti-viranja spodbujati zlasti proizvo-de-lavce. Pri tem pa se zdi, da v tej go-spodarski enoti z dvema tozdoma in delovno skupnostjo ne uspevajo kdo ve kako. Zdi se, da je med zaposleni-mi po delovnih skupinah in obratih — veliko je ženske in nekvificirane delovne sile — akumuliranega precej nezadovoljstva, ki ga spodbujajo več-krat neprimerno, ležerna organi-zacija dela, različna vrednost točke, ugiibanja o enoviti delovni organizaci-ji, poudarjeni odnosi nadrejenosti — podrejenosti, kar vse slabi občutek pripadnosti kolektivu in povečuje ne-zaupanje. Ne presenečajo komentari-iz za strojev in tekočih trakov, češ da vse dotle, dokler ne bodo presežene omenjene in druge slabosti v proiz-vodnji, ni pričakovati, da bodo zao-krožene programske celote, začenši s kabelsko in satelitsko televizijo, v res-nici in hitro zaživele. Zadnji obisk de-lovne skupine CK ZKS je minuli po-nedeljek veljal komunistom soboš-ke Mesne industrije z okrog 1500 zapo-slenimi. Gre za kroničnega zgubarja, ki se že dobrih pet let vrti v začar-a-nem krogu cenovnih nesorazmerij, plačevanja obresti in tečajnih razlik. Kljub vsemu jim optimizma ne manj-ka, saj računajo, da polletno izgubo v višini 710 milijonov dinarjev do kon-ca leta zmanjšajo na vsega okrog 200 milijonov dinarjev. Direktor ene od najpomembnejših članic v sozdovem poslovnem sistemu ABC Pomurka Dragan Salavec je obširneje govoril o tehnološkem posodabljanju Mesne industrije, vlaganji in o etapi razvo-jne ekspanzije, v kateri so, posebej pa se je ustavil pri nameravani preorga-nizaciji, po kateri naj bi bila organizaci-ja s 6 tozdi in delovno skupnostjo enovita delovna organizacija. Številni razpravljavci so se podrobneje ustavi-li pri posegih v kmetijstvu ter uspo-sabljanju osnovne organizacije ZK za spreminjanje razmer. Dodali bi še, da so tudi ob tem obisku komunisti pou-darili, da je pripadnost kolektivu spo-znana nujnost, pa naj jim gre dobro ali slabo.

Branko ŽUNEC

NA POMURSKIH MEJNIM PREHODIH ZA 21 ODSOTKOV VEČ PREHODOV KOT LANI

Več dela zaradi trgovine in sejma

Ce bi bili cariniki plačani po prometu, kakor so bili natakariji na minulem radgonskem sejmu, se nad povečanim prometom potnikov čez mejo ne bi pritoževali. Prav tako se ne bi pritoževali nad novo brezcarinsko trgovino, ki prinaša državi potrebne devize, cariniki pa imajo le še več pregledov blaga kot sicer. Tako pa povečano število prehodov čez mejo konec avgusta pomeni za carinike v Gornji Radgoni le dodatne nočne ure in delovni konec tedna.

Na vseh mejnih prehodih v Pomurju se je število prehodov čez mejo v primerjavi z lanskim obdobjem povečalo za 21 odstotkov, najbolj na mejnem prehodu v Gornji Radgoni. Tu se je število prehodov čez mejo povečalo za 49 odstotkov, tako da je lani prestopilo mejo ne-kaj manj kot 700 tisoč potnikov, letos v osmih mesecih pa čez milijon tristo tisoč potnikov. Število domačih potnikov se je povečalo za 66, tujih pa za 32 odstotkov.

Kakor meni Ratko Blažević, vodja mejnega prehoda v Gornji Radgoni, se je število prehodov povečalo zara-di visoke cene turističnih storitev v drugih državah, saj je bilo letos naj-več »ta pravih turistov«. Povečanje je verjetno tudi posledica razbremenje-vanja ostalih mednarodnih mejnih prehodov. Medtem, ko so tuji potniki v glavnem turisti, pa je od domačih potnikov prešlo mejo največ zdomcev in ljudi iz ostalih republik. Letos jih je bilo precej iz Zagreba in okolice.

Zaradi nove Kompasove brezcarin-ske trgovine morajo cariniki na mej-nem prehodu v Gornji Radgoni do-datno pregledovati kupljeno blago (podobne trgovine načrtujejo tudi na mejnem prehodu v Gederovcih in Dolgi vasi). Zaenkrat se v to trgovino napotijo največkrat tujci, predvsem Avstrijci in Nemci, ki se vračajo z do-pustov. Največji naval na mejnih pre-

hodih je bil konec junija, ves julij in tudi ob sobotah in nedeljah v avgu-stu. Pravzaprav ni bilo nobene sobote in nedelje, ne da bi bil promet na mejnih prehodih povečan. Se preden se začne največji naval, dobijo carinske službe od turističnih in prometnih organizacij obvestilo, kdaj se začnejo v državah, od koder pričakujejo povečan promet, počitni-ce in dopusti. To jim omogoča vsaj malo načrtovanja dela, čeprav to v ca-rinskih službah sploh ni mogoče. Do-bro sodelujejo tudi z avstrijskimi mej-nimi organi, ki jih obveščajo o preu-smeritvah prometa in bližajočih se kolonah.

Tudi v času radgonskega sejma se je prehod čez mejo dodatno povečal za 20 odstotkov, ob sobotah in nede-ljah pa za 40 odstotkov.

Bernarda Peček

Tri dni po organiziranih množičnih protestih, s katerimi so počastili dan, ko so bile v Čilu že tradicionalne demokratične volitve, je bil izveden atentat na diktatorja Pinocheta, ki je 11. septembra 1973 s krvavim državnim udarom prišel na oblast. Žrtev udara je bil tudi demokratično izvoljeni predsednik Salvador Allende. Pinochet je bil ob atentatu ranjen, v državi pa so uvedli izredno stanje. Na sliki: prizor z letošnjih demonstracij proti diktatorju Pinochetu.

KONEC OSMEGA VRHA

Hararsko vrhunsko srečanje neuvrščenih se je uspešno končalo in sprejelo široko zastavljen program prihodnje dejavnosti za veliko skupnost sto ene članice gibanja. Prav ta izrazito poudarjena volja po čim večji konkretnosti v akcijah, čisto začinjena z nebrzdanim radikalizmom, je bila po prevladujoči oceni poglavitna značilnost osmega vrha, ki je bil v tem pogledu nedvomno svojevrstno ogledalo razpoloženja sveta.

Po svoje pa je bila odraz trenutnega razpoloženja v pisani družini neuvrščenih tudi poslednja prečutna noč hararskega srečanja. Te sklepane »bele noči« neuvrščenja, ki se vlečejo od havanskega vrha naprej in potekajo po približno enakem scenariju, namreč v bistvu zgostijo v sebi poprejšnjo prikrivano notranjo napetost v gibanju, ki je posledica vztrajnih pritiskov od zunaj.

A podobno kot srečanja pred njim je tudi hararski vrh zmogel odbiti ta zadnji nočni poskus preusmeritve gibanja v prihodnjem obdobju, poskus, ki se je osredotočil na izbiranje kandidatov za naslednji konferenci (vrhunsko in ministrsko). Sprejeta kompromisna rešitev je namreč preprečila grozečo polarizacijo znotraj gibanja: devetega vrha nista dobili prestolnici obeh »polov« neuvrščenja, Nikaragva in Indonezija, am-

pak je odločitev o tem prepuščena ministrski konferenci čez dve leti na Cipru; medtem ko se je DR Koreja, ki z mnogimi članicami gibanja diplomatskih stikov, morala zadovoljiti s posebno konferenco o sodelovanju Jug-Jug.

To mučno dogovarjanje o naslednjih srečanjih neuvrščenih je vsekakor odraz notranjih razmer v gibanju, ki jih ne kaže potiskati ob stran. O novem pravnem radikalizmu — ali, kot pravijo nekateri, neoradikalizmu — na hararskem vrhu bi lahko govorili, čeprav ta ni več toliko v službi zunanjih interesov kot prej, ampak odraža čisto bolj do kraja prignano nezadovoljstvo nad krivicami sveta.

Gre za naraščajoči pritisk »ponižanih in razžaljenih«, ki so se marsikje znašli v brezizhodnem položaju, za čim hitrejšo, čim konkretno in čim radikalnejšo reševanje žgočih problemov, bodisi na političnem področju — saj so ob odsotnosti dialoga med velikimi in ob krizi večstranskega dogovarjanja znova oživele grobe oblike groženj s silo — ali pa na gospodarskem, kjer se krizni dolgov, financ, denarja in mednarodne trgovine zajeda v ekstenzno nerazvitost.

Hararski vrh je to naraščajoče nezadovoljstvo uspešno prelil v otipljive dogovore, najbolj konkretne, kar so jih doslej

sprejeli na vrhunskih srečanjih neuvrščenih. Tako prinaša zdaj sklepna deklaracija iz Harareja najbolj odločen poziv doslej — posledica splošnega razpoloženja v generalni debati — Iranu in Iraku, naj prenehata s sovražnostmi, napoveduje skorajšnje sklicanje ministrske konference sredozemskih držav, obvezuje stalni odbor osmerice v Palestini, da v stalnih stikih s članicami varnostnega sveta OZN pripomore k čimprejšnjemu sklicanju mednarodne konference o Bližnjem vzhodu, poziva supersili, naj nadaljujeta z dvogovorom.

Še zlasti konkretni — pač v odgovor na eksplozivne razmere na tem strateškem območju Afrike — pa so hararski dogovori o afriškem jugu, saj je bil med drugim sprejet sklep o ustanovitvi posebnega sklada za pomoč pri frontnim državam in borcem proti rasizmu v Južni Afriki, pa tudi odločitev o sankcijah proti Pretoriji.

Vendar pa bi kazalo za največji uspeh Harareja šteti izredno konkretne dogovore na gospodarskem področju — ustanovitev stalnega ministrskega komiteja 25 držav za dialog s Severom, Ustanovitev stalne nevladne komisije pod vodstvom Nyerereja iz Tanzanije za spodbujanje sodelovanja Jug-Jug, ponujene nove rešitve na področju dolžinskih, finančnih, denarnih in drugih vprašanj.

Doslej neustrezno

Za letošnje poletje ne bi mogli reči, da je bilo za gospodarstvenike počitniško, saj jim je zvezna vlada z vrsto ukrepov naložila precej opravil. Poleg tega pričakujemo še vrsto novih ukrepov, ki bodo bržda usmerjeni predvsem v nekakšno obvezno varčevanje pri vseh vrstah porabe.

Ker smo šele v prvih dneh septembra, od prvih ukrepov pa sta minila komaj dva meseca, je to prekratek čas za presojo uspešnosti. Kritičnih pripomb seveda ne manjka, pri tem pa ne bo odveč vprašanje, ali so pripombe tudi upravičene. Nekaj naj bi bilo res, namreč, da si je zvezna vlada postavila nalogo uveljaviti tržno gospodarstvo, pa čeprav je morala to storiti z zakoni in odloki, torej z administrativnimi posegi. Od tod tudi kritika ukrepov, ker gospodarstveniki upravičeno domnevajo, da je prehod na tržno gospodarstvo možen le brez omejitev pri cenah, delitvi in predvsem izvozu.

Čeprav imajo kritiki po svoje prav, ne smemo prezreti dejstva, da dosedanje poti v gospodarstvu niso bile ustrezne, ker je vsakdo iz kardinalnih sprejetih ukrepov izvajal le tisto, kar mu je trenutno prineslo koristi. Od tod pojav pretiranega zadovoljevanja, večje porabe od ustvarjenega, napačnih naložb in podobno. Čeprav tržnega gospodarstva naj ne bi urejevali z zakoni, ne smemo prezreti dejstva, da bi popolna sprostitve v jugoslovanskih razmerah ne moremo uvesti reda na prostovoljni osnovi. Toliko se že poznamo.

namesto beograjskega pisma

sposobnosti in da je pri njih dobilo načrtovanje in smotno usmerjanje porabe ter nadzor nad naložbami kar osrednjo veljavo. Pri tem bodimo pošten, v jugoslovanskih razmerah ne moremo uvesti reda na prostovoljni osnovi. Toliko se že poznamo.

Kljub kratkemu roku od sprejetja ukrepov že beležijo tudi prve uspehe. Ne gre za lažni optimizem, temveč za dejstvo, da so ukrepi vplivali na ugodnejše gospodarjenje najuspešnejših. Če so podatki točni, je tovrstna usmeritev ustrezna, posebno zato, ker smo pri nas vse predolgo imeli gospodarsko politiko, s katero smo zavirali uspešne, da bi vlekli iz vode neuspešne. Če so uspešnejši res v ustreznem položaju, smo dosegli prvi majhen korak v smeri tržnega gospodarstva. In na koncu še spoznanje — sedaj ni toliko pomembno, kakšne ukrepe naj sprejmemo, temveč, kako izpeljati že sprejete odločitve.

Mirko Čepić

Prepoved za živino iz Italije

Evropska gospodarska skupnost je zaradi epidemije svinavke prepovedala uvoz živih živali in nekaterih vrst svežega mesa iz Italije. Prepoved velja najmanj tri mesece. Že junija je prepovedala uvoz živine in mesa ogroženih območij Velika Britanija, pred štirinajstimi dnevi pa se ji je pridružila tudi Grčija. Italija je na sedežu EGS protestirala, češ da gre za »pretirano« reakcijo Evropske gospodarske skupnosti.

Teoretično vzeto lahko pomeni ta zapora povečan izvoz naše živine na tržišče EGS, toda posredi je vprašanje kakovosti, minimalnih cen in drugih protekcionističnih ukrepov, s katerimi EGS omejuje uvoz. Uvoz našega mesa v dvanajst držav EGS je sicer omejen tudi s kvotami, ki pa jih v zadnjih letih nismo izkoristili, trdijo izvedenci misije SFRJ pri EGS v Bruslju.

Trimesečna prepoved izvoza živine in mesa pomeni za Italijo okrog 400 milijard lir škode.

Pri doslednem izvajanju ukrepov

Zvezni izvršni svet bo vztrajal pri doslednem izvajanju sprejetih ukrepov, pri predlaganju ukrepov gospodarske politike pa se bo še naprej zavzemal za uresničevanje možnosti za delovanje ekonomskih zakonitosti in tržišča, so poudarili na seji Zisa. V razpravi so ugotovili, da je gospodarski položaj še vedno resen. Čeprav letošnji ukrepi ekonomske politike seveda še niso mogli povsem učinkovati, pa se je nekoliko oživila industrijska proizvodnja, povečala se je zaposlenost, pričakujejo pa tudi načrtovani turistični promet.

Zis ugotavlja, da kljub sprejetim ukrepom ni prišlo do zasuka pri ustavljanju negativnih tokov na mnogih področjih gospodarskega življenja, zlasti pri cenah, inflaciji, izvozu in omejevanju splošne in skupne porabe v realne okvire. Po mnenju Zisa zbuja skrb zlasti to, da v mnogih okoljih in

delovnih organizacijah omahujejo pri tem, kaj je treba storiti. Gospodarski in drugi ukrepi, ki bodo sprejeti jeseni, bodo pospešili tudi učinke prej sprejetih ukrepov in ustvarili možnosti za celovitejšo ustalitev gospodarskih gibanj.

Obsojamo terorizem

Jugoslavija je ostro obsodila ugrabitev letala družbe Pan American na letališču v Karačiju in napad komandosov na sinagogo v Carigradu in protestirala proti takšnim oblikam nasilja, ki vselej zahtevajo nedolžne žrtve. Jugoslavija, ki je terorizmu vselej odločno nasprotovala, poudarja, da takšnih nasilnih dejanj ne upravičujejo noben cilj in namen in da pomenijo veliko nevarnost za celotno mednarodno skupnost.

Neuvrščeni so na ministrskem sestanku v New Delhiju prav tako opozorili na terorizem kot na mednarodno zlo in grožnjo zoper mir in sožitje v svetu, pa tudi v Harareju so vesti o krvavih dogodkih v Karačiju sprejeli z ogorčenjem. Očitno so pri vsem tem v ozadju ekstremistične sile, ki hočejo preprečiti reševanje mednarodnih vprašanj na miro-ljuben način, zato bo treba to zlo izkoreniniti z odločno akcijo vseh narodov. Osnova boja zoper teroristično zlo bo resolucija o preprečevanju mednarodnega terorizma, sprejeta v Združenih narodih na minulem zasedanju generalne skupščine.

Jugoslavija je, kot vedno, tudi tokrat pripravljena sodelovati v skupnem boju za mir.

V SEDMO LETO

V Iraku so proslavili prvi dan sedmega leta vojne s sosednjim Iranom.

Na političnih sestankih, vojaških konferencah, na številnih prirreditvah in razstavah »o vojaških zmagah« opozarjajo, da so doslej stili 22 množičnih iranskih ofenziv, in poudarjajo, da so iraške oborožene sile »zdaj močnejše, kot so bile kdaj prej v minulih šestih letih vojne.« Hkrati s tem po kratkem postopku urijo študente in dijakke višjih razredov srednjih šol, da bi se lahko država čimbolje postavila po robu novim napadom, ki jih Iran spet napoveduje.

V Bagdadu trdijo, da se je vojna začela 4. septembra leta 1980, ko so več tednov trajajoči incidenti na meji med državami prerasli v srdite topniške dvoboje. Kot je znano, računa Teheran začetek vojne od 22. septembra, ko so iraške čete vkorakale v Iran.

Hkrati s pripravami na odpor proti novim ofenzivam ponuja Bagdad Teheranu prekinitev sovražnosti in začetek mirovnih pogajanj, s katerimi bi rešili medsebojne spore in probleme. V začetku avgusta je ta predlog izrazil predsednik Sadam Husein v »odprtem pismu iranskemu vodstvu«, drugi predlog pa je dal predsednik iraške nacionalne skupnosti Sadun Hamadi dan pred začetkom osmega vrha neuvrščenih v Harareju. Namen tega je bil očitno pridobiti podporo gibanja neuvrščenih.

Iran je odgovoril že prvi dan vrha, saj so začele njegove sile na severni fronti celo vrsto novih ofenziv. Takoj zatem so izvedle desant na iraško naftno ploščad Al Amija, ki leži v Zalivu 30 kilometrov od obale.

LIBIJA KAZNOVANA?

Kot je sporočil State Department, so si ameriški zavezniki v glavnem edini, da Libija mora biti kaznovana, ker podpira teroristične akcije. Nekateri zdaj menijo, da je bil namen sporočila State Departmenta zanikati trditve, da potovanje Reaganovega odposlanca Vernona Waltera, ki naj bi evropske zaveznike prepričal o uvedbi sankcij proti Libiji, ni bilo zelo uspešno.

V sporočilu State Departmenta je dalje rečeno, da so Waltersovi posvetovanja »Nadaljevanje naših prizadevanj, katerih cilj je pokazati Libiji, da njena podpora mednarodnemu terorizmu ne more ostati nezakazovana.« »Naši prijatelji so si edini, da je tak program potreben,« je rečeno v omenjenem sporočilu.

(AP)

globus

VARŠAVA — Na podlagi zakona o amnestiji so na Poljskem izpustili iz zaporov 11.805 ljudi. Med njimi je bilo 213 političnih zapornikov.

BONN — Avgusta je prišlo v ZR Nemčijo 15 tisoč beguncev ali polovico več kot julija. Največ jih je iz Afrike, Azije in z Bližnjega vzhoda. Od začetka leta je prišlo v ZRN več kot 66 tisoč beguncev, največ iz Irana, Libanona, Indije in Gane. Računajo, da se bo število beguncev do konca leta povečalo na 100 tisoč.

MOSKVA — Ob trčenju sovjetskega potniškega parnika Admiral Nahimov z neko tovornoladjo v Črnem morju je od 1234 potnikov in članov posadke zgubilo življenje 398 ljudi.

BUDIMPEŠTA — Med korenite gospodarske spremembe na Madžarskem sodi tudi zakon o stečaju, ki je začel veljati 1. septembra. Če bodo določila zakona dosledno spoštovali, bo moralo v stečaj nekaj sto podjetij, ki ne poslujejo rentabilno.

ISLAMABAD — Na letališču v Karačiju so teroristi ugrabili ameriško potniško letalo. Ob dramatičnem spopadu pakistanskih komandosov z ugrabitelji je bilo 18 mrtvih in 129 ranjenih.

ISTANBUL — Med sobotnim terorističnim napadom na sinagogo Neve Šalom v Istanbulu je bilo ubitih 24 judovskih vernikov.

BUKAREŠTA — Romunija bo do konca leta za 5 odstotkov enostransko zmanjšala število čet in stroške za obrambo. Tako je sklenil kongres delovnih ljudi Romunije. Dokončno se bodo o tem Romuni izrekli na referendumu.

PARIZ — Osrednji in severni del Francije je prizadela huda suša. Napovedujejo, da bo primanjkovalo več kot polovico zaloga krme.

PEKING — Zaradi hudih poplavl na severovzhodu Kitajske je v minulih dveh mesecih ostalo brez domov okrog 800 tisoč ljudi.

PARIZ — Julija in avgusta so gozdni požari ob Azurni obali uničili okrog 900 hektarov gozdov. V enem primeru je policija ugotovila, da je bil požar podtaknjen.

V žarišču dogodkov Dolg do dolžnikov

V pripravah na osmi vrh neuvrščenih v Harareju, kot tudi na sami konferenci, so veliko govorili, in v dokumentih tudi zapisali, o zadolženosti dežel v razvoju. Pa ne zato, da bi se strinjali s posamičnimi radikalnimi stališči, da je treba dolgove enostavno odpisati, temveč zato, da bi našli nekakšno formulo, ki bi breme odplačevanja dolgov pravičnejše razdelila med dolžnike in upolke.

Dežele v razvoju tačas dolgujejo 812 milijard dolarjev. Samo v zadnjih petih letih so odplačale okoli 600 milijard dolarjev, od tega 330 milijard na račun obresti. Iz tega sledi trditve, da nerazviti Jug pravzaprav podpira razviti Sever: za odplačila dolgov morajo v »tretjem svetu« odšteti več kot polovico prihodkov od izvoza tistih dobrin, ki jih imajo največ — surovin in nafte — in za katere je znano, da mnogokrat nimajo realne cene.

V Harareju poskušajo najti izhod iz stiske tako, da naj bi dosegli ugodnejše pogoje za najemanje posojil, znižanje obrestne mere ter enakomernejšo porazdelitev odplačil. Pri slednjem so omenjali Peru, ki se je odločil, da bo za odplačevanje tujih posojil dajal 10 odstotkov prihodkov od izvoza. Na osmem vrhu neuvrščenih v Harareju so tudi mnenja, da bi bilo treba gospodarsko najbolj ogroženim — to so predvsem dežele pod Saharo, ki jih tare nenehni glad — vse dolgove odpisati.

Predlogi iz Harareja seveda niso le pobožna želja revnih in bolj revnih. So tudi odsev trenutnega stanja gospodarstva v svetu nasploh. Tako razviti Sever kot nerazviti Jug si ne želita samo tega, da bi dolžniki odplačevali dolgove, temveč, da bi s tem dosegli vsak svoj začetni razvoj. To lahko ugotavljamo ob mehiški krizi leta 1982, ko je veljala najprej neizprosna logika vsiljenega stabilizacijskega programa in restriktivne monetarne filozofije Mednarodnega denarnega sklada. Tako je bila Mehičanom vsiljena volja močnejšega. Rezultati so se pokazali v povečevanju posojil in v nemoči dolžnika, da svoje obveznosti poravnava. V ZDA so zaslu-tili nevarnost takšnega odnosa do dolžnikov, zato je ameriški finančni minister Baker na letni skupščini Mednarodnega denarnega sklada v Seulu predlagal, da je potrebno posojila nerazvitim povezati z njihovim razvojem. To se vidi tudi na najnovijem primeru dogovarjanja z Mehiko, ko so odplačevanje dolgov povezali s cenami nafte: Mehika lahko dobi več posojil, če pade cena sodčka nafte pod 9 dolarjev, in manj posojil, če se nafta podraži nad 14 dolarjev za sodček.

Za nižje obresti pri posojilih se zavzema tudi UNCTAD (organizacija za trgovino in razvoj pri OZN).

Zategovanje pasov v manj razvitih deželah pomeni tudi manjšo izdelavo strojev, računalnikov in drugega v razvitih industrijskih deželah. Tega niso rekli neuvrščeni v Harareju. Misel je povzeta iz vodilnega ameriškega časopisa za vprašanja gospodarstva Business Weeka.

Gadafijev protest

V plenarni razpravi na 8. vrhu neuvrščenih v Harareju je libijski voditelj Gadafi med drugim dejal, da bo dal vse libijske vire in orožje na razpolago osvobodilnim gibanjem po svetu. Ustanovil bo tudi mednarodno vojsko, ki bo štela nekaj deset tisoč vojakov.

Libijski voditelj je ostro kritiziral Egipt, Zaire, Kamerun in Slonokoščeno obalo, ki da so »marionete in imperialistični vohuni v gibanju neuvrščenih«. Napovedal je tudi možnost, da Libija izstopi iz gibanja neuvrščenih.

Predsedujoči Robert Mugabe je na 75-minutno Gadafijevo improvizirano razpravo, da je libijski voditelj izrazil govorniški oder neuvrščenih za kritiko ZDA.

Sejem naj prispeva k razvoju mesta in občine

Po razpravah na izvršnem svetu, predsedstvu Socialistične zveze, občinskem komiteju Zveze komunistov in predsedstvu sindikata so pregledno in enostavno napisano Analizo poslovanja samoupravnih organizacij in skupnosti s področja gospodarstva in negospodarstva v občini Gornja Radgona v prvih šestih mesecih obravnavali tudi zbori skupščine občine Gornja Radgona.

Po sprejetju sklepa, da se v Uradnih objavah objavi le sklep o sprejetju srednjeročnega družbenega načrta občine, ne pa tudi vseh 40 strani in prostorski del načrta, je polletno gospodarsko in kratko ocenil predsednik komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomskiravoj Jože Farič. Po nekajletni stagnaciji in nezadovoljstvu na pomembnih področjih gospodarstva so letošnji polletni rezultati zadovoljivi, kar pa mora biti spodbuda vsem, ki se še ubadajo z ekonomskimi in finančnimi problemi. Povečali so se fizični obseg proizvodnje, storilnost, ekonomičnost, reproduktivna sposobnost in izvoz (za 16 odstotkov), zaposlenost pa je ostala na isti ravni. Najbolj zaskrbljujoče v poslovanju radgonskih organizacij združene dela in samoupravnih skupnosti je povečanje obveznosti

iz dohodka in kronično pomanjkanje kadrov. Izgube je manj kot ob četrtletju, povzroča pa so jo v glavnem Avtoradgona toz Bivalne enote, Tovarna polnilne opreme, Naravno zdravilišče, Element (ki od 1. julija več ne obstaja) in Marlesov toz Žaga, če seveda ne štejemo Elektra, ki je v skoraj večini občin največji izgubar. Zelo dobro so poslovali Gorenje Elrad, Mura toz Modra, Kmetijski kombinat Gornja Radgona, Kmetijska zadruga, Mercator Sloga in drugi. Dohodke in osebne dohodke je imelo usklajene z usmeritvami resolucije osem delovnih organizacij, pogojno usklajene so imeli v Avtoradgoni, Gorenju Elrad, Lini Apače in Murinem tozdu Modra, neusklajene pa v Elektra, Žagi in Elementu. Resolucijo o politiki osebnih dohodkov so v prvem polletju upoštevale vse organizacije

združenega dela in skupnosti razen strokovnih služb sisov materialne dejavnosti, strokovnih služb sisov družbenih dejavnosti in Centra za socialno delo.

Na skupščinsko zasedanje so povabili tudi predstavnika Elektrogospodarstva Maribor, ki je v razpravi dejal, da njihovi delavci ne morejo vplivati na poslovanje in cene, saj se le-te določajo na zvezni ravni. Celotno Elektrogospodarstvo ima toliko izgube kolikor prihodka, vzrok pa so visoke obresti za tuja posojila za jedrsko elektrarno in rudnik Žirovski Vrh. Da ne bi zaradi tega trpelo celotno gospodarstvo Slovenije, bodo poskušali rešiti izgubo sami, seveda v prvi vrsti s povišanjem cen elektrike.

Novi generalni direktor Radenske je delegate seznanil z večjimi novostmi v poslovanju Radenske, te so polnjenje plastenk, novo skladišče in pralni stroj, ter obnova Velike terapije. Hkrati je izrazil bojazan, da je vse to izračunavanje poslovanja po treh mesecih, ugotavljanje usklajenosti in drugo le

dokaz novega vala administriranja. Optimistično je nastopil tudi delegat Avtoradgone in udeležence seznanil z ukrepi za odpravo izgube, med katerimi največ obetata proizvodna linija šasij Tama in program kovinske galanterije, obnovili pa bodo tudi vozni park. Spomnil je, da najmanj govorijo o najbolj perečem problemu radgonskega gospodarstva — o kadrih.

Sklepi skupščinskega zasedanja so, da izvršni svet opravi pregled vseh obveznosti iz dohodka, primerjalno analizo poslovanja organizacij in skupnosti, ki nimajo sedeža v radgonski občini, ter da hkrati pripravi analizo vzrokov veliko nižjih osebnih dohodkov, kot je slovensko povprečje.

Med zanimivimi pobudami je bila ta, da naj bi skupščina občine Gornja Radgona opomnila Gospodarsko razstavišče Ljubljana, da bi bilo prav, če bi se del dohodka, ki ga je ustvarila množična sejemskoprivedi, tudi vračal nazaj v občino, ki je imela v desetih dneh čez 200 tisoč obiskovalcev.

Bernarda Peček

Za večjo povezanost združenega dela

Teze za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu naj bi zvezna skupščina sprejela konec septembra, o osnutku predloga bi potekala javna razprava v oktobru in novembru, medtem ko bi prečiščeno besedilo predloga sprejeli decembra. To pomeni, da bodo že 1. januarja leta 1987 začele veljati spremembe in dopolnitve zakona o združenem delu. Da bi se čim bolj vključili v javno razpravo, je klub samoupravljalcev v Murski Soboti pripravil delovni pogovor o omenjenih tezah ZZZ.

Kot smo slišali v razpravi, soboško združeno delo, ki bi moralo prispevati največ pripomb, ni dovolj seznanjeno z vsebino sprememb in dopolnitev zakona o združenem delu, ki predstavlja temeljni dokument. Ker tudi po letu dni razpravljanja na raznih ravneh ni dobilo ustreznega gradiva, se zastavlja upravičeno vprašanje, ali bodo roki lahko resnično upoštevani. Na to je v uvodni razpravi opozorila magistra prava Eteka Horvat-Korpič, ki je nazorno prikazala predvidene spremembe in dopolnitve. Tako je omenila, da želimo dati večjo vlogo in pooblastila delovnim in sestavljenim organizacijam združenega dela. Med drugim je govorila o obvezujoči vzpostavitvi dohodkovnih odnosov, o cenah, ki jih bodo posledje določali le delavski sveti delov-

nih organizacij, ne pa več tozdi. Po novem bodo obvezni skupni planski akti in večja odgovornost poslovalnih in strokovnih delavcev za njihovo uresničitev. Izgube pa bi pokrivala tudi banke in zavarovalnice. Govor je bil tudi o oblikah osebnega izjavljanja, kot so referendum, zbor delavcev in drugo, kjer niso predvidene korenitejšie spremembe.

V razpravo se je vključil tudi delegat zveznega zbora skupščine SFRJ Peter Hedžet, ki je menil, da je treba razpravo o zakonu o združenem delu povezati s splošnimi družbenimi razmerami. Po njegovem mnenju naj bi z novimi zakonskimi določbami dosegli večjo povezanost združenega dela, zlasti s krepitvijo delovnih in sestavljenih organizacij. V ospredju so tudi prizadevanja po racionalizaciji upravljanja, krepitvi nadzornih funkcij za gospodarjenje in odločujoče vloge delavcev.

V nadaljevanju razprave smo slišali, da je skupaj kar 109 tez o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu, kljub temu pa se nekateri postopki zakonsko niso poenostavili. Bilo je načeto vprašanje, zakaj odločneje ne spregovorimo o problematiki pogojev za ustanovitev temeljnih organizacij. Očitno so razpravljalci pričakovali večjo poenostavitve zadev, hkrati pa je bila izrečena bojazan nad prevladujočim birokratsko-etatičnim odločanjem. Nekateri »lepotni« popravki v zakonu o združenem delu, kot so opozorili v razpravi, namreč lahko privedejo do takih ugotovitev. Pa vendar le določene različice predloga omogočajo, da se bo v javni razpravi možno odločiti za najustreznejše rešitve.

Milan Jerše

Seznanjanje in dogovori

Preteklo sredo je končal 3-dnevni obisk v Pomurju predsednik Domovinske ljudske fronte Železne županije dr. István Lajos s sodelavci. Gostje so se podrobneje seznanili z delovanjem dvojezične OŠ Prosenjakovci, Socialistične zveze v Pomurju, dejavnostmi samoupravnih interesnih skupnosti za prosveto in kulturo pripadnikov madžarske narodnosti, z izkušnjami v zasebnem kmetijstvu, problematiko informativne dejavnosti ter delovanjem kulturnih društev na narodnostno mešanih območjih v lendavski in soboški občini. Z gostitelji — predstavniki Pomurskega medobčinskega sveta SZDL in drugimi predstavniki družbenopolitičnega življenja v Pomurju — so sprejeli tudi več konkretnih dogovorov.

Tako mora organizacijska enota Zavoda za šolstvo SRS v M. Soboti pripraviti seznam učne literature, ki jo nujno potrebujejo naše dvojezične osnovne šole, pa jo je možno zagotoviti le z Madžarske, za kar bo poskrbel Domovinska ljudska fronta; dvojezične osnovne šole v Porabju pa naj pripravijo seznam učnih pripomočkov, ki bi jih lahko zagotovili pri nas. Sprejeli so še sklep, da bodo predstavniki Socialistične zveze iz Pomurja in Domovinske ljudske fronte Železne županije zaradi izmenjave izkušenj enkrat letno izmenično sodelovali na širših javnih zborih in razpravah v mestih in občinah Železne županije oziroma v naših krajevnih skupnostih. Do razširitve sodelovanja bo prišlo tudi v zdravstvu. Tako bo DLF Železne županije zagotovila strokovno literaturo za Pomurski zdravstveni center za medicino in šport, dr. István Lajos pa bo kot član Madžarske akademije znanosti in umetnosti predaval o imunologiji in madžarskih izkušnjah v boju proti aidsu. Do izmenjave izkušenj pri rehabilitaciji srčnih bolnikov naj bi prišlo tudi med Zdraviliščem Radenska in podobnim zdraviliščem v Balatonfüredu ter med bolnišnicama Murska Sobota in Körömd. Spodbuditi je potrebno tudi razširitev sodelovanja med občino Ljutomer in mestom Köszeg, med časopisom Vas Nepe in Nepüjság pa med Medobčinskim svetom SZDL za Podravje in DLF Železne županije.

J. G.

Je osnovnih organizacij preveč?

Kakor da bi vse radgonske komuniste v minulih mesecih »okupiralo« iskanje novega izvršnega sekretarja, kajti to je bila tudi edina in glavna dejavnost do pred kratkim. Kljub temu pa vemo, da je le malo osnovnih organizacij in posameznikov sodelovalo pri tem iskanju. Zato bi bilo prav, da bi že sedaj začeli zbirati predloge za sekretarja OK ZK Gornja Radgona. Vse pogostejše so pojavi neplačevanje članarine in neorganiziranosti ter neaktivnosti osnovnih organizacij ZK, saj se nekatere v tem letu sploh še niso sešale.

Tudi posveta s sekretarji osnovnih organizacij se jih je od skupno 56, kolikor je osnovnih organizacij v občini, udeležilo le 33. Prav tako zaskrbljujoče, če ne še bolj, je pomanjkanje samoiniciativnosti in mišljenje, da potrebujejo za sklic sestanka pobudo občinske ali republiške organizacije. Tačas je v radgonski občini 874 članov Zveze komunistov, novostreptih v tem letu je 6, izstopilo pa jih je 18. Kot vzrok so najpogostejše navajali previsoko članarino, lastno nekoristnost, pasivnost.

Razmišljati bi veljalo tudi o združitvi osnovnih organizacij, saj se na primer na Kapeli ali Negovi na sejah osnovnih organizacij na šoli, v krajevni skupnosti in delovni organizaciji sestajajo isti ljudje.

Bernarda Peček

Vse več neaktivnosti

V sredo, 3. septembra, je bila v Gornji Radgoni seja občinskega komiteja Zveze komunistov. Zbralo se je le 15 članov, kar le potrjuje ugotovitve sekretarja, da je neaktivnost vse večja. Razpravljali so o delovanju in organiziranosti komunistov v tem letu in o gospodarjenju v radgonski občini v prvih šestih mesecih.

bp

POGOVOR S SLAVO DONKO, VODITELJICO DRUŠTVA ZA POMOČ DUŠEVNO PRIZADETIH OSEB V LENDAVI

Za zblížanje dveh svetov

— Kako dolgo že deluje društvo za pomoč duševno prizadetih v lendavski občini?

Društvo za pomoč duševno prizadetim osebam deluje že 13 let. Kljub temu vemo o njegovem delu bolj malo. Doslej smo skrbeli za šolsko mladino, za katero je organiziran pouk s prilagojenim programom. Otroci se razvrščajo na osnovni testiranje, ki ga opravijo strokovne službe, tako da imamo na naši šoli vključenih okrog osemdeset otrok. Pred dvema letoma je društvo pomagalo pri ustanovitvi delavnice pod posebnimi pogoji, ki danes že dokaj uspešno delujejo. Vključenih je osem varovancev. Na pobudo republiške zveze društev za pomoč duševno prizadetim osebam smo letos popisali starejše duševno prizadete osebe z namenom, da se jim uredi doatek, ki jim po zakonu pripada, pa tudi zato, da začutijo našo skrb, da se zavedajo, da niso sami.

— Organizirali boste tudi srečanje, ki bo 19. septembra. Kako

bo potekalo in koga boste nanj povabili?

Prav z namenom, da ti ljudje dobijo občutek, da niso sami je društvo organiziralo srečanje 19. septembra pri osnovni šoli Jože Kramar-Juš, to je šola s prilagojenim programom. Popisali smo približno sto teh ljudi in jih tudi obiskali po njihovih domovih ter povabili na to srečanje. Srečanje pripravljamo takole: Najprej bo predstavnik socialne službe povedal nekaj o zakonodaji teh oseb, v drugem delu bo kulturni program, v tretjem pa bo manjša pogostitev, nakar bomo vse zopet odpeljali na njihove domove.

— Tako boste poskrbeli za prijetno počutje teh ljudi, pa tudi njihovih spremljevalcev. Kako boste še naprej skrbeli zanje?

Prav to je nadaljnja naloga društva — da bo to stalna skrb za te osebe. Vsako leto ob osmém marcu bomo obiskali predvsem žene, pa tudi druge ostarele, ki so doma.

— Pri pripravi tega srečanja niste sami, saj ste poslali tudi vloge za pomoč. Komu vse?

Za pomoč pri prireditvi smo zaprosili delovne organizacije in moram povedati, da smo bili povsod, kjer smo prišli z vlogo za pomoč, prijetno sprejeti in tudi dobili pozitivne odgovore. Naš pokrovitelj srečanja bo tovarna Planika.

— To srečanje bo verjetno prispevalo k temu, da se odpravi miselnost mnogih, saj se te osebe nekako odrinajo od družbenega dogajanja?

Namen tega srečanja je svet prizadetih približati svetu zdravih in normalnih, ob tem zblížanju spoznati vrline in sposobnosti tudi prizadetih ter jim pomagati, da se po svojih možnostih vključijo v svoje okolje. Obenem pa želimo s tem srečanjem privariti izziv svetu in ljudem, ter vsem, ki imajo občutek do humanitarnih organizacij, da se včlanijo.

Majda Horvat

Tankočutno do izplačila OD

Da so osebni dohodki zelo občutljivo vprašanje, ki terja tankočuten pristop, je jasno potrdila razprava na seji izvršnega sveta skupščine občine v Murski Soboti. Na njej so namreč obravnavali informacijo o gibanju osebnih dohodkov v prvem polletju letošnjega leta ob upoštevanju določila resolucije. Nekateri dodatni podatki in analize v organizacijah združenega dela soboške občine so namreč pokazali, da so v 11 organizacijah prekoračili tista določila resolucije, ki govore o počasnejši rasti sredstev za osebne dohodke in skupno porabo od rasti dohodka ter ohranitev deleža akumulacije v dohodku iz leta 1985. Pri tem so upoštevale gospodarske organizacije, razen temeljnih organizacij s sedežem zunaj občine.

Na seji so najprej omenili tri prekoračitve, kjer so ob polletju izplačali za osebne dohodke več kot dovoljuje resolucija. To so toz Tiskarna Pomurskega tiska in Veterinarska postaja Murska Sobota, kjer so se medtem že sami odločili za poračun in od njih ni bilo nobene zahteve novega obrazca, in Veletrgovina Potrošnik, kjer bo nujno znova preveriti podatke. Nato so se zadržali ob skupini organizacij, kjer je kazalec uspešnosti pozitiven, akumulacijska stopnja nižja od podskupine, osebni dohodek pa višji od podskupine. Skupaj gre za devet organizacij, kjer po sklepu izvršnega sveta osebnih dohodkov ne smejo spreminjati, dokler ne dosežejo boljših rezultatov.

Po dolgotrajni razpravi so se odločili, da medobčinski gospodarski zbornici naložijo, da za Platano, ki je že nekaj let v zelo težavem položaju, ustanovi eki-

pe, ki bodo izdelale variantne sanacijske programe do konca leta. Istočasno pa se občinske družbenopolitične organizacije obvezujejo, da bodo poskrbele za ustrezne kadre za uresničitev sanacijskih programov. Neizpodbitno pa je, kot je dejal eden od razpravljalcev, da bi marsikje lahko dvignili osebne dohodke brez kakršnihkoli sanacijskih programov, če bi izboljšali delovno disciplino in red. Nad tem se velja nedvomno resno zamisliti!

Posamič pa naj bi obravnavali še KZ Panonko, Temelj Čankova

in Zunanjo trgovino, kjer bodo prav tako, dokler ne bodo imeli boljših rezultatov, morali imeti osebne dohodke na enaki ravni kot ob polletju. Vsekakor pa bo nujno, kot so poudarili na seji soboškega izvršnega sveta, nad vse tehtno proučevanje vsakega posameznega primera odstopanja od resolucijskih ciljev. Predvsem zato, ker so med kršitelji tudi organizacije, kjer osebni dohodki zaostajajo za povprečjem v občini in podskupino dejavnosti.

Milan Jerše

GOSPODARSTVO NI ZAVOŽENO

saj ta znaša 118,6 odstotka več. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da so bili nekoliko nižji tudi povprečni osebni dohodki (Lendava 79.855, Pomurje 80.244, Slovenija 92.313 dinarjev).

Ko so na seji Lendavskega izvršnega sveta analizirali vzroke za izgubo v Naftnem tozdu Petrokemija, smo v razpravi slišali tudi trditve, da ni mogoče sprejeti »generalnega« vzroka: nafta je bila kupljena po višjih cenah, kot pa so sedanje (niso pač pričakovali pocenitve); kar naj bi bil objektivni vzrok, na katerega ni mogoče vplivati. Nekdo je dejal, da smo postali že pravi mojstri v pretvarjanju subjektivnih (osebnih) vzrokov v objektivne, česar seveda ni mogoče posplošiti.

ti, vendar pa ne pomeni, da trditve delno ne bi držala za lendavske zgburje. Kaže torej, da se le preveč izgovarjamo na težke in nemogoče razmere gospodarjenja, namesto da bi se s proizvodnjo hitreje prilagajali tržišču. V

mislih nimamo le odločnejšega nastopa, ampak tudi nove izdelke... Pa še nekaj! Zdi se, da so organizacije združenega dela, kjer med vodilnimi in vodstvenimi delavci odnosi niso najboljši, oziroma določene službe ne morejo prodreti s svojimi idejami. Tako naj bi se v tačas največjem lendavskem izgburju proizvodnja preveč vmešavala v prodajo...

Več bo treba delati, saj se je fizični obseg proizvodnje (kljub nekaj novim zaposlitvam!)

zmanjšal celo za 9,4 odstotka. »Izvršniki« tudi niso mogli misliti dnevnic, za katere je bilo v gospodarstvu lendavske občine v letošnjih šestih mesecih porabljenost na 232 odstotkov več sredstev, stroški reprezentance pa so narasli za 160 odstotkov. Ali to pomeni (ker so pač gospodarski dosežki manjši od pričakovanih), da so bili ti materialni stroški negospodarno porabljeni?

Gospodarstvo lendavske občine ni zavoženo, ampak so ob polletnem obračunu le nekoliko slabši (knjigovodski) podatki. Če bo Nafta do konca leta dobila razliko med drago kupljeno in sedanjo ceno nafte, potem bo letni zaključni račun boljši tako v tej delovni organizaciji kot celotnem gospodarstvu. Seveda pa bo treba predvsem zaviti rokave že zdaj in boljše delati. Mnogi so se tega že zavedli in ne gre jim slabo.

Š. Sobočan

35 let Potrošnika

Soboška trgovska delovna organizacija Potrošnik je praznovala 35 letnico. Na dobro pripravljeni slavnosti so se spomnili težkega razvoja, ki jih je leta 1976 pripeljal v soz ABC Pomurka.

Kljub petintridesetletni letom v Potrošniku še niso zadovoljivo organizirali oskrbo podeželja v občini, kjer so edina trgovska delovna organizacija, ni pa tudi uresničen pomemben del nalog, ki jih je Potrošnik sprejel z vključitvijo v soz ABC Pomurka — plasma kmetijskih proizvodov. O zadnjem je v priložnostnem govoru spregovoril predsednik KPO Gusti Grof.

Na slavnostni seji so podelili priznanja in simbolične nagrade delavcem, ki so pri Potrošniku že od začetka, torej 35 let. Dobila jih je naslednja peterica: Marija Benko, Jože Kumin, Helena in Franc Škrilec ter Aleksander Klar.

Ob koncu slavnostne seje, ko so jubilarantom čestitali zastopniki raznih slovenskih delovnih organizacij, je med drugim stopil za govorniški oder tudi predstavnik ljubljanskega Tekstila — v rokah je imel darilo, sliko našega očaka Triglava. Ob tem je s prstom pokazal na Mali Triglav in dejal: »Vaš kolektiv je zdaj nekje tukaj, vsi skupaj pa vam želimo, da bi bili kmalu čisto na vrhu!«

B. P.

»ŠE ENKRAT MORAM POUČARITI, DA BO VSAK POSLANEC, KI BO GLASOVAL ZA TO POGODBO, GLASOVAL ZA VSAK ČLEN, ALI PA NAJ GLASUJE PROTI,« je ob ratifikaciji Državne pogodbe 1. junija 1955 v avstrijskem parlamentu izjavil avstrijski minister za zunanje zadeve Figl.

Z državno pogodbo o ponovni vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije po drugi svetovni vojni (z dne 15. maja 1955) je bila naši severni sosed naložena odgovornost, da zaščiti slovensko in hrvaško manjšino na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem in ji zagotovi pravice, ki so življenjskega pomena za obstoj pogajanj in njihovo enakopravno mesto v javnem življenju. Te obveznosti izrecno določa 7. člen državne pogodbe. (Posebej in dobesedno ga navajamo v okviru!)

OZEMLJE KOT BISTVEN ELEMENT ZA OBSTOJ MANJŠINE

Eden od komentarjev k pogodbi — avtor je Danilo Türk v zborniku Problem manjšin v jugoslovansko-avstrijskih odnosih (članki in dokumenti), ki je izšel januarja 1977 v Beogradu — se glasi: »Slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji sta avtohtoni manjšini: njuno ozemlje je bilo bistven element njunega nacionalnega obstoja. Teritorialna utemeljenost zaščite slovenske manjšine v Državni pogodbi ima svojo oporo tudi v tem, ker pomeni rešitev teritorialnega vprašanja — t. j. določanje mejne črte med Jugoslavijo in Avstrijo. Določbe Državne pogodbe o mejah in določbe o zaščiti manjšin so v neposredni vzročni in dejanski zvezi, o čemer pričča tudi kratki nastanek enih in drugih. Ko so se stranke, ki so se udeležile pogajanj 20. junija 1949, spoznale, da bodo meje obnovljene Avstrije takšne, kot so bile 1. januarja 1938, so sklenile, da mora Pogodba predvideti, da »Avstrija zagotovi zaščito pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji«. 24. avgusta 1949 so stranke, ki so sodelovale v pogajanjih, takšen

sklep precizirale tako, da so ga teritorialno določile in vezale na ozemlje upravnih in sodnih okrajev s slovenskim oz. hrvaškim ali mešanim prebivalstvom v avstrijskih zveznih pokrajinah Koroški, Štajerski in na Gradiščanskem. Člen 7 Državne pogodbe govori o Koroški in Štajerski, o pokrajinah, ki so jima pred sklepom o avstrijsko-jugoslovanski meji pripadala sporna ozemlja, in o Gradiščanskem, glede katere je Jugoslavija pri pogajanjih o Državni pogodbi zahtevala posebno zagotovitev zaščite hrvaške manjšine. Strankama, ki sta sodelovali pri pogajanjih, so bila ta ozemlja znana. Jugoslavija je z noto 14. novembra 1945 definirala ozemlja na Koroškem in Štajerskem, na katere se nanaša člen 7 Državne pogodbe. Glede obeh omenjenih pokrajin in Gradiščanske je to Jugoslavija storila še dodatno s prikazom etnične sestave v aneksih k Memorandumu za štiri velesile v začetku leta 1947.

SERIJA MEDDRŽAVNIH SPORAZUMOV

Čas nastajanja, podpisa in ratifikacije avstrijske državne pogodbe je bil sila razgiban. Če smo že omenili prvo povelje ljudsko štetje leta 1951, ko števni komisariji sploh niso spraševali ljudi po občevelnem jeziku in so večinoma vse osebe, ki so vsaj za silo obvladale nemški jezik, svojevoljno pristali k prebivalstvu z nemškim občevelnim jezikom, in za tem oživitve izrazito protislovensko (protimanjšinsko) nastrojene družstva Deutscher Schulverein — Sudmark pod novim imenom Alpenländischer Kulturverband, moramo dodati še nekaj dejstev. Med prvimi podpis tako imenovanega gleichenberškega sporazuma o ureditvi obmejnega prometa 19. marca 1953, ki sta ga FLRJ in Republika Avstrija dopolnili 18. marca 1960 in ki pomeni — kot nam je v pogovoru zatrdil diplomat in politik Rudi Čačinovič — »odpiranje novega obdobja za prebivalstvo celotne pokrajine ob Muri. Posebno prekmurški del, ki je bil dolgo časa nekakšno »slepo črevo« in

je imel zaradi pritiska Kominforma celo posebne osebne izkaznice, je po teh sporazumih začel drugače vrednotiti svojo državno in republiško »perifernost«. »Sicer pa je omenjenima sporazumoma sledila vrsta drugih, o čemer smo se podrobneje razpisali v 41. številki našega tednika 17. oktobra lani. Naš sogovornik Rudi Čačinovič je ob tej priložnosti naglasil, da »pri vseh navedenih sporazumih ni šlo za nikakršen medna-

TI SLOVENSTVA NA TEM OBMOČJU

Omenjeni so bili dvolastniki kot pomemben razvojni dejavnik v obmejnem prostoru na naši in avstrijski strani. »Temelji za maloobmejni promet in današnje dvolastniško povezavo so bili položeni leta 1953, ko je z 20. aprilom začel veljati sporazum o urejanju maloobmejnega prometa med FLR Jugoslavijo in Republiko Avstrijo,« pojasnjuje v enem svojih

DRŽAVNA POGODBA O VZPOSTAVITVI NEODVISNE IN DEMOKRATIČNE AVSTRIJE

7. člen

Pravice slovenske in hrvaške manjšine

1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.

2. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole.

3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom, je slovenski ali hrvaški jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovensčini ali v hrvaščini kakor v nemščini.

4. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.

5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

rodni sporazum za olajšanje ali okrepitev položaja slovenske narodnostne skupnosti na drugi strani meje. Šlo je za olajšanje življenja obmejnih prebivalcev. Olajšani so osebni stiki med ljudmi na obeh straneh meje, urejen pa je tudi prenos blaga za manj pomembne osebne nakupe, kar je pomenilo prav tako prednost za obmejne kraje. Urejen je tudi dvolastniški promet. Okrepitev prometa oseb in človeških stikov prek meje pa je nedvomno imelo poseben pomen tudi za pripadnike slovenske narodnostne skupnosti na drugi strani meje,« je dejal Čačinovič.

NIHČE NE MORE ZANIKATI

strokovnih člankov profesor geografije, strokovnjak za migracijska gibanja z mariborske pedagoške akademije, Ludvik Olas. »Lastnina na obeh straneh meje ni nastala naenkrat, ampak se je izoblikovala postopoma. Bila je izraz stopnje gospodarskega razvoja na obeh straneh meje in migracijskih težav prebivalstva. Tako kot so se odseljevali Prekmurci čez Muro v ostali del Pomurja, so odhajali tudi v smeri proti Gradcu. Selili so se posamezno in v družinah. Tak pretok sta pospeševala prenaseljenost Prekmurja in prazen prostor na avstrijski strani meje, ki ga je sprožila industrializacija Štajerske. Prek meje so skle-

pali zakonske zveze in skoraj vedno so bile združene s preselevitvijo Prekmurca ali Prekmurke na avstrijsko stran. Podedovana zemlja, ki so jo lastniki pogosto tudi obdržali, je postala dvolastniška.«

Profesor Olas dodaja spoznanje, ki je za razumevanje soodvisnosti dvolastništva in naše narodnostne skupnosti v Radgonskem kotu ključnega pomena. »K sklepanju zakonskih zvez prek meje je veliko pripomogla slovenska narodnost, ki živi sklenjeno v Radgonskem kotu (Dedonci, Potrna, Žetinci, Slovenska Gorica, Zenkovič), raztreseno pa tudi v ostalih naseljih ob meji. Tako je bilo dvolastništvo v avstrijske strani skoraj vedno povezano s slovenskim primkom gospodarjenja ali njegove žene.«

In kaj sodi o misli iz intervjuja uglednega avstrijskega politika dr. Bruna Kreiskega, ki ga je dal junija lani za mariborski 7 D (»Manjšina, ki ima samo toliko pravic kot večinski narod, ne bo napredovala, kmalu se bo utopila v večinskem narodu... če hočemo, da se bo manjšina ugodno razvijala, ji moramo zagotoviti več pravic, kot jih ima večinski narod.«), dr. Vladimir Klemenčič? V kolikšni meri jo smemo in moremo vezati na položaj Slovencev na avstrijskem Štajerskem, zavedajoč se, da je čut slovenstva po desetletjih nemotenega nemškega pritiska tod precej popustil in je proces, imenovan asimilacija, opravil svoje? Da je skratka samovšečna narodnopravna zakonodajna »mašinerija« republike Avstrije prevladala nad prvinski mi občutji slovenske narodnostne skupnosti na avstrijskem Štajerskem.

»Mislim, da moramo na vse to gledati z novimi očmi sodobne industrijske družbe. Ko pravimo, da je asimilacija opravila svoje in da nimamo več tam zavednega elementa, je to zelo vprašljivo. Če greste po vaseh in se z ljudmi nevezano, nemoteno pogovarjate, lahko spoznate, da vztrajajo pri svojem jeziku, pri slovensčini. Prav to vztrajanje je kazalec, dokaz, da se ljudje zavedajo, kaj so, vendar te zavesti ne povezujejo s

političnimi akcijami. Torej ne gredo v boj za pravice enakopravnosti svojega jezika v javnem življenju in za vse tiste, ki jih predvideva 7. člen državne pogodbe. Toda nihče ne more zanikati prisotnosti slovenskega jezika in s tem slovenskega prebivalstva tako v Radgonskem kotu kot na drugih obmejnih območjih avstrijske Štajerske.

NEMOGOČE JE, DA BI SE JIM ODPOVEDALI

O manipulacijah s statističnimi podatki na škodo manjšin v Avstriji je dr. Vladimir Klemenčič že večkrat razpravjal. Vseeno pa so ga zaposlili, da bi za naš tednik opredelil nekaj najbistvenejših dognanj iz povojnih ljudskih štetij, oz. popisov prebivalstva.

»Sploh si ne morem zamisljati, da Slovenci ne bi skrbeli tudi za ta del slovenskega naroda, saj se nam enostavno sam ponuja. Pojdite po vaseh in prepričali se boste, da so posamezniki, ki bi to želeli, le da ni prave organizacijske sile ne centralnih oseb; jasno, saj gre za socialno šibko sestavo. Najbrž ste se pogovarjali z ljudmi v Radgonskem kotu, ki je eno najbolj agrarnih območij in kjer so posodobljena predvsem gospodarska (hlev) in manj stanovanjska poslopja. Zakaj? S Slovenci poseljeno območje je v težkih socialnih bojih. Prebivalstvo ima kredite in se mora boriti, da more v okviru agrarne sestave in agrarnega gospodarstva v tem prostoru sploh še obstajati. Prvenstvenim jim je torej socialni obstoj. Toda v vsakem primeru ti ljudje gojijo slovenski jezik, saj je tu veliko Prekmurcev in imajo s Prekmurjem sorodstvene in druge zveze. Če zaradi sorodnikov morajo znati slovensko. Zato je nemogoče, da bi se mi temu odpovedali, jih zanimali, zaobšli. Žal o vsem tem nimamo poštene raziskave, kako in kje je slovenski jezik navzoč v komunikacijah,« je razmišljal dr. Klemenčič in zavzeto preudaril, da bi morali problematiko postaviti v okvir: manjšina v funkciji obmejne sodelovanja. Branko ŽUNEC (se nadaljuje)

Za poživitev turizma — kmečki bal

Krajevna skupnost Križevci pri Ljutomeru je ena največjih v občini, pa tudi samo naselje, eno od krajevnih središč, je precej veliko s skoraj vsemi, nujno potrebnimi lokali: od gostiln do pošte, banke in trgovine. Delo krajevnih skupnosti je v zadnjem času usmerjeno v urejanje nekaterih nujno potrebnih objektov in telefonije. Ceste so v lanskem šolskem letu v dobri meri že uredili tudi prizidek k osnovni šoli, gre za večnamenski objekt, ki bo koristil tudi krajanom, je urejen. V letošnjem letu so začeli urejati še telefonijo. V Lukavcih in okolici (v spodnjem delu KS, kot je dejal Oskar Likar, predsednik skupščine KS Križevci) so jo že uredili, sedaj pa se pripravljajo za dokončno ureditev v zgornjem delu krajevnih skupno-

sti (Ključarovci, Iljaševci...) pripravili pa so tudi prostor za novo telefonsko centralo. Ko bo ta urejena, bo v Križevcih okoli 300 novih telefonskih priključkov. Druga pomembna akcija, ki jo te dni vodijo, pa je priprava na gradnjo prvega dela mrliške vežice. Dokumentacija je že pripravljena, v kratkem pa bodo začeli graditi. Vrednost naložbe je 15 milijonov dinarjev.

V tej krajevni skupnosti pa so aktivna tudi nekatera društva, ena bolj in dalj časa, druga pa so začela z delom pred kratkim.

Med aktivnejše in starejše sodi telovadno društvo Partizan. Poleg številnih rekreacijskih in tekmovalnih dejavnosti skrbi to društvo za dobro počutje kraja-

nov z množičnimi prireditvami, kot so poulični tek, kolesarski izleti... Lani so začeli urejati tudi svoj športno-rekreacijski center, v katerem bodo imeli športniki in aktivnega dela. Stavba, ki jo gradijo z lastnim delom in ob pomo-

Alojz Hanžekovič, predsednik TOD Križevci: »Čeprav smo šele začeli, smo za delo zgrabili z veliko žlico. Da bi nam šlo lažje, smo delo razdelili v komisije. Imamo jih pet: za pomladek, okolje, propagando, spominke in prireditve.«

či nekaterih organizacij združenega dela, je že skoraj končana, vanjo so vložili okoli 1,5 milijona dinarjev, prav toliko pa še potrebujejo, da bo dokončana. Pravzaprav pa prostor novega športno-rekreacijskega centra postaja središče družabnega življenja Križevci. Kmalu bo tam ena večjih prireditev, ki jo bo organiziralo ponovno aktivirano Turistično-olepševalno društvo.

Pravzaprav nam je o delu društva govoril predsednik Alojz Hanžekovič. Po nekajletnem mol-

ku so pred tremi meseci na pobudo občinske turistične zveze v ustanavljanju, pričeli aktivirati tudi to društvo. Dobili so vso podporo družbenopolitičnih organizacij in v program dela so si zadali kar precej nalog: Urejali bodo okolje, skrbeli za pomladek, pridobili bodo čimveč članov — pravzaprav bi radi, da bi bili vsi krajanje člani turističnega društva, poskrbeli bodo za številna koristna predavanja, vsako leto pa bodo organizirali tudi dve veliki turistični prireditvi. V pomladanskem času t. i. kmečko gostovanje, na katerem bodo obudili stare običaje, v jesenskem času pa nekdanji tako popularni Kmečki bal. Prvi bo po desetih letih že letos, in sicer v nedeljo, 21. septembra. To bo velika prireditev, saj bodo turistični delavci in krajanje pripravili obsežen prikaz starih kmečkih običajev in navad od setve do žetve bodo folklorne skupine in tamburaški orkester, vmes pa bodo pripravili prelepe zabavljice, ki jih je precej. Za organizacijo te prireditve so se povezali tudi z nekaterimi večjimi turističnimi organizacijami v Pomurju, predvsem z Radensko, ki bo omenjeno prireditev vključila v svoj program za goste. V tem društvu so delo torej razgrabili, z veliko žlico, saj se zavedajo pomena tovrstne dejavnosti za dobro človekovo počutje in skrb za njegovo zdravje. Pri tem pa obenem skrbijo, da nekateri običaji ne tonejo v pozabo.

Krajevna skupnost in Križevci so torej nenehno aktivni, saj se zavedajo, da je za uspeh potrebno tudi samoopovedovanje.

Kako pa jim bodo načrti tudi upeli — o tem bomo še pisali.

Dušan Loparnik

Tončku Žnidariču ob 60-letnici in odhodu v pokoj

Ob letošnjem jubileju — 60-letnici je znani družbenopolitični delavec Tonček Žnidarič iz Radenec odšel v zaslužni pokoj. Bil je med tistimi, ki so veliko prispevali k razvoju naše samoupravne družbe, in med redkimi, ki mu je uspelo uresničiti življenjske cilje.

Rojen je bil leta 1926 v Grabah pri Ljutomeru kot sin kmečkih staršev. Osnovno šolo je končal v Križevcih pri Ljutomeru. Nemci so ga 17-letnega nasilno mobilizirali na delo in v nemško vojsko ter poslali na fronto v Francijo. Od tam je že v prvi invaziji pobegnil k zaveznikom, v septembru leta 1944 pa se je v Angliji vključil v 5. prekomorsko brigado, s katero se je prek Italije, Dalmacije in Like vključil v NOB in se 1. 4. 1947 demobiliziral. Vrnil se je v Ljutomer in se posvetil delu z mladino, zlasti na področju telesne kulture. Končal je strokovni tečaj za učitelja telesne vzgoje in postal strokovni inštruktor Fizikturne zveze Slovenije vse do leta 1961. Nato je do 1963. leta poučeval telesno vzgojo na pedagoški gimnaziji v Murski Soboti. Leta 1964 pa se je zaposlil na osnovni šoli v Radencih, kjer je trinajst let uspešno opravljal dela in naloge ravnatelja. Ob delu se je strokovno izobraževal in leta 1972 diplomiral na Visoki šoli za telesno vzgojo v Ljubljani ter postal profesor telesne vzgoje. Poleg rednega in odgovornega dela je 33 let uspešno deloval na področju telesne kulture kot vodnik, inštruktor, trener in organizator. Ves čas pa je bil tudi dejaven v najrazličnejših samoupravnih organih in krajevni skupnosti, občini in republiki. Bil je soustvar-

jalec raznih uspešnih množičnih prireditev, ki so dobile široko veljavo. Opravljal je tudi odgovorne naloge. Tako je bil član republiškega odbora za šolski šport, Parizana Slovenije, republiške skupščine TKS, predsednik Parizana v Radencih od njegove

ustanovitve in predsednik skupščine TKS občine Gornja Radgona, to funkcijo opravlja še danes. Ves čas službovanja na osnovni šoli v Radencih se je zavezal za razvoj in napredek šole. Po njegovi zaslugi je bila tudi dograjena nova šola s spremljajočimi objekti v Radencih.

Za svoje prizadevanje in aktivno delo je prejel številna priznanja. Kot bорец NOB je prejel medaljo za hrabrost. Za delo v telesni kulturi je dobil Bloudkovo plaketo, več priznanj Parizana Slovenije in Jugoslavije, zlato značko Zveze za telesno kulturo Jugoslavije, zlato značko Zveze pedagogov Jugoslavije in srebrno značko OF.

Sodelavci in krajanje Radenec

Okolice stare gramoznice postaja središče družbenega in športnega življenja v krajevni skupnosti in TVD Partizan gradi tam tudi svojo hišico, ki bo večnamenska.

JUBILEJNA, DESETA LIKOVNA KOLONIJA ELRAD-AVTO-RADGONA

Slikali bodo kulturna obeležja

Od 15. do 20. septembra bo v Gornji Radgoni potekala jubilejna, deseta likovna kolonija, ki jo skupaj organizirata kulturni društvi Gorenja Elrad in Avtoradgona.

Leta 1976 so v delovni organizaciji Gorenje Elrad spoznali, da imajo vse možnosti za ustanovitev kulturnega društva, saj so prirejali razstave, proslave in druge kulturne prireditve. Ob ustanovitvi društva pa so pričeli razmišljati o še pestrejši ponudbi kulturnih dobrin svojim delavcem. In tako so že isto leto povabili štiri slikarje, ki so v delovni organizaciji, med potekom kolonije je imel mentor, ali pa kdo drug, tudi predavanja. Organizirali so srečanja z likovniki iz Gornje Radgone, ogledali so si galerije in druge kulturne znamenitosti radgonske občine in Pomurja.

Teden dni, ki ga slikarji preživijo v Gornji Radgoni, pa ne poteka samo delovno. Vsakokrat so se organizatorji potrudili, da bi slikarjem pokazali čim več lepote svoje okolice, pokazali so jim vedno tudi obe delovni organizaciji, med potekom kolonije je imel mentor, ali pa kdo drug, tudi predavanja. Organizirali so srečanja z likovniki iz Gornje Radgone, ogledali so si galerije in druge kulturne znamenitosti radgonske občine in Pomurja.

Ker likovno kolonijo finančno podpira tudi občinska Zveza kulturnih organizacij, so se organizatorji za strokovno pomoč obrnili tudi na republiško ZKO, kar pa ni najbolj uspelo, saj so tam mnenja, da organizatorji preveč izkoriščajo slikarje — udeležence kolonije. Morda to, da vsak udeleženec brezplačno pusti organizatorjem po dve neukvirjeni sliki niti ni tako malo, vendar pa podatek, da imajo vedno več prijav, kot jih lahko sprejmejo, govori nasprotno. Torej so zadovoljni tudi udeleženci kolonije.

V zadnjih nekaj letih so se začeli ponavljati in iskali so nove prijeme. Letos so se odločili, da bodo slikali na določeno temo, in sicer kulturna obeležja v Radgoni in občini, ki jih je kar precej. Druga novost pa bo delo z mladimi talenti osnovne šole. En dan bodo slikarji ustvarjali v mestu Gornja Radgona, ob njih pa bodo slikali tudi nadarjeni učenci radgonske osnovne šole. S to potezo želijo predvsem med Radgončani vzbuditi več zanimanja za kolonijo. V času kolonije pa bodo pripravili tudi razstavo najboljših del iz preteklih kolonij v dvorani Delavske univerze, pa še dve likovni razstavi v delovni organizaciji Gorenje Elrad. Ena bo pregledana iz preteklih kolonij, za drugo pa se dogovarjajo z akademikom Lojzom Logarjem iz Radence.

V devetih letih se je kolonije udeležilo 34 slikarjev in kiparjev, od tega 6 akademikov, seveda pa je med njimi več takih, ki so se udeležili več kolonij. Ustvarili so ogromno. Organizatorjem, ki poleg s pogodbno pridobljenih del določeno število slik tudi vsakokrat odkupijo, pa je ostalo več kot dvesto slik in deset skulptur. Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, da slike krasijo delovne prostore, skulpture pa okoliško delovnih organizacij — organizatoric.

Letošnjo kolonijo bo vodil profesor Slavko Kores, akademski slikar iz Maribora, udeležili pa se je bodo Zdenko Krpan in Milan Ipač iz Ajdovščine, Zdravko Dolinšek iz Trbovelj, Zora Brenčič-Zalokar, Joža Čretnik in Ivan Petrovič iz Maribora, Alojz Dežman iz Kranja, Stane Perko iz Trzica, Vinko Bogataj iz Lesc ter France Kreuzer iz Jesenice.

Tretji teden v septembru bodo torej v Radgoni in okolici ustvarjali likovniki desete likovne kolonije Elrad-Avtoradgona, njihova dela pa bodo po koloniji razstavljena v obeh delovnih organizacijah organizatorjev, v gornjeradgonški osnovni šoli in v razstavnem salonu hotela Radin v Radencih.

A. C.

Obnova oltarja in fresk

V župnijski cerkvi pri Gradu in katoliški cerkvi v Murški Soboti so v teku restavratorska dela, ki jih opravlja Zavod za spomeniško varstvo Maribor v sodelovanju z občinsko in republiško kulturno skupnostjo.

Oltarno kuliso je Bine Kovačič z Zavoda za spomeniško varstvo Maribor ob pomoči domačinov deloma že obnovil, do oktobra pa naj bi v svoji restavratorski delavnici restavriral še kapitule, tako da bo zanimiv baročni oltar v celoti polepšan.

Prav tako bodo restavratorji iz Maribora nadaljevali z obnovo fresk v soboški katoliški cerkvi in tako izpolnili svoje poslanstvo pri varovanju kulturne dediščine, za katero so poleg naravne zadolženi tudi v Pomurju. Pred dnevi so odstranili omet v romanskem delu cerkve, katere gotski del je bil obnovljen lani. Letos pa je glavna naloga restavratorjev obnova stropnih evangelistov.

bb

VREČIČEV KRIŽEV POT

Pred postavitvijo spominske plošče

Rad bi prikazal akademskega slikarja Lajčiča Vrečiča kot človeka — umetnika, ki je v danem trenutku stiskal pesti, ko mu je nasilen predzren ruski vojak na vlak med Budimpešto in Monorjem nasilno odvzel kovček. Ta je bil poln hrane, ki jo je pokojni Vrečič zamenjal na vasi za staro obleko.

Tako so se prehranjevali mnogi in pogumno menjavali vse mogoče stvari za življenjske potrebe.

Vrečič je za to žrtvoval svoje življenje. Ko poroma naša misel k odkritju spominske plošče v rojstnem kraju Skakovci, najbrž nihče ne dvomi, da je umetnik srdito pogledal, ko je vojaku prepustil iz rok nabrane dobrine. Očitno ni bilo niti časa, da bi ga sovražno premeril — ker je že počilo!

Ni moj namen, da bi ponovno navajal razmere, v katerih je živel, delal in ustvarjal kot odmaknjen umetnik — intelektualac.

Svoj smisel in cilj življenja je pokazal v svojih delih. Kot izreden človek, humanist, je bil proti vsakemu izkoriščanju, ni pa imel volje do oporoke.

Po več kot štiridesetih letih so prekmurski kulturni častilci požrtvovalno dali sklesati na marmornato ploščo črke, ki vsebinsko niso bogate — a prekmursko šegave, tankočutne za našo obrobno zgodovino.

Dini Titan

II. OBJEMNO KULTURNO SREČANJE

LEPO JE BILO

Po letu 1983, odkar je postal Monošter (Szentgott-háid) mesto, so se obmejni stiki še okrepili. Tesneje smo se povezali predvsem z občinami Murska Sobota in Lendava v Sloveniji ter obmejno pokrajino Gradišansko (Burgeland) v Avstriji.

Lani je mestni kulturni center prvič organiziral srečanje obmejnih kulturnih skupin, in sicer v počastitev 20. avgusta, dneva ustave LR Madžarske. Letos smo spet priredili to srečanje, ki je bilo 17. avgusta. Že dan prej so prišli v Porabje člani Kulturnega društva Mura iz tovarne Mura in tamburaškega orkestra iz Veržeja. Nastopili so na Dolnjem Seniku, kjer se je zbralo precej obiskovalcev. Prireditelj je bila kar na prostem — na občinskem dvorišču. Obiskovalcem so se predstavili tudi mladi plesalci z Gornjega Senika. Vsi so navdušili, še posebej pa sta pritegnila gledalce solista Dragica Balek in Aleksander Bencik, ki sta zapela stare, šaljive ljudske pesmi iz Prekmurja. Menimo, da na Dolnjem Seniku že dolgo ni bilo tako prijetnega kulturnega večera.

Naslednji dan so prispele v Porabje še druge povabljene skupine: FS Kulturnega društva Ferdo Godina Bistrica, FS KD Stefan Raj Turnišče ter pihalni godbi iz Heilingenkreuze in Gross Wilferdorsfa. Na osrednji prireditvi, ki je bila na dvorišču kulturnega centra v Monoštru, je podpredsednik mestnega sveta Ferenc Bartakovič med drugim dejal: »Tudi današnje srečanje potrjuje, da kultura ne pozna meja, da kljub različnim družbenim ureditvam najdemo skupne točke, ki nas spodbujajo k sodelovanju. Spodbudo za organizacijo tovrstnih srečanj nam je dal obmejni položaj mesta, navsezadnje pa zunanja politika naše države govori naslednje: Mi navezujemo stike z vsako državo, ki hoče mir in mednarodno sodelovanje.«

Čas ob prijetnih melodijah pihalnih godb in prekmurskih plesih je hitro potekel. Za nas, organizatorje, pa je bilo najlepše darilo, ko so se kulturne skupine poslovile z besedami: Lepo je bilo!

Katarina Hirnók,
Marijana Sukič

SANDI ČERVEK: KRIK

Mladi akademski slikar Sandi Červek iz Murske Sobotice se s samostojno razstavo predstavlja v galeriji Commerce na Einspielerjevi 6 v Ljubljani. Razstava, ki jo je postavil Janez Balazic, bo na ogled do 21. septembra.

»DOBER BOJ SEM DOBOJEVAL!«

»Z naraščanjem slovenske literarne dejavnosti so se po toliko letih opogumili tudi prekmurski evangeličanski duhovniki in s trditvijo, da tukajšnji ljudje ne razumejo Trubarjevega, Dalmatinskega ali kakšnega drugega prevoda, z letom 1715 začeli prevajati v stari slovenski jezik (kakor so ga imenovali) katekizme, cerkvene pesmi, Novo zavezo in druge knjige. V predgovoru Küzmicevega Novega zakona je zapisano: Kdo bo kratil med Muro in Rabo prebivajočim Slovincem te svete božje knjige prevajati v svoj jezik?«

Odlomek je iz uvodnega nagovora seniorja Novaka v evangeličanskem centru v Murški Soboti, kjer je evangeličanska verska skupnost prejšnji petek organizirala simpozij ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja. Domiselno pripravljeno slovesnost so povezali z glasbenimi točkami in recitali, zbranim gostom iz ožje in širše domovine ter tujine (Avstrije, Nemčije) pa so predavali ugledni poznavalci in strokovnjaki reformacije in protestantizma na Slovenskem. Omenimo prof. dr. Jožeta Rajhmana (o Trubarju kot prvem slovenskem teologu), seniorja dr. Vlada Dojča iz Zagreba (Trubar in Hrvati), duhovnika Ludvika Jošarja iz Bodonec (Trubar in evangeličanska cerkev na Slovenskem) in Janka Modra iz Ljubljane (Trubar in slovenska kultura). »Trubar je začel svoje delo za prenovalo vere s knjigo, s samozvestjo in ljubeznijo do Slovencev ter z mislijo na druge južnoslovenske narode,« je svoj uvodni nagovor sklenil senior Novak ter dodal njegovo misel: »Dober boj sem dobojeval!«

B.Z.

Bukovnica v luči zgodovine

Tako je svoj umotvor naslovil Martin Gyerek iz Bukovnice, ki ima veliko nagnjenje do odkrivanja svojih daljnih prednikov in je bil v pomoč arheologom, ko so iz neder zemlje trgali pozabi zanimive predmete iz naše daljne preteklosti:

Majhna, res, in nepomembna, vas je naša, po preteklosti, zgodovinskih znamenitostih pa marsikatero drugo prekaša. Dokaz za to so kamnite sekire, pa tudi ilirsko-keltske gomile. Še danes so vidne sledi klostra, upajmo, da bomo o njem še kdaj več slišali. Stari ožanci so nam pripovedovali, kako v cerkvi sameva Sveti Vid, starost večstoletno njegov preživlja vid.

Na bregu Beznovem je graba Štajerska, kjer nekdanji Števanec, Drvarič in Ščančar bili so doma, pa še Hajbova madžarska rodbina, mogoče tod bila je Zgornja Bukovnica.

Turki, Kruci, Tatari, pa zraven še divji Madžari, po krajih so naših plenili, nosili, zato predniki naši po dolinah ter samostanih so se poskrili. Na Beznovem bregu so vrata bila, ki so zakleniti se dala. Tudi v dobrovolniški smeri, pri nekdanjem ribniku, dandanašnjem jezeru, imeli približno enake so dveri, tako da gosta nepovabljenega v vas svojo niso pustili, kdo ve, če so tudi tukaj kdaj Alaha molili.

Bukovnici najbližja vas so Obrancaveci, po imenu sooč, bi

meti iz kamene dobe in ni jih malo. Čez trideset. Bila bi nepopravljiva škoda, če bi sedaj napravili priložnost, ki se nam ponuja sama od sebe — to je arheološko izkopavanje. Če je že na površju toliko ostankov iz kamene dobe, je zelo verjetno, da je pretežni del še globje v zemlji. Ne smemo pa čakati, da pride to na površje samo z oranjem, saj se z njim še bolj uničuje.

Naša dolžnost je, da kulturno dediščino, ki smo jo srečno našli, čimprej odkrijemo do konca in jo s tem ohranimo tudi našim potomcem.

Arheološki spomenik v naravnem okolju na sliki je iz Bukovnice, strokovnjakovo oko pa iz njive razbira del eneolitike okolice.

Foto: I. Šavel

kulturni koledar

SOBOTA, 13. SEPTEMBRA

LENDAVA — V okviru tradicionalne Lendavske trgate se bo ob 10. uri po lendavskih ulicahvila povorka vozil in vpreg, na katerih bodo udeleženci prikazali stare načine pridelovanja grozdja in kletarjenja. Na osrednjem prizorišču v središču mesta pa se bo ob 11.30 pričel nastop folklornih skupin iz Zalaegerszega, Lentija, Beltinec, Rodoboja na Hrvaškem, Bečaja, iz Vojvodine, Lesc in Mengša. Zapeli bodo tudi pevci Slovensko-goriškega okteta iz Lenarta, mešani pevski zbor iz Nagykanyize in zaigrala godba na pihala iz Monoštra.

RADENCI — V Kongresni dvorani hotela Radin v Radencih bo ob 20. uri Glasbeno—baletni večer. Nastopili bodo tenorist Jurij Reja, pianistka Nataša Valant, baletni plesalci SNG Maribor pod umetniškimi vodstvom Edija Dežmana ter napovedovalec RTV Ljubljana Zdravko Erjavec. Na sporedu bodo narodne in napoli-tanske pesmi, priljubljene arije in klavirski recital. Večer bodo dopolnjevali baletni plesalci.

razstave

MURSKA SOBOTA — V Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je še vedno na ogled Konkretna umetnost — razstava, ki jo posreduje galerija iz Ingolstadta v Zvezni republiki Nemčiji.

Na študijskem oddelku Pokrajinske in študijske knjižnice je do 13. septembra odprta razstava Utrinki iz zgodovine židovske narodnosti v Prekmurju.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin razstavlja akvarele likovnik Miloš Bičanin iz Maribora.

kino

KINO PARK MURSKA SOBOTA

11. septembra ob 18. uri ameriški film PLAČANEC in ob 20. uri ameriški avanturistični film SHEENA;

12. in 14. septembra ob 16. uri ameriški risani film ČUDOTVORNI GRM — najnovejši film, ob 18. uri ameriški avanturistični film SHEENA in ob 20. uri italijanska erotična komedija UČITELJICA PLEŠE Z RAZREDOM;

15. septembra ob 18. in 20. uri ameriški film FRANCOSKI LJUBIMEC;

16. septembra ob 18. uri ameriški film FRANCOSKI LJUBIMEC in ob 20.00 zahodnonemški film ŽENA V PLAMENU;

17. septembra ob 18. in 20. uri zahodnonemški film ŽENA V PLAMENU.

KINO SVOBODA GORNJA RADGONA

12. septembra ob 18.30 ameriška grozljivka VOLKOVI in ob 20.30 nemška erotična komedija DIVJE NOČI GOSPE »O«;

13. septembra ob 20. uri nemška erotična komedija DIVJE NOČI GOSPE »O«. Ogled filma mladini do 16. leta starosti ni dovoljen!

14. septembra ob 18. uri ameriška kriminalna PAJČEVINA SMRTI in ob 20. uri ameriška grozljivka VOLKOVI;

17. septembra ob 20. uri izraelska psihološka drama ZA REŠETKAMI.

KINO LENDAVA

12. septembra ob 18. uri ameriška komedija KOLO SREČE in ob 20. uri italijanski avanturistični film HČER DŽUNGLE;

13. septembra ob 18. uri ameriški akcijski film BEG S PADALOM in ob 20. uri ameriška komedija KOLO SREČE;

14. septembra ob 18. uri italijanski avanturistični film HČER DŽUNGLE in ob 20. uri ameriški akcijski film BEG S PADALOM;

16. septembra ob 20. uri francoski erotični film OTOK STRASTI.

KINO LJUTOMER

11. septembra ob 20. uri ameriški film MORILEC BREZ OBRAZA;

13. septembra ob 20. in 14. septembra ob 18. in 20. uri ameriški film katastrofe DAN POTEM;

Obnovljeno kafilirijo sredi stanovanjske soseske v Murski Soboti, ki je od lanskega decembra v poskusnem obratovanju, smo s strokovnjaki dali pod posebej ekološkega, energetskega, tehnološkega in ekonomskega vidika. Verjetno bi jo morali še s socialnega, sociološkega in še kakšnega, saj baje smrad, ki se širi tam okoli, dobesedno in v prispodobni, moteče vpliva na razpoloženje občanov in celo odnose med spoloma.

Komur denar ne smrdi — in komu le! — svetujemo, da se v najvišjem in najbolj vročem obdobju letne turistične sezone poda med živeče v stanovanjski soseski na Lendavski cesti v Murski Soboti. Tu si bo mogel, če ima količjak zdravo, neprehajajo in nepokvarjeno vobalo, nabrati obilo zanimivih izkušenj pri razpoznavanju vsakršnih smrtnih duhov, ki se kot črnobilski jedrski oblak vsako leto ob tem času zgrinjajo nad pomursko središče. Ko mu bodo vonjave iz kafilirije, kanalizacije in svinjskih farm pri Rakičanu dodobra stopile v nos, bo stoodstotno gotovo za popotovanje v Francijo, kjer so tisti, ki s šolanji nosovi prepoznavajo znamke in vrste raznih parfum(č)ov, sprejčkov in vodice, plačani tako rekoč s sublim zlatom. Tukajšnjim stanovalcem je smrad »podarjen«, čeprav bi se lahko, kot kažejo številne izkušnje po svetu, pozimi na ta račun posteno gredli in marsikaj privarčevali — brez poračunov.

Blagoslov iz Ljubljane in različice v zraku

Kako se je soboška kafilirija znašla tam, kjer je, je v bistvu skrivnost, saj nam nihče ni vedel ali — kar je verjetneje — ni hotel izdati, kdo je tisti, ki je za to dal uradni blagoslov. Ker je po sko-

Mag. Stanislav Gobec iz Mesne industrije: »Učinki ekološke sanacije so očitni. Izločili smo uporabo perklorotilena, ki je bil nevaren za onesnaževanje podtalnice in tudi delavce v kafiliriji. Klavniške odpadke je posebej mogoče neškodljivo predelati in jih ni treba zakopavati. Tretji dosežek pa pomeni zbiranje poginulih živali, ki jih ni treba več zlagati na določeno odlagalnico, od koder so jih prej raznašali razni nepridipravi, obstajala pa je tudi nevarnost širjenja kužnih bolezni. Na smrad nismo računali; pozimi in na pomlad ga ni bilo. Kritično pa je postalo, ko je zunanja temperatura presegla 25 stopinj Celzija. Niti projektant niti dobavitelj pri hladilnem sistemu nista upoštevala rezerv, ki bi jih morala. Tako izparine, ki pride v hladilni sistem, ne moremo povsem ohladiti na ekološko predpisanih 30 stopinj Celzija. Če pride v konici izparina z malo višjo temperaturo v kanalizacijo, je možno tako imenovano retrogradno izparevanje in to zaudarja iz kanalizacijskih jaskov. Smrad prihaja v valovih in ni stalen. Smrdi zvečer ali zjutraj, vmes nič. Nepriljetne vonjave iz kafilirije so mikrolocirane izključno na območje Lendavske ceste, okrog upravne stavbe stare Mesne industrije ter deloma na Grajsko ulico, medtem ko drugje tega ne zaznavamo. Čutimo pa take vonjave iz veliko večje oddaljenosti, kot je kafilirija. Virov smrada ne bomo imenovali, saj so znani. Kdor ima količjak izostren nos, loči smrad od smrada.«

raj dveh desetletjih zaradi uporabe perklorotilena postalo njeno obratovanje nesprejemljivo, se je morala začeti igrati različic. Po besedah mag. Andreja Kralja iz sozda ABC Pomurka dovoljenja za gradnjo nove kafilirije v petih letih ni bilo mogoče pridobiti in odgovornim v Koteksu v Zalogu pri Ljubljani in v soboški Mesni industriji ni preostalo drugega, kot da se lotijo obnove svojih obratov. Po enem od idejnih projektov je bilo mesto za novo kafilirijo predvideno na Noršinski cesti, v zraku pa je (oh)visela tudi različica za tovrsten objekt predelave klavniških odpadkov v

poli, kjer je popolnoma nov tovrsten objekt v poskusnem zagonu. Za švicarsko tehnologijo smo se odločili, ker se je zdelo najpopolnejša, upoštevajoč sodobne zahteve varstva okolja,« smo zvedeli pri mag. Gobcu. Kdo je bil nadzorni organ pri nakupu in kdo pri posodabljanju kafilirije, smo vprašali mag. Kralja in dobili odgovor: »Pri nakupu se je strokovna komisija iz Mesne industrije odločala na osnovi ponujenih pogojev, kontrolno nad tehnično gradnjo pa sta opravljala nadzorna organa sozda ABC Pomurka in izvajalca, Metalne iz Maribora.«

Iaž. Stanko Juršič z Zavoda za ekonomiko in urbanizem Murska Soboti: »Bil sem v mestu Himeži, kakih 600 kilometrov južno od Tokia na Japonskem, kjer imajo ogromne bioreaktorje in iz ogljikovodikov in drugih surovin izdelujejo vitamine, fermente, sintetične beljakovine za prehrano, skratka serije izdelkov, pri čemer se v vseh teh bioprocesih pojavlja smrad. Energijo, ki pri tem nastaja, lahko skoraj v celoti porabijo za ogrevanje prostorov in sanitarne vode. Podobno bi mogli v soboški kafiliriji in ob takih kombiniranih rešitvah morda kotlovnice na Lendavski cesti sploh ne bi potrebovali in tako drago plačevali ogrevanja. Žal ima pri nas raje vsakdo svoj mir, se ograди za plot in ne vidi, kaj bi bilo za sosedo koristno; kot petelin na gnoju, ograjen z visokim plotom, da se ga, ko poje, dobro sliši. Kafilirijo je treba ustrezno sanirati, kajti postavlja se tudi vprašanje o delovanju biofiltera v prekinjenem procesu obratovanja objekta. Mikroorganizmi na biomasi, ki je v biofilteru, morajo imeti hrano. Če je proces stalen, jo imajo 24 ur na dan, če ni, jo imajo samo tisti čas, ko proces teče. Sprašujem se, če mikroorganizmi res preživijo soboto in nedeljo do ponedeljka, ko zopet začnejo kafilirati. Vemo, da gre pri mikroorganizmih za genetski inženiring v biotehnologiji, kjer je še velika neznanka. Potrebne bi bile določene raziskave, kaj se zgodi ob zagonu kafilirije, kdaj smrad najbolj prebija, po kolikem času ga ni več in podobno. Vemo, da biološka čistilna naprava v Murski Soboti tudi ne deluje normalno, če je enkrat obremenjena za 20 tisoč in nato z 200 tisoč enotami, ko recimo v klavnicah množično koljejo svinje, krave... V tem primeru gre seveda v procesih razgradnje za čiščenje vode, v kafiliriji pa za čiščenje zraka.«

mesno-kostno moko in tehnično mast, ki naj bi stal v Zlatoličju pri Mariboru in »pokrival« potrebe severovzhodne Slovenije na tem področju. Do zasnov za objekte nove Mesne industrije je prišlo v letih 1970/71, z gradnjo pa so začeli leta 1974. Po projektu, ki ga je izdelal beograjski inštitut, je bil na Lendavski cesti predviden zaokrožen kompleks Mesne industrije s kafilirijo. O tem — kot nam je zaupal mag. Stanislav Gobec — so še na voljo vsa gradiva in republiška soglasja. Postavlja se vprašanje, kako to, da je ravno sredi najhujšega smrada moglo priti do urbanistične ureditve in projektiranja stanovanjske soseske, ki so jo vrh vsega — o tem lahko slišimo malone vsak dan — »šlampasto« postavili.

Čeprav je po bitki najlažje biti general, se le ni mogoče izogniti tehnološkemu vidiku pri soboški kafiliriji, ki je očitno najbolj sporen. Kafilirijah tehnologij je pri nas in v svetu veliko, medtem ko so tehnološki postopki v osnovi trije: najbolj sporen je tisti s kemično ekstrakcijo (gre za iztapljanje ene snovi iz zmesi z drugimi snovmi s topilom — op. avt.) z uporabo perklorotilena, bencina ali petroleja, ki se ga izloča iz proizvodnje, najbolj uveljavljena pa sta po sistemu stiskalnic in po sistemu centrifug. Slednji je najsoodnejši in zanj so se med 19 ponudniki v Mesni industriji tudi odločili. Proizvajalec Carnitec je iz Švice in tako je bilo treba tujo tehnološko opremo za predelavo klavniških odpadkov uvoziti in plačati v švicarskih frankih. Zgolj za osnovno opremo so morali odšteti 1.640.000 švicarskih frankov. Seveda je bilo potrebno dokupiti še to in ono, vse pa je poravnala Mesna industrija oz. sozd ABC Pomurka po soglasateljskem načelu.

»Centrifugalni postopek, po katerem od decembra lani kafilirija obratuje, je pri nas prvi v Sloveniji, drugi pa je v Bački To-

Denar v žepu — smrad v nosu

V Černobilu izključen, v Murski Soboti le tritetrinski

Očitno je v kafilirijijski tehnologiji največji kamen spotike kondenzacijsko-hladilni sistem. »Hoteli so uporabiti del stare opreme, ki je niso primerno preuredili in sem v procesu predelave zasledil čudne tehnološke posege,« nam je pojasnjeval inž. kemijske tehnologije Stanko Juršič s soboškega Zavoda za ekonomiko in urbanizem, ki pripravlja raziskovalno nalogo o porabi odpadne energije iz industrije za ogrevanje sanitarne vode in bivalnih prostorov.

Vse to nas je nehoti spomnilo — če smemo majhno primerjati z neprimerljivo večjim, usodnejšim — na katastrofo zavoljo zdaj že ugotovljene človeške malomarnosti pri jedrski elektrarni v Černobilu. Na tiskovni konferenci sredi avgusta v Moskvi so novinarjem podrobneje razčlenili vzroke, kako je moglo priti do katastrofe svetovnih razsežnosti. »Zakrivil je je »človeški faktor, kajti osebe je storilo kar šest napak pri izvajanju poskusa na četrtem bloku,« so rekli in kot še to, najusodnejšo napako navedli dejstvo, da so pred začetkom poskusa izključili hladilni sistem.

»Pri soboški kafiliriji mora znašati pretok hladne vode v hladilnem stolpu 140 kubičnih metrov na uro. Delno smo to že uspeli zagotoviti, ostaja pa problem zavoljo izvedbe samega stolpa oz. njegove zmogljivosti hlajenja: da v eni uri odvzame procesni izparini, ki pride iz predelave, okrog 10 milijonov kilogramov energije. V tej zvezi smo dobavitelju opreme mariborski Metalni postavili zelo ostre, argumentirane zahteve, prav tako pa tudi izdelovalcu Energoinvest iz Sarajeva, ki izdeluje te hladilne stolpe v tovarni v Danilovgradu (Črna gora). Dali smo jim vedeti, da mora biti zmogljivost stolpa taka, kot je projektirana,

Jože Fras, vodja medobčinske sanitarne inšpekcije: »Kontrola kafilirije smo, kljub temu da je v gradnji, že opravili. Najprej gre za vprašanje hermetizacije objekta, drugo je odpadna voda iz njega in tretje biofilter kot nov način čiščenja zraka. Ugotovili smo, da je hermetizacija popolna. Pri biofilteru ABC Pomurka še nima potrebnih izkušenj, zato smo zahtevali, naj izdelajo pravilnik za vzdrževanje in obnavljanje biofiltera, ker se ta po določenem času izrablja. Deluje po naslednjem principu: zrak, ki uhaja skozi biofilter pod pritiskom, mora napraviti čim daljšo pot, da bakterije vse elemente organskega izvora, ki so v zraku, uničijo. Problem je odpadna voda iz kafilirije. Ta se mora hladiti, ker se v postopku ogrevanja. Dobavitelj opreme ni izpeljal takega načina hlajenja, ki bi odvečno toplotu — to je 10 milijonov kilogramov na minuto — odvezl, kar pomeni, da v konicah uhaja tudi toplejša odpadna voda. Po dosedanjih ugotovitvah je ta voda, ki jo spuščajo v kanalizacijo, edini vir smrada. Omeniti moram še severni kolektor v Murski Soboti, ki tudi še ni povsem obremenjen.«

procesno izparino spuščati skozi dimnik ter v še večji meri zasmarjavati okolje.«

Podobno smo slišali pri mag. Kralju in vodji medobčinske sanitarne inšpekcije v Murski Soboti, Jožetu Frasu.

Primerjave z elektrarno na Muri?

»Najdražja pri kafiliriji je energija, saj surovina — to je odpadna snov — je zastoj. Največji del toplotne energije porabijo v obliki vodne pare, manjši del pa pomeni poraba električne energije za pogon strojev in črpal. Skoraj vse deleže toplote gre v obliki nizkotemperaturne energije na hladilni stolp, kar pomeni precejšnjo izgubo. Po približnih ocenah — kajti mernih mest, kjer bi lahko točno ugotovili količino porabljene pare, ni — znaša ta izguba na uro v povprečju moč enega megavata. Se pravi, da gre na hladilni stolp energija, s katero bi se dalo ogrevati nekaj sto stanovanj. Če napravimo primerjavo s hidroelektrarno na Muri, katere moč naj bi bila 22 megavatov, gre v kafiliriji v nič na uro povprečno en megavat ali 4 do 5 odstotkov energije, ene inštalirane hidroelektrarne,« povzemamo iz izjave inž. Stanka Juršiča, ki si je objekt ogledal in ga zanima predvsem z ekološkega in energetskega vidika.

Po načelu dobrega gospodarja

bi torej morali v kafiliriji imeti merilce energije. Mag. Kralj nas je seznanil, da so jih že kupili, samo namestiti jih še morajo, medtem ko je inž. Juršič ob tem naglas razmišljal: »Če nekdo kupuje tehnologijo iz Švice ali od drugega, predvsem iz razvitega sveta, mora biti vsaj toliko usposobljen kot tisti, ki mu tehnologijo prodaja. Ali ima sozd ABC Pomurka energetika-tehnologa

ali ekologa? Nima. Zanima me, kdo je izdelal strokovno oceno projektov za kafilirijo, kajti pri vsakem takem projektu je osnovno izhodišče: kdor ponuja tehnologijo, mora zagotavljati primeren normativ porabe energije na enoto proizvoda. Če tega ni, je treba določena odstopanja opredeliti v pogodbi s »penali« in je navadno tistemu, ki tehnologijo prodaja, ta toliko časa na voljo, dokler ni v določenem času zadoščeno pogodbenim pogojem.«

Krog ponovno sklenjen

Kako pa je z gospodarskim vidikom pri soboški kafiliriji? Mag. Gobec nam je dal podrobnejše podatke o enem »šaržnem« polnjenju in izplenu. »Če damo tisoč kilogramov osnovne surovine v obdelavo, dobimo od 300 do 400 kilogramov mesne moke in maščobe. To pomeni, da moramo iz ene tone izpareti od 600 do 700 kilogramov vode, jo ponovno ohladiti in utekočiniti ter utekočinjeno ohladiti na 30 stopinj Celzija. Mislim, da je jasno, da smo izredno veliko vložili v ekološko varnost obratovanja. V nasprotnem bi morali pro-

Mag. Andrej Kralj iz sozda ABC Pomurka: »Hladilni sistem je poenostavljeno povedano tritetrinski. Ni stoodstotno popoln, kot je bil projektiran in kupljen, ta četrtna pa je tista, ki povzroča težave oziroma nezadostno hlajenje ob konicah. Opremo so izdelali, dobavili in vgradili naši domači partnerji: Metalna kot glavni pogodbenik in Energoinvest kot poddobavitelj. Ob dobavi hladilnega stolpa smo sicer Metalni dali reklamacijo, vendar tega niso upoštevali. Kolikor vem, se lahko stolp poveča, doda modul ali zamenja za ustreznega. Če odpake, ki odteka iz kafilirije, smrdijo, zadaja jo nam večji glavobol kot stanovalcem. Ti imajo naslovnik, to sta sozd ABC Pomurka oziroma Mesna industrija, medtem ko je v naših razmerah poslovanja izredno težko karkoli doseči ob nezadostni ali neustrezni dobavi. Švicarji so tudi storili napake, a jih v nekaj dneh odpravili, medtem ko se reklamacija za hladilni stolp vleče že od lanskega novembra. Že pred tem smo opozarjali, da je stolp neustrezen, toda predstavniki Metalne so dejali: počakajmo, poskusimo. Komaj smo začeli z obratovanjem, se je izkazalo — čeprav nisem strokovnjak za termodinamiko — da celoten hladilni sistem ne ustreza zahtevanim pogojem. Do težav v zimskem času, ko so zunaj nižje temperature, ni prišlo, zato pa so se v toliko oostrejši meri pojavile v teh pasjih dneh. Biofilter rešuje problem razkroja plinastih smrtnih snovi, ki so v zraku, ne more pa odpraviti smrda, ki izhaja iz kondenziranih izparin. To je mogoče le z zadostnim hlajenjem. Osebnost ne morem jamčiti, da po sanaciji kafilirije ne bo več smrdelo, zlasti če bo dobavitelj in monter opreme na ta način kot doslej izpolnjeval svoje obveznosti. Največji problem je v tem, ker naša podjetja nimajo poslovno-moralnega odnosa do pogodb, ki so jih podpisala.«

cesno izparino spuščati skozi dimnik ter v še večji meri zasmarjavati okolje.«

Samo julija so iz 788 ton klavniških odpadkov pridobili 127 ton mesne moke in 97 ton maščob. Mesna moka gre za potrebe mešalnic, tehnično mast pa prevzema Koteks Tobus v Ljubljani in jo daje ali v izvoz ali kozmetični industriji, na primer Merimi iz Kruševca in drugim. Tudi kemična industrija jo rabi, po tem ko jo rafinira, čisti in podobno, kot dodatek za mila, pralne pra-

ške in v druge namene. Tako se krog — podobno kot pri energijskem, tehnološkem in ekološkem vidiku — tudi pri gospodarskem zapira.

Pa smrad? Nihče nam ni mogel zagotoviti, da ga po opravljeni rekonstrukciji kafilirije ne bo več. »Pričakujem, da bodo življenjske razmere sprejemljive,« je odvrnil mag. Kralj na vprašanje, če se meščanom v Murski Soboti in zlasti na Lendavski cesti obetajo brezsmradni dnevi.

Na jesen bodo predstavniki mariborskega zavoda za zdravstveno varstvo — po besedah vodje medobčinske sanitarne inšpekcije Jožeta Frasa — z ekološkimi meritvami skušali ugotoviti sestavo smrtnih emisij ter določiti dovoljene količine oziroma koncentracijo, saj predpisi o varstvu zraka tovrstnih onesnaževanj in onesnaževalcev ne zajemajo. ABC Pomurka in Mesna industrija pa bosta morali stalno kontrolirati izpuščanje teh emisij v zrak.

Tega, da bi bil smrad zdravju škodljiv — najsiho gledano kratkoročno ali dolgoročno — nam nihče od strokovnjakov ni mogel potrditi. Končnega in zanes-

Do februarja 1988 končan raziskovalno razvojni program o dolgoročnem razvoju turizma v Pomurju

Odslej načrtni razvoj turizma?

Če ne bo načrtovanega raziskovalno razvojnega programa Oblikovanje turistične pomudbe in izdelava zasnove dolgoročnega razvoja turizma v Pomurju doletela ista usoda kot mnoge analize do sedaj — da se naredijo, potem pa pozabijo — se nam v Pomurju obeta po letu 1987 načrtnejši dolgoročni razvoj turizma, v katerega bi bili vključeni prav vsi iz gospodarstva. Zato je pomembno, da se takoj na začetku tega projekta obdeli družbenoekonomski pomen turizma v Pomurju. Turistična dejavnost neposredno vpliva in je odvisna od vseh drugih gospodarskih panog. Pravilna je torej odločitev izvajalcev Inštituta za ekonomsko raziskovanje, Urbanističnega inštituta in Zavoda za ekonomiko in urbanizem, da namenijo v nalogi največ časa in prostora raziskavi turistične pomudbe v Pomurju in povpraševanju.

Predlagana raziskava, ki bo narejena v petih etapah do 15.

februarja 1988, naj bi vse ugotovitve in razvojne možnosti turizma prostorsko in ekonomsko konkretizirala. Tako se bodo glede na gostoto pojavnosti turistično-rekreacijskih virov določila ožja in širša turistična območja, v okviru teh turističnih okolij, posamezne nosilne organizacije združenega dela, ki bodo odgovorne za uresničevanje razvojnih možnosti. Možne so tudi organizacijske in funkcijske povezave ožjih turističnih območij v širša turistična območja, v prvi vrsti pa bo ta raziskava dopolnila dosedanja spoznanja in ponudila razvojne možnosti. Eden temeljnih poudarkov v nalogi bo dan varovanju okolja, izrabi turističnih virov ter hkrati varovanju možnih, še neizkoriščenih turističnih virov. Glede na značilnost pomurskega turizma bo v raziskovalno-razvojni nalogi dan poseben poudarek zdraviliškemu turizmu, obmejni legi, kmetijstvu in predvideni energetski izrabi reke Mure. V prvi in drugi etapi, ki bo

ljivega odgovora tudi strokovna literatura ne prinaša. In odgovornost zavoljo nastalih neprijetnosti pri soboški kafiliriji? Ukrep? Sankcije? »Kot novinarji dobro veste, kako je s pravnimi razmerami v Jugoslaviji in me ni treba vleči za jezik,« je zadel v črno mag. Kralj.

Branko ŽUNEC
Bojan PEČEK

Vrednost predlagane raziskave je 21 milijonov dinarjev. Po 15 odstotkov potrebnih sredstev bodo zbrali štiri pomurske občine, 10 odstotkov Radenska (plačala bo z delom svojih raziskovalcev), 2 odstotka ABC Pomurka, 1 odstotek Kompas in po 0,5 odstotka Certus in štiri pomurska obrtna združenja.

Nevarnost je, da bo to postal raziskovalno razvojni program Radenske, Certusa in še nekaterih, zato je zares nujno, da pritegnemo k sodelovanju vse druge ponudnike in posredno ter neposredno odgovorne za razvoj turizma v Pomurju.

Bernarda Peček

Kmet in družbeno kmetijstvo

Na predlog komisije za spremljanje in izvajanje zakona o združenem delu Skupščine SR Slovenije so v skladu s 1. členom ABC Pomurke konec prejšnjega tedna pripravili posvet o povezovanju samostojnega osebnega dela z družbenim, predvsem na področju kmetijstva. Ob tej priložnosti je predsednik republiške komisije udeležence posveta seznanil s težami za spremembe in dopolnitve zakona o združenem delu, ki bodo že kmalu v javni razpravi.

Na predlog komisije za spremljanje in izvajanje zakona o združenem delu Skupščine SR Slovenije so v skladu s 1. členom ABC Pomurke konec prejšnjega tedna pripravili posvet o povezovanju samostojnega osebnega dela z družbenim, predvsem na področju kmetijstva. Ob tej priložnosti je predsednik republiške komisije udeležence posveta seznanil s težami za spremembe in dopolnitve zakona o združenem delu, ki bodo že kmalu v javni razpravi.

Na predlog komisije za spremljanje in izvajanje zakona o združenem delu Skupščine SR Slovenije so v skladu s 1. členom ABC Pomurke konec prejšnjega tedna pripravili posvet o povezovanju samostojnega osebnega dela z družbenim, predvsem na področju kmetijstva. Ob tej priložnosti je predsednik republiške komisije udeležence posveta seznanil s težami za spremembe in dopolnitve zakona o združenem delu, ki bodo že kmalu v javni razpravi.

Le tri razpolovljena jabolka

Razpolovljeno jabolko je novi znak, ki ga prejmejo prave turistično usmerjene kmetije. Pomeni podobno oceno kakovosti kakor zvezdice na gostinskih obratih.

Konec avgusta je tričlanska komisija ocenjevala turistične kmetije v Pomurju, predvsem v murskosoboški občini. Sodelovali so predstavniki Zadrugne zveze Slovenije in žvinnorejsko-veterinarskega zavoda za Pomurje, ki je tudi nosilec pospeševanja turizma na kmetih v pomurski pokrajini, ter predstavnik medobčinske gospodarske zbornice.

V Pomurju je evidentiranih osem turističnih kmetij, ki jih je komisija pregledala in ocenila v skladu s določili Pravilnika za ocenjevanje. Najbolj pozorni so bili na urejenost okolice in zunanji videz kmetije, opremljenost, pestrost in kakovost ponudbe. Pogostost ocenjevanja je odvisna od tega, če se bo število turističnih kmetij povečalo. Ne glede na to pa bodo ocenjevanje ponovili vsako leto, saj bodo le tako lahko preverjali, če so turistične kmetije še vedno to, za kar se imajo. Za mnoge, ki znaka tokrat niso prejeli, bo to spodbuda, da bodo ponudbo izboljšali.

Znak razpolovljenega jabolka so prejeli le tri kmetije: Tremiljeva v Bokračih in Maričeva v Vadarcih, kmetija z ustanovitvenim turizmom, ter Erniševa v Tešanovcih z izletniškim turizmom.

Ocenitev bo vplivala tudi na odmero višine davka.

Bernarda Peček

IZDELOVALCI MOČNIH KRMIL, REJCI IN MESARJI SO SE DOGOVORILI O ZAČASNI REŠITVI

Višje cene klavnih živali

Zaradi večjih sprememb cene posameznih surovin, potrebnih za mešanje krmil, je žvinnorejsko-veterinarski zavod za Pomurje izračunal nove odkupne cene klavnih živali. Ker mesarji z zahtev po dvigu cen svežega mesa, ki naj bi se spremenile 15 septembra, najbrž ne bodo uspeli, saj so cene mesa in mesnih izdelkov letos zvišali že za 45 odstotkov, po resoluciji pa naj rasti cen ne bi bila večja od 43,8 odstotka, so v ABC Pomurki sprejeli kompromisno rešitev in bodo rejcem do konca leta in sicer plačevali živino po višjih cenah, ki spravljajo v težji gospodarski položaj mesarje, vseeno pa ne bodo krili vseh stroškov priraje. Če bodo mesarjem odobrili nove, za 15 odstotkov višje cene mesa, za katere so zahtevki vložili 1. avgusta, bodo klavnice rejcem takoj priznala gospodarsko ceno gibanja.

Na usklajevalnem odboru primarne kmetijske proizvodnje ABC Pomurke sprejete cene veljajo za nazaj, in sicer od 1. septembra. Rejci bodo po novem dobili za kilogram žive teže prvostopne junice 521, za kilogram tople polovice pa 930 dinarjev. Za junčje meso 2. vrste 487, oziroma za toplo polovico 870, izven vrste pa 448 oziroma za toplo polovico 800 dinarjev. Cene junic so tako višje med 7,7 in 7,2 odstotka.

Živa teža kilograma krave prve vrste je posledje dražja za 15,7 odstotka, torej je 421 dinarjev, tople polovice 780, druge vrste 405, tople polovice pa 750 dinarjev za kilogram, kar je za 15,4 odstotka več.

Kilogram žive krave izven kategorije je vreden 378, oziroma topla polovica 700 dinarjev. Cene telet za pitanje so bikcem dvignili za 5,3 odstotka — na 1.000 dinarjev, teličkam pa za 5,6 odstotka oziroma na 950 dinarjev. Cene teletom za pitanje dvigujejo prekupčevalci z živino z drugih območij.

Najbolj so dvignili cene prašičev. Kilogram živega iz kooperacijske reje je vreden 500 dinarjev, kar je za 19 odstotkov, v prosti reji pa 480 ali za 20 odstotkov več.

Prašiče iz organizirane, tako imenovane A kooperacije, bodo plačevali po 16,70 dinarja za mesno enoto, kar je v povprečju 517,70 dinarja za kilogram; k temu pa še 4 odstotke na račun marže. Iz kooperacijske reje B nad 5 prašičev v izmeni po 500 dinarjev, kar je 19, v prosti reji pa 480 oziroma 20 odstotkov več kot doslej. Cena tekačev oziroma pujskov se je s 750 dvignila na 850 dinarjev, večja je torej za 22 odstotkov.

Boris Hegeduš

TURNIŠČE: cene pujskov

Ob novih cenah pujskov, ki jih plačujejo v kmetijskih zadrugah, so cene v Turnišču kar sprejemljive. Minuli četrtek so rejci zahtevali za par pujskov od 22.000 do 30.000 dinarjev, pa vseeno niso prodali vseh živali. Na sejmu so jih pripeljali 34, lastnike pa je zamenjalo le 25 pujskov. Na ponudbo in povpraševanje je tokrat precej vplivalo slabo vreme.

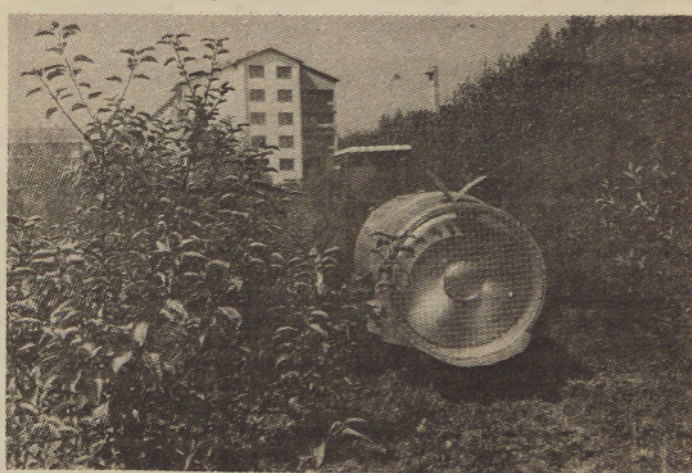
PRŠILNIK Z MANJ VODE

Po predavanju o računalniških programih v sadjarstvu, ki ga je pripravila poslovna skupnost za sadjarstvo Slovenije, so izvedli prikaz pršilnika z uporabo manjše količine vode, ki so si ga zamislili na Višji agronomski šoli v Mariboru, izdelovalec pa je Strojna iz Žalca. Od strojne inženirja mag. Staneta Berčiča z omenjene šole smo zvedeli nekatere podrobnosti.

ste in na ta način bomo v eni ali dveh sezonah pri sodobnem ustroju nasadov uporabljali sodobne stroje za varstvo le-teh. »

B. Ž.

Foto: Branko Vodušek

Prikaz pršilnika z uporabo manjše količine vode na radgonskem sejmu.

Ambicije SIP Šempetra in Zmaja

Šempetrski SIP je na sejmu opravil razgovore z vsemi osmimi podpisniki samoupravnega sporazuma o skupni proizvodnji in prodaji kmetijske mehanizacije. Gre za Agrotehniko, Hmezač, ABC Pomurke, Ferromoto, KZK Sloga, Poljoopskrbo, Agroopremo in Agrovojvodino, s katerimi je dogovorjena prodaja v višini 7 milijard dinarjev. Vsi letni prodajni dogovori naj bi bili podpisani do 15. septembra, samo delež Poljoopskrbe, Agrotehniko in Hmezača pa znaša okrog 60 odstotkov.

Podobne ambicije ima Zmaj, ki bo letos — po besedah vodje predstavništva v Zagrebu Krešimirja Čosića — izdelal 600 enorednih in 600 dvorednih kombajnov. S Potrošnikovo organizacijo Veleprodaja pri ABC Pomurki sklepa posle za nakup kombajna Z 350 po ameriški licenci Heston, za kar bi morali pri Potrošniku odšteti kar 220 milijonov dinarjev. Podobno kot v Sipi Šempetra, kjer bodo letos izdelali 1400 enorednih in 150 dvorednih kombajnov za obiranje koruze, tudi v Zmaju računajo na uspešno poslovno leto in potrditve upravitelstva že tradicionalnega sodelovanja na radgonskem sejmu.

B. Ž.

— ODKUP PŠENICE V LENDAVSKI OBČINI —

79-odstotna izpolnitev načrta

Do konca prejšnjega meseca so v Kmetijski zadrugi Lendava od kmetov odkupili 3980 ton pšenice, kar je 79 odstotkov od načrta odkupa, ki znaša 3900 ton. Glede na to, da z odkupom še niso končali, pričakujejo, da bodo prevzeli še nekaj ton pšenice in tako dosegli 90-odstotno izpolnitev načrta. Vzrokov za slabši odkup je več. Zdi se, da je največji v nekoliko slabših pridelkih; medtem ko so v lendavskem tozdu Poljedelstvo in žvinnoreja dosegli v povprečju 5980 kilogramov zrnja na hektar in so skupaj pridelali 3980 ton suhega zrnja, so bili hektarski donosi na njihovih zasebnih kmetovalcev skoraj za polovico nižji — okrog 3500 kilogramov na hektar. Na slabši pridelok je nekoliko vplivalo vreme, glavni vzrok pa naj bi bila slaba zaščita proti glivičnim boleznim, saj ocenjujejo, da je bilo ustrezno zaščitnih 10 odstotkov pšeničnih posevkov. Ker bo pridelovanje pšenice prihodnje letine ugodnejše (cena, nižje obrestne mere), bo treba pridelovalce čimprej seznaniti, da bi se tako pravočasno dogovorili za pridelovanje, saj se bo kmalu začela jesenska setev.

S. S.

SEJA SKUPNOSTI ZA LOVSTVO IN RIBIŠTVO SLOVENIJE

VSI SMO UPORABNIKI PROSTORA

Dogovarjanje med lovci, kmetijci in drugimi uporabniki prostora je v petih letih — odkar so na Kmetijsko-žvinskem sejmu v Gornji Radgani skupni posveti — napredovalo, če ne drugače pa v razmišljanju. Vsi se načelno strinjajo, da gozd in drugo naravno okolje ni le last lovcev, gozdarjev ali kmetov. Je last oziroma boljše rečeno svarilo vsem, da začnejo načrtneje reševati okolje in s tem divjad. Ugotovljeno je namreč, da je zaradi vse večjih posegov v naravo (sem spadajo tudi izsuševanja, namakanja in zlozbe zemljišča) male poljske divjadi vse manj. Izumrtje grozi tipični panonski divjadi — prepelicam in jerebicam, ki jih v naravnem okolju ni več, ampak so vse umetno vzrejane in spuščene.

Drugo, kar kali odnose med kmetijci in lovci, je škoda na poljih, in v gozdovih, ki jo zakrivi divjad (v Pomurju predvsem divji prašiči in jeleni). Raziskave so dokazale, da je v Sloveniji poškodovanih kar 60 odstotkov gozdov, od tega je divjad kriva le za 4 odstotke.

Za usodo gozdov in divjadi v njem smo odgovorni prav vsi, temelj urejanja odnosov, organizirane oblike oblike družbene intervencije, usklajevanje dejavnosti, opredeljevanja ravnanja vseh subjektov, ki opravljajo neko dejavnost v prostoru ali v njem živijo, pa je prostorski načrt. V večini slovenskih občin še niso sprejeli tega temelja — prostorskega načrta. Prav tako se občinske skupščine lotevajo le globalnih opredelitev kmetijskih, gozdnih in stavbnih zemljišč ter tako določajo le ceno, ne pa pravnega

režima na teh zemljiščih. S prostorskim načrtom pa je potrebno določiti tudi režim upravljanja oziroma meje lastniške pravice, določiti subjektom obvezna ravnanja, predvsem pa določiti tiste norme, ki določena ravnanja z vidika varovanja človekovega okolja prepovedujejo ali omejujejo. Pri tem so pomembni številni zakoni, kakor sta zakon o naravnih in kulturni dediščini ter zakon o urejanju prostora, pomembne določbe pa so tudi v zakonu o gozdovih, zakonu o kmetijskih zemljiščih, zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč in v zakonu o ribištvi.

Lovske in ribiške organizacije dobro načrtujejo in dobro izpolnjujejo svoje dolžnosti, kar se tiče rednega pošiljanja poročil. Drugače je glede skupnega načrtovanja med lovskimi organizaci-

jami na eni strani in gozdnogospodarskimi ter kmetijskimi na drugi, čeprav bi moral biti skupni interes vseh ohranjanje naravnega ravnovesja. Zato bi morali biti v skupnih dogovorih tudi naslednji predlogi strokovnjakov iz različnih držav: kmetijski naj bi lovsko organizacije pravočasno obveščali o svojih načrtih glede setve in žetve oziroma spravila pridelkov; velike koruzne njive morajo imeti od 6 do 10 metrov široke travnate pasove, podobno ogrožene površine med gozdovi in poljem; saditi je potrebno več plodonosnega drevja — hrast in bukev; v osrednjih staniščih divjadi urediti krmne njive z zeleno pašo; kompleksni monokulturi slabo vplivajo na razporeditev divjadi v prostoru; odvracovalno (preventivno) krmljenje divjih prašičev, prav tako so znani razni tehnični ukrepi.

Po mnenju mnogih bi bili nujni nekateri omejitveni ukrepi, predvsem tam, kjer sta gozd in divjad najbolj ogroženi. Veliko je bilo že povedanega in napisanega o vplivu kmetijskih posegov na divjad in o protivetnih pasovih.

Bernarda Peček

TOMBOLA NK MURA
6. september 1986

Št. dobitka	Št. izvečene karte
1	007822
2	006798
3	019760
4	021009
5	016149
6	013293
7	013010
8	020450
9	003413
10	003488
11	023536
12	012942
13	012943
14	013768
15	013545
16	017679
17	003322
18	015375
19	024001
20	018333
21	009946
22	004638
23	024524
24	006505
25	012052
26	012862
27	023351
28	006998
29	018364
30	017036
31	024504
32	004348
33	015011

SEZNAM IZŽREBANIH KART

014595	70	008976	106	021148
006314	71	012424	107	015855
021456	72	001502	108	003308
018860	73	008629	109	015615
013967	74	012053	110	020296
014492	75	024041	111	018634
013031	76	014525	112	020070
017438	77	012898	113	012752
008967	78	023371	114	012734
018385	79	017636	115	008636
024304	80	014414	116	007555
001566	81	015666	117	022103
012718	82	015808	118	004897
020357	83	015836	119	009195
011496	84	017499	120	017212
011452	85	012870	121	012786
011900	86	018527	122	021166
000894	87	014521	123	024374
013918	88	011946	124	013539
024566	89	009299	125	021133
005352	90	012844	126	020208
019637	91	012838	127	021108
023356	92	024025	128	008486
018224	93	013921	129	021237
022047	94	012863	130	013900
016086	95	012865	131	023597
018411	96	022311	132	021199
009156	97	009269	133	021196
001793	98	015344	134	008473
022258	99	024156	135	003398
013558	100	018955		
015814	101	000901		
011948	102	007788		
020147	103	018399		
008599	104	019607		
008754	105	023170		

Dobitke lahko dvignete v roku 60 dni od dneva objave vsak torej v petek od 17. do 19. ure v klubskih prostorih NK Mura.

XIX. mednarodni

OBRTNI SEJEM CELJE

vse za obrt
obrt za vse

GOLOVEC od 12. do 21. septembra 1986
10. in 11. september POSLOVNA DNEVA

Mlini na veter

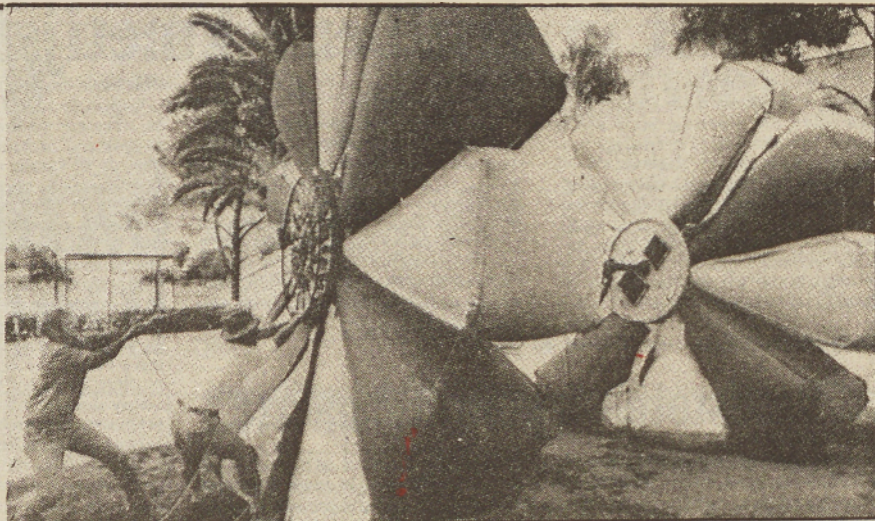
Na otoku Helgoland v Severnem morju gradijo manjši obrat, ki bo izkoriščal energijo vetra. Da gre za premišljeno gospodarsko vlaganje, pove podatek, da je za to gradnjo nemško zvezno ministrstvo za raziskovanje in tehnologijo namenilo več kot šest milijonov mark. Smo mar na začetku nove dobe mlinov na veter, bo imela tudi v prihodnosti svoje mesto, so vse bolj prepričani strokovnjaki. Prihodnosti ne napovedujejo velikanskim napravam, ki jih bo gnala včasih prav

neizmerna moč vetra, ampak jo predvidevajo za majhne in srednje velike sisteme.

Prav tako pa zanima strokovnjake tudi preteklost mlinov na veter. Neki holandski zgodovinar je v svoji tehniško-zgodovinski študiji dokazal, da je mlin na veter v njegovi deželi prevladoval nad parnim strojem do konca prejšnjega stoletja. Podoben nemški raziskovalni projekt dokazuje, da je proti koncu 19. stoletja v Nemčiji kar dvanajst odstotkov vseh obratov še zmeraj

uporabljalo veter kot vir energije. Raziskovalci zgodovine teh naprav ugotavljajo, da so imeli mlini na veter zelo izpopolnjene nekatere sestavne dele, npr. zobniške sklope in različne prenose prek gredi, kar naj bi s pridom uporabljali številni izumitelji v 19. stoletju pri svojih tehničnih novotarijah. Tako naj bi se s stroji zgodnje industrijske revolucije precej naslanjali na izkušnje pri gradnji mlinov na veter. Zanimivo bi bilo videti, kako bodo pri napravah z otoka Helgoland uporabili dosežke računalniške revolucije. Da jih ne bi, je kratko malo verjetno.

Morda takšna, morda nekoliko drugačna bodo kolesa vozila, ki naj bi leta 1990 naredilo svojo prvo vožnjo po Marsu. Na sliki: znanstveniki preizkušajo trpežnost teh nekoliko čudnih koles.

DRUGI V DRŽAVI

Ko se je avgusta 1866 skupina Budimpeščancev zbrala okoli ptičje kletke in slovesno odprla živalski in botanični vrt, se je samo 30 mest na svetu lahko pohvalilo s stalnimi razstavami iz živalskega ali rastlinskega sveta. Ideja o takem vrtu v Budimpešti je nastala še pred revolucijo v letu 1848, nekoliko tudi zaradi zavisti do Dunajčanov, ki so v tistem času že imeli živalski in botanični vrt v Schönbrunnu. Po štiriletnem delu so si lahko prvi obiskovalci ogledali nekaj sto primerkov svetovne flore in favne. Projekt je financiralo rastlinsko in živalsko društvo, a pozneje ni več moglo rentabilno poslovati. Tako je leta 1907 vrt prešel v roke mestne uprave. Ta je najela Karolya Kosa, da je preuredil celoten vrt, in leta 1911 je bil budimpeščanski živalski in botanični vrt eden najmodernejših v Evropi. Druga velika obnova je bila takoj po drugi svetovni vojni. Potem del nikoli ni bilo konec, saj so vrt nenehno bogatili z novimi primerki. Danes živi v vrtu 10.000 živali, ki si jih vsako leto ogleda 1,7 milijona obiskovalcev. To število je trikrat večje od pričakovanega in zato uprava razmišlja, da bi del živalskega vrta preselili.

Pojasnjena skrivnost

Marsikatera skrivnost se pojasni šele čez mnoga leta. Morda je tako tudi s skrivnostno smrtjo svetovno znanega skladatelja in vodje velikega zabavnega orkestra Glenna Millerja, ki je izginil med poletom transportnega vojaškega leta na poti iz Velike Britanije v Pariz leta 1944. Letalo ni nikoli prispelo do Francije. Dosedanje domneve so govorile, da je najbrž priletelo v mrzlo meglo, zaradi katere se je na letalu nabralo preveč ledu in je strmoglavilo v morje. Nekateri domnevajo, da je letalo zavilo s prave poti in je potem zaradi pomanjkanja goriva prav tako padlo v ocean.

Povsem drugačen odgovor na vprašanje pa ponujata pilot Victor Gregory in bombardier Fred Shaw, ki sta te dni v časopisu

obudila spomine na akcijo 15. decembra 1944, to je prav na dan, ko je izginilo letalo, v katerem je bil Glenn Miller. V akciji je sodelovalo 130 angleških bombnikov. Odleteli so proti Nemčiji, da bi zbombardirali železnico, vendar so se morali zaradi zelo slabega vremena vrniti. Kot je predvidevalo vojaško pravilo, so se nad Rokavskim prelivom znebili bomb. V trenutku, ko so odmevale detonacije odvrženih bomb, so pilot in še nekaj članov ene od posadk videli transportno letalo, kako požodovano od udarnih valov detonacij strmoglavlja v morje. To naj bi bilo Millerjevo letalo.

Britansko obrambno ministrstvo se je od izjav nekdanjih pilotov ogradilo.

BRITANCI O SEBI

Britanski inštitut za raziskovanje javnega mnenja je izvedel anke to o načinu življenja Britancev. Prišli so do ugotovitve, da otočani niso tako obsedeni z željo po bogastvu kot na primer Japonci ali Američani. Glavni cilj več kot 70 odstotkov Britancev je »živeti tako, kot sami hočejo«. Samo 9 odstotkov Britancev si želi obogateti, medtem ko je to glavni cilj kar 38 odstotkom Japoncev in 15 odstotkom Američanov.

Naslednji življenjski cilj 9 odstotkov Britancev je »delati za blagor vse družbe«.

Cepivo za rastline

Japonsko ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo je sporočilo, da so znanstveniki naredili prvo »cepivo« za zaščito rastlin pred virusi. Cepivo je plod raziskovanja strokovnjakov genetskega inženiringa na tokijski univerzi, zasnovano pa je v kombinaciji z ribonukleinsko kislino in oslajeno obliko virusa, ki napada tobak. Nenevarni virus bodo nanесли na rastline in jih tako naredili imenu za nevarne viruse, ki povzročajo bolezn. Poleg tobaka bodo lahko s cepivom zaščitili tudi zelenjavo, novo metodo pa bodo uporabili pri raziskovanjih za nova cepiva.

»Zbogom poletje,« je rekla sedemnajstletna Tracey Elvik in si ogrnila šal...

Raziskave in razvoj strojev

Naj je slišati še tako čudno, je vendarle res, da se na Japonskem močno zanimajo za bazične raziskave.

PIŠTA modruje

Konec je radgonskoga senja
žnjin pa pivskega trpljenja.
Vidli smo svinje, telice, bike
pa razne male vel'ke »slike«.

Mašine, kotle, kombajne, traktore,
v krčmaj pa tiste glavne faktore,
šteri najbolje za tou skrbijo,
ka nārōdi vlaške sivijo.

Svoje dneve so meli ozdi,
gyesti, piti pa pri Grozdi.
Kšefte prej so napravili takse,
ka pejnez de od banke do Bakše.

Balištye meli so svoj račun,
odprejto meli so telko štacun.
odavali ribaše, gvant, piskre, nože,
balone, cipele, lagve i rože.

Prehrana bijla je čisto vrēdi,
vse fajte cejne meli so krēdi.
Ges san si kūjpo mesou zmleto,
na pā videnje drūjgo leto.

skave bioloških znanosti tudi takšne industrijske panoge, ki naj bi jim po zdravem premisleku raziskave delovanja živih organizmov sploh ne bile mar. A vendar, Mitsubishi Electric se je vključil v bazične raziskave, katerih namen je raziskovati delovanje živčevja pri strunarjih. Strokovnjaki tega japonskega giganta namreč domnevajo, da jim bo tovrstno znanje lahko prišlo prav pri izdelavi novih tehnologij prenosa in obdelave informacij in energije.

A ni samo Mitsubishi tako dolgoročno usmerjen. Tudi druge japonske firme spremljajo in podpirajo programe bazičnih raziskav bioloških znanosti. Spoznanja, kao delujejo možgani in živčevje višje razvitih živali, bodo morda čez desetletje pomagala pri razvoju novih vezij in drugih elektronskih materialov. Spoznanja različnih procesov, ki potekajo v živih organizmih, bodo pomagala pri odkrivanju novih industrijskih katalizatorjev, ob pomoči katerih bodo potekali določeni tehnološki procesi ob manjši porabi energije in materiala.

Morda bodo čez leta industrijsko uporabljali umetno fotosintezo, čudovit »izum« matere narave, ki mu še noben umetni sistem ni segel niti do gležnjev. Odkritja na področju fiziologije mišičevja in živčnih povezav z mišicami bodo pomagala pri izdelavi strojev prihodnosti. Pravijo jim fiziološki stroji. To naj bi bile naprave ki bi se same krnilile ob pomoči računalnikov, hkrati pa bi bile enako čudovito in energetsko varčne, kot so mišice živih bitij.

Umetna inteligenca, novi roboti, nove snovi — vse to iščejo v osnovnih spoznanjih, kako deluje živ organizem.

TIMA

talis

MARIBOR SE JE PREDSTAVIL NA VINSKEM SEJMU V LJUBLJANI S PROIZVODNIM PROGRAMOM:

— gazirane pijače
ora, ora cola

program

— sadni sokovi vseh vrst v doy packu
— proizvodnja vseh vrst kisa
vinski, jabolčni, alkoholni

EXCORRADO

Golf ORANŽADA

TONIC WATER

Mandala MANDARINA

NOVO PRI TALISU!

Letos nov izdelek TALISA iz obrata za koncentracijo in dehidracijo MAMINO:

- napitek mamino priporočamo otrokom, odraslim, pa tudi športnikom in težjim fizičnim delavcem,
- napitek mamino v rjavi embalaži mešamo s toplim ali hladnim mlekom,
- napitek mamino v modri embalaži mešamo s toplom ali hladno vodo, po želji tudi z mlekom.

RADGONSKA PENINA FRANCOZIJ PRAVIJO ŠAMPANJEC

Pravi šampanjec
iz radgonske kleti
je šampion
letošnjega vinskega sejma
v Ljubljani

Kmetijski kombinat Radgona,
TOZD Radgonske gorice,
Gornja Radgona

Koliko kalorij je v poljubu?

Ali testenine zares strašno redi-
jo, ali je dobro prežvečena hrana
bolj redilna, kaj je bolj kalorično
— maslo ali margarina? Kilogra-
me lahko izgubite tudi tako: po-
ljubite se petdesetkrat in izgubili
boste 500 gramov teže. Ali je to
res ali ne?

Res je. Strokovnjaki za dieto so
izračunali, da porabi telo za
»srednje močan« poljub okoli de-
vet kalorij. Ali večina ljudi vnaša
v organizem premajhno, preveliko
ali ustrezno količino proteinov?
Tako odrasli kot otroci »pojede«
daleč več proteinov, kot bi bilo po-
trebno. Kaj ima več kalorij, maslo
ali margarina?

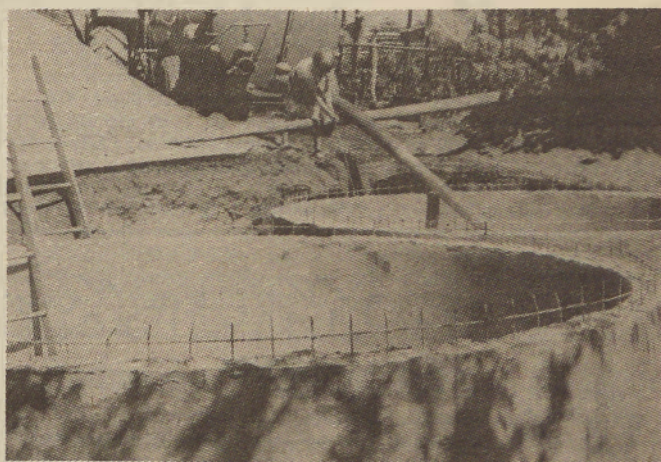
Maslo in margarina sta enako
kalorična. Obe maščobi imata v
100 gramih približno 800 kalorij.
Margarina pa ima eno prednost:
večinoma jo izdelujejo iz manj
škodljivih rastlinskih maščob.
Ali je tudi odraslim osebam kalcij
potreben tako kot otrokom? Da.
Večina ljudi napačno misli, da po-
tem, ko kosti in zobje do konca
zrastejo, ni več pomembno, koliko
kalcija pride v organizem. Toda
kalcij ima tudi druge funkcije:
med drugim je nujen za obnavlja-
nje kosti. Vitamini so vir energije.
Ali je to res ali ne? Ne. Vitamini
niso vir energije, zato pa pomaga-
jo organizmu, da hrano, ki jo zau-
žijemo, lahko spremeni v energijo.
Živila, kot so krompir in testenine,
imajo presenetljivo nizko ka-
lorično vrednost. Ali je to res?
Da. Veliko število živil, ki vsebu-
jejo ogljikove hidrate, ne redi ta-
ko močno, kot ljudje na splošno
mislijo. Nerodno je to, da ogljiko-
ve hidrate navadno jemo v »slabi
družbi«. En krompir ima na pri-
mer le 90 kalorij, toda če ga zabe-
limo z žlico masla, je takoj »tež-
ji« za 100 kalorij. Če hrano dobro
prežvečimo, pride v organizem več
hranljivih snovi. Da ali ne?

Ne. Koliko hranljivih snovi bo
prišlo v organizem, ni v nobeni
zvezi s tem, kako bomo prežvečili
hrano, ker se jedi prebavljajo v
glavni v tankem črevesju. Tisti,
ki dobro prežvečijo hrano, pa ima-
jo neko prednost: bolj počasi je-
do, zato imajo manj možnosti, da
bi pojedli preveč hrane.

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

GRADIJO PETDESET GASILNIH BAZENOV

Za hitro in učinkovito gašenje požarov so potrebne zadostne
količine vode, vendar te marsikje primanjkuje, kar je tudi eden od
vzrokov, da rdeči petelin naredi več škode kot bi sicer. Z ogradi-
tijo vaških vodovodov v posameznih naseljih so bili opušteni hi-
šni vodnjaki, s tam pa smo tudi zanemarili preskrbo z gasilno vo-
do. Tako stanje v vseh štirih pomurskih občinah zbuja skrb, zlasti
v poletnih, sušnih mesecih. V zadnjih letih tej problematiki sicer
namenjamo več skrbi in je bilo zgrajenih tudi že večje število gasil-
nih vodnjakov, vendar pa s stanjem še daleč ne moremo biti za-
dovoljni, saj sta dva ali trije vodnjaki v posameznem naselju, pa
naj si bo v hribovitem ali ravninskem območju, daleč premalo.

Gasilna bazena v Gornjih Slavečih.

V zadnjih letih namenjajo del sredstev za urejanje vodnih raz-
mer samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požari in
zavarovalna skupnost. Letos je na primer zavarovalna skupnost
namenila za gradnjo gasilskih vodnjakov in bazenov štiri milijone
dinarjev. V občini Murska Sobota pa je trenutno v gradnji in pri-
pravi na gradnjo petdeset gasilnih bazenov v različnih velikosti od
10 do 50 kubičnih metrov. Gasilne bazene gradijo v hribovitih pre-
delih, na Goričkem, medtem ko je na ravninskem predelu v grad-
nji 15 gasilnih vodnjakov. V ta namen je samoupravna interesna
skupnost za varstvo pred požari občine Murska Sobota namenila
dva milijona dinarjev. Sicer pa bodo vsa dela pri urejanju gasilnih
vodnjakov in bazenov v Pomurju stala čez dvajset milijonov di-
narjev, medtem ko je na razpolago okrog sedem milijonov dinar-
jev. Manjkajoča sredstva pa zagotavljajo krajevne skupnosti, ga-
silna društva in občani. Tudi v prihodnje pa si bo potrebno priza-
devati za nadaljnjo gradnjo gasilskih vodnjakov in bazenov ter ta-
ko zagotoviti optimalno količino vode za gašenje klasičnih požar-
ov. Tako bomo lahko pogasili marsikateri manjši požar in s tem
preprečili večjo materialno škodo.

Feri Maučec

DROBNI NASVETI

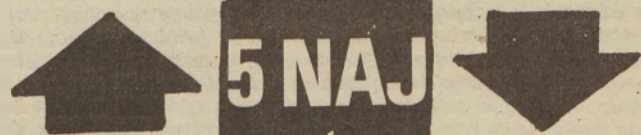
Če vam na avtomobilu nenadoma počí jermen za ventilator, bo-
do prav prišle najlon nogavice, dokler se ne pripeljete do doma ali do
avtomehnika.

Madeže od rje skušajte odstraniti s toplim limonovim sokom, co-
ca colo, ali kuhinjsko soljo, ali pa s čistim alkoholom. Paziti morate,
da se ne poškoduje barva tkanine.

Oprano čipko ni potrebno likati, če jo dobro nategnete in pazlji-
vo ovijete okoli steklenice.

Kaj z ostanki mila? Ko jih imate dovolj, jih potopite v vročo vo-
do in dodajte 3 žlice amoniaka na vsak liter vode. Dobili boste odli-
čno pralno sredstvo za pranje kamnitih ploščic in emajliranih povr-
šin.

RADIO MURSKA SOBOTA

v oddaji 21 232, lestvica tega tedna:

1. Friends will be friends — Queen
2. Sledgehammer — Peter Gabriel
3. The sound of music — Falco
4. Ne mogu, da ga ne volim — Magazin
5. Ljubil bi se — Gu-Gu

Lestvica nastaja s sodelovanjem Hi-Fi videostudija na Kidričevi 21
(telefon 25 577), 69000 Murska Sobota.

Glasovnice, dopisnice, pošljite na naslov: Radio Murska Sobota,
Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

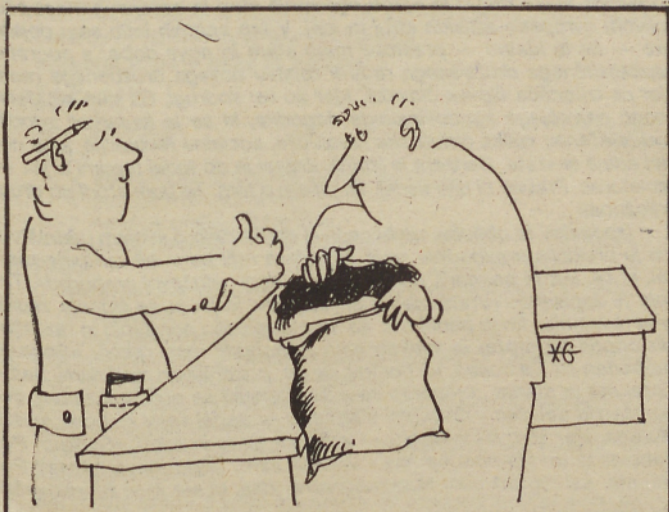
Štrukelj iz zelja

Drobno narezano slanino prepražite na olju, dodajte nasekljano
čebulo, na kolesca narezano klobaso, nekaj minut kasneje kislo zelje,
paradižnik, kumino, česen in belo vino ter vse skupaj dušite, dokler se
zelje ne zmehča. V posebni kozici spržite na olju krompir, zrezan na
kocke, in ga dodajte dušenemu zelju. Nadev razporedite po tankem
testu, ki ga položite na moker prtič, in sicer po dva lista testa skupaj,
in zvijte v štrukelj. Pecite v naoljenem pekaču pri temperaturi 200 sto-
pinj.

Za to jed potrebujete: 500 g kislega zelja, 4 liste tankega testa, 4
žlice olja, 40 g slanine, 1 klobaso, čebulo, krompir, 1 dl bele vina,
česen, poper in paradižnik.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Duhovite pripise k
novi risbi pošljite do
četrtka, 18. septem-
bra 1986 na naslov:
VESTNIK, Titova
29/1, 69000 MUR-
SKA SOBOTA. Ob-
javljene pripise hono-
riramo.

- Vnucek moj zlati, uč se nogometa dobro igrati, če želiš mili-
jarder postati. (Ludvik K.)
- Očka, ali je to dedek obračalnika in nakladalca? (Alojzija
Z.)
- Dedek, jaz bom pač raje tekal za žogo. (Srečko R.)
- Ati, ne bi raje počakala do jutri, imam nujen popravek pri so-
sedovih? (Stanko Z.)
- Glej sin, vsi gredo s trebuhom za kruhom, a doma pustijo ži-
to. (Martin M.)

SESTAVIL MARKO NAPAST	LONDON- SKA POLICIJA	PONTSKI KRALJ IN VOJSKO- VODJA	VRSTA GLEDALI- SKE IGRE	DELO POSEL	REKA V JUŽNI ANGLIJI	PREBIVA- LEC ISTRE	POPOLN NERED, ZMESNJAVA
NAJSTA- REJSI EKSPLOZIV							
ZIMZELE- NO DREVO NA POKOPA- LIŠČH							
OBALNO MESTECE V JUŽNI ITALIJI							
LESEN DEL OSTREŠJA					SIMILJAN ROZMAN MUZEJSKI PROSTOR		
TRAVNIK							ŽENSKO IME
AMERIŠKI KNJIZEV- NIK (GEOGR)				INŽENIR PASTIR V OPERI SNE- GUROČKA			
NAKOVALO						KISIK	MESTO V ROMUNJI
DRAGO TRŠAR			DRŽAVNA BLAGAJNA KLIC, POZIV				
PSILON		PINSKO OTOČJE MESTO DE JANEIRO					
NEMŠKI DADAIST (HANS)				FILMSKA IGRALKA FARROW MAGNEZIJ			
NEMŠKI MUZIKO- LOG (HUGO)							
KAR MORA KDO VRNITI					ANTON AŽBE		

REŠITEV PREJSNJE KRIZANKE — Vodoravno: gvanako, Lateran,
Ostrava, B, laket, etc, sla, tren, JS, Ra, Ed, Ovidius, tiranka, tat, gat,
etimon, Raša, ar.

KRIŽEM KRAŽEM PO NAŠIH ŠOLAH

SPET V ŠOLI

Iztekli so se nam najlepši dnevi — dnevi brezskrbnosti, prostega časa, oddiha in . . . veselih počitnic seveda! Zdaj je spet prišel čas, ko smo si morali naložiti na hrbte težke torbe in odkorakati v šolo. Naše glave se bodo zopet polnile s črkami in številkami. Kljub vsemu nas je šola že nekoliko zamikala. Zanimalo nas je, kdo bodo naši novi tovariši in tovarišice, kako so preživeli počitnice sošolci in kako bo sploh v novem šolskem letu.

Teh nekaj misli je ob začetku novega šolskega leta zapisala učenka 6. razreda OŠ Dane Šumenjak v Murski Soboti Kladija Lovenjak in z njenim prispevkom začenjamo letošnjo našo in vašo Vestnikovo rubriko za osnovnošolce. Spet bomo imeli na voljo (običajno) pol časopisne strani. Če ste spregledali povabilo v prejšnjem Vestniku, vas še enkrat vabimo k sodelovanju. Poizkušajte biti aktualni, zanimivi, duhoviti . . . Dobro bi tudi bilo, če bodo vaši prispevki napisani s pisalnim strojem. Pošiljajte pa jih na naslov: Uredništvo Vestnika, »Za križem kražem po šolah«, Titova 29/1, 69000 M. Sobota.

V garderobi

V garderobi se slačimo in sezuvamo. V njej je malo prostora. Skoraj vsak dan kdo izgubi čevlji, jakno ali kapo. Večkrat pospravljamo garderobo, pa vseeno ne najdemo svojih stvari. Tudi jaz sem že enkrat iskala svojo jakno. Vsi si želimo, da bi imeli večjo garderobo, kjer bi bilo dovolj prostora za vse naše stvari.

Tina Žerdin 4. raz. OŠ Črenšovci

MURSKA

KMETIJSKA ZADRUGA
RADGONA, o.s.o.
Gornja Radgona

Hranilno-kreditna služba
Gornja Radgona

razpisuje

po sklepu zbora delegatov z dne 14. 7. 1986 v skladu z 31. členom statuta HKS prosta dela in naloge

DIREKTORJA (vodje HKS)

za dobo 4 let.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- visoka izobrazba ekonomske ali pravne smeri in 2 leti delovnih izkušenj
- ali višja šola istih smeri in 4 leta delovnih izkušenj
- ali srednja šola ekonomske smeri in 6 let delovnih izkušenj.

Pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati naslovijo na Hranilno-kreditno službo Gornja Radgona, 69250 Gornja Radgona, Partizanska 23, z oznako »za razpis«

Razpisni rok je 15 dni.

O izbini bomo kandidate obvestili v 30 dneh po izteku razpisnega roka.

Komisija za delovna razmerja pri tozdu OŠ Odranci

razpisuje

dela in naloge:

1. Kuharice za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pogoj: KV kuharica z delovnimi izkušnjami.

2. Kuharice za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom.

Pogoj: KV kuharica.

Poskusno delo pod 1. in 2. traja 3 mesece.

Rok prijav 8 dni.

PROIZVODNO TRANSPORTNO PODJETJE

AUTORADGONA
GORNJA RADGONA n.s.o.o.

SOZD INTEGRAL, PTP AVTORADGONA, n. sol. o., Gornja Radgona, Ljutomerska 29, 69250 Gornja Radgona, tozdv Avtotrgovinar-servisi, razpisuje na osnovi sklepa delavskega sveta tozda prosta dela in naloge za dobo 4 let

VODJA TOZDA

AVTOTRGOVINA-SERVISI

Pogoji:

- višja ali visoka strokovna izobrazba, znanje tujega jezika
  - 3 oz. 5 let delovnih izkušenj pri ustreznih delih in nalogah
- Kandidati za razpisana prosta dela in naloge morajo poleg izpolnjevanja navedenih pogojev imeti še ustrezen odnos do samoupravne družbene ureditve ter sposobnosti za razvijanje samoupravnih odnosov in razviti čut odgovornosti do dela in delovnih ljudi ter biti osebno pošten.

Kandidate vabimo, da pošljejo prijave z opisom dosedanjega dela in z dokazili o strokovnosti kadrovske službi delovne organizacije v 8 dneh po objavi.

Prijavljene kandidate bomo obvestili o opravljeni izbiri v roku, določenem s samoupravnim aktom delovne organizacije.

TIMA ŽK INTES
TOZD MLINOPEK
MURSKA SOBOTA
Lole Ribarja 11
OBJAVLJA

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

1. tovorni avto znamke TAM, tip 60 T4 BKR, št. šasijske 760004836, št. motorja M 58560, leto izdelave 1976, moč motorja 44 KW, nosilnost 1590 kg, neregistriran, — izključna cena 210.000.— din;
2. tovorni avto znamke TAM, tip 4500, št. šasijske 662170024, št. motorja 100215307, leto izdelave 1966, moč motorja 63 KW, nosilnost 4500 kg, registriran, — izključna cena 260.000.— din;
3. tovorni avto znamke TAM, tip 60 T4 BKR, št. šasijske 760004844, št. motorja 132641, leto izdelave 1976, moč motorja 45 KW, nosilnost 1590 kg, registriran, — izključna cena 290.000.— din.

Javna dražba bo v torek, 16. 9. 1986, ob 10. uri na dvorišču tozda Mlinopek.

Ogled OŠ je možen uro pred začetkom dražbe. Interesenti morajo pred začetkom dražbe položiti 10-odstotno varščino od izključne cene, kupljeno pa plačati in odpeljati v treh dneh.

Prometni davek plača kupec.

DELAJSKE UNIVERZE POMURJA

V novem šolskem letu smo pripravili naslednje oblike izobraževanja:

- OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE
- STROJNIKI ENERGETSKIH NAPRAV — kurjači . . .
- POKLIČI V GRADBENIŠTVU — gradbena mehanizacija in drugo
- VOZNIK — šola po skrajšanem programu
- VOZNIK VILICARJA
- SKLADIŠČNIK

Organiziramo tečaje in seminarje za usposabljanje delovodij, inštruktorjev in mentorjev proizvodnega dela, varnostnikov, negovalk prostorov, tečaje varstva pri delu ter vrsto drugih oblik poklicnega izpopolnjevanja.

Pripravili smo seminarje:

- ANGLEŠČINE za otroke in odrasle
- NEMŠČINE za otroke in odrasle
- MADŽARŠČINE za otroke in odrasle (v sodelovanju z delovnimi organizacijami organiziramo tudi specializirane tečaje tujih jezikov za gostince, tekstilce ipd.)
- STROJEPISA začetni in nadaljevalni
- GOSPODINJSKEGA DELA — kuhanje
- ŠIVANJA IN KROJENJA
- RAČUNALNIŠTVA za otroke, odrasle in strokovne delavce (začetne, nadaljevalne)

Organiziramo usposabljanje za potrebe SLO, vzgojno izobraževalno delo s starši in mladino, različna predavanja; posojamo filme, prostore in učno tehnologijo.

Ponujamo vam tudi pester program družbenopolitičnega izobraževanja

Zahtevajte podrobnejše informacije osebno, pisno ali po telefonu:

DU Gornja Radgona 74 054
DU Lendava 75 026
DU Ljutomer 81 758
DU Murska Sobota 21 137 in 21 872

DELOVNA ORGANIZACIJA ZA PTT PROMET MURSKA SOBOTA, p. o.

OBJAVLJA

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih rabljenih osnovnih sredstev:

- dostavni avtomobil znamke IMV tip 1600 z grelnikom WEBASTO, leto izdelave 1972, ni vozen, izključna cena 105.000 din;
- dostavni avtomobil ZASTAVA, tip 1500 TF-1, leto izdelave 1980, vozen, registriran do 5. 1. 1987, izključna cena 210.000 din;
- osebni avtomobil ZASTAVA, tip 750 STD, leto izdelave 1977, ni vozen, izključna cena 35.000 din;
- tovorni avtomobil TAM, tip 60-C-5-F, leto izdelave 1976, ni vozen, izključna cena 295.000 din.

V izključno ceno osnovnega sredstva ni vračunan prometni davek. Dražba bo v četrtek, 18. 9. 1986, ob 10.00 na Bakovski cesti v M. Soboti (v neposredni bližini Certusovih garaž). Osnovna sredstva si interesenti lahko ogledajo na dan dražbe od 8.00 do 10.00 ure na kraju samem.

Interesenti morajo uro pred začetkom vplačati pri blagajni DO varščino v višini 10 % od izključne cene, ki se kupcu vračuna v ceno kupljenega vozila, če pa od nakupa odstopi po končani dražbi, se mu ne vrne.

Nakup vozil bo po sistemu OGLEDANO—KUPLJENO.

Miroslav Slana-Miros

VIDEMSKA DRUŽNOST OD GUBCA DO VUKA

8

DOGAJANJA V SLOVENIJI

Slovenski in jugoslovanski komunisti so iz Taškenta prišli v domovino docela boljševoško prekaljeni. Transporti vračajočih se vojakov so se po polžavo vlekli iz Rusije prek Moskve, Rige, Baltičkega morja, Stettina, Berlina, Linza, Dunaja, Gradca, pa vse do Maribora, Ljubljane in dalje v sosednje republike. Potovanje se je vlečlo več mesecev. Nekateri povratniki so prinesli domačim razveseljiva sporočila o zdravih sinovih in očetih, ki se vračajo za njimi. Drugi so z grenkobo v srcih stiskali v žepih prstane, ure in druge osebne predmete, morda tudi pisma, ki so jih bili napisali umirajoči tovariši na bojišču.

Tisti, ki so se vrnili prekaljeni z boljševoštvom, so nejevoljno zrl v avstrijske plačance slovenske porekla, ki so vstopali na vlake na Dunaju in v Gradcu ter na veliko zabavali čez Jugoslavijo. Sramotili so jo. Njihova naloga je bila, da vračajočim ujetnikom očrnijo domovino in jih zadržijo v Avstriji.

V Mariboru preživelih trpinov niso ravno spodobno sprejeli. Iz ujetništva vrnjene vojake so pri priči ostrigli na balin. Njih protesti niso zalegli. Tudi prošnje ne. Zasmehovalno in žaljivo so jim pojasnjevali, da je treba boljševoške kaznovati, jih zaznamovati.

Mnogi ujetniki so se doma kmalu spet počutili kot ujetniki. To je bilo grenko spoznanje — ujetniki v svojem domu. K nekaterim so že po treh dneh prišli orožniki. Nad domov prispelimi fanti in možmi so zganjali režimske pritiske in prirejali hišne preiskave.

Komite KP Jugoslavije v Beogradu je bil o dogodku izčrpno seznanjen. Prav tako so bili seznanjeni tudi z delom naših ujetnikov v Rusiji.

VOJNI UJETNIKI V RADGONI IN FRANCE BEVK

Vojni vrtnec je odnašal vojake na razne konce sveta. Oktobrska revolucija je opravila svoje. Leta 1917 so se zgrinjali prek severovzhodne Slovenije v Gornjo Radgono regruti, pa tudi vojni ujetniki. Med avstrijskimi regruti je bil tudi pisatelj France Bevk, ki je nekako odnesel celo glavo, čeprav so se njegova vojaška leta — kakor je bil zapisal — zvrstila v stradanju. Zato na Gornjo Radgono ni ohranil posebno bodrilnih spominov. V tem mestu je z drugimi regruti preživel nekaj časa v gradu. Fantje so tam živeli morda v večji napetosti kot bi bili n fronti. Bili so se, da jih lahko vsak hip pokličejo na fronto, na bojišče. Številnim regrutom se je bilo kajpak to kmalu zgodilo. France Bevk je prispel v Gornjo Radgono s 97. pešpolkom poleti. Jeseni je moral že odriniti na sever, na bojišča. Vso jesen in zimo je prekrizal na severu, kjer so potekali boji. Spomladi leta 1918 se mu je bila nasmešljiva sreča — po-

slali so ga nazaj v Gornjo Radgono. Tja je prispel nazaj v 97. pešpolk ravno tedaj, ko je tam izbruhnil upor. Uprli so se bili slovenski vojaki. Noč upora je ostala Bevku v neizbrisnem spominu. Še v starosti se je živo spominjal Kodličeve vojašnice, okoli katere je pokalo in ropotalo, da bi človek oglušel.

Upor bi lahko bil kaj kmalu usoden, kajti uprli so se bili tudi vojni ujetniki, ki so se vrnili iz Rusije po oktobrski revoluciji. Prenažrti so bili bojov; smrtno so sovražili bojišča; želeli so, da naposled, po treh letih klanja, zavladati mir. Hrepeneli so po tistem miru, ki bi jih varno pripeljal na svoje domove med svoje najdražje, kjer bi lahko neogroženo živeli.

V 97. pešpolku niso bili ravno Matije Gubci, ki bi vztrajali do konca. Vojaki, ki so v Radgoni vedrili, ne da bi vedeli, kakšna je njihova usoda, so bili potlej nepričakovano poslani iz Radgone na italijansko bojišče . . .

Pisatelj France Bevk je opisal usodno noč, ko je v vojakih zaplamenela uporniška luč, da so zgrabili za orožje. Razmere v Gornji Radgoni so bile tudi sicer zaostrene, saj je bil na primer 26. decembra 1918 tem velik shod, na katerem je govoril general Maister, katerega desna roka je bil Vaupotič, domačin iz Vidma ob Ščavnici. Ampak to je drugi tok dogodkov, ki je prispel, da je vrhovni svet v Parizu 12. maja 1919 odločil, naj se Radgona priključi Jugoslaviji, čemer so se uprli Avstrijci, ki so vdrl v mesto in skušali prek Mure osvojiti tudi Gornjo Radgono. No, Radgončanom je prišel na pomoč Mariborčan Viktor Kukovec s prostovoljci z Murskega polja. Ta tok se je nadaljeval, tako da smo s podpisom mirovne pogodbe v St. Germainu 10. septembra 1919 izgubili Radgono, čeprav so bili vanjo vkorakali naši prostovoljci s slovensko zastavo, dobili pa smo bolj ali manj z Nemci naseljeno Apaško polje.

Tok upora 97. pešpolka pa je burknil seveda svojo pot. Žal so oficirji prekmalu razkrili nakane vojnih ujetnikov, pa so poslali med upornike močno zasedo gornjeradgonskega vojaštva. Tako so ostali puntarski vojni ujetniki klavni »Gubci«, ki se niso mogli enačiti s slovensko-hrvaškim kmečkim uporom leta 1573, ki je zapustil plamenček tudi v severovzhodni Sloveniji.

Upor pešpolka proti vojni in uniformam je bil zaduščen. Na smrt so obsodili 7 upornikov. Toda ta upor je široko odjeknil po širši okolici. Morda je bilo napačno, da so se uporniki pešpolka umaknili, da so bili preslabo organizirani. A kako naj bi v napetem kaosu pričakovali anotonost. Med naveličanimi vojnimi ujetniki so se namreč znašli tudi pustolovci, ki so izkoristili zmedo za kriminalna dejanja. Tako so oropali najbližjo vojaško kantino na dvorišču grajske kasarne. Odnegli so vse, kar je bilo mogoče. Najbolj so jih zanimali čevlji. Z njimi so zbežali na Madžarsko, kjer so jih zamenjevali za hrano in pijačo.

Glas o pomoru v Radgoni se je raznesel tudi po Vidmu, saj so bili tedaj Videmčani trgovsko in uradno navezani na Gornjo in avstrijsko Radgono. Stare ženske so klicale boga na pomaganje, da ne bi prišla vojaka tudi v Videm. Naprednejši možje pa so poudarjali, da jim bog ne bo pomagal, če si ne bodo pomagali sami.

France Bevk se takole spominja stanja po uporu 97. pešpolka: »Videl sem mlado žensko, ki je mrtvim prinesla cvetic. Vojaki smo jo občudovali, zakaj to je bilo tedaj pogumno dejanje.« Te navidezno obrobne iveri v majhnem kraju razkrivajo, da je tlela v ljudeh velika revolucionarna iskra za trdno narodnostno opredelitev. In če se je kdo med Videmčani vpisal v četo Orlov, je to storil bolj ali manj zato, ker ga je premamila nacičkana uniforma. Podeželskega človeka je marsikdaj preslepil že vnanji videz, kajti na med se muhe love. Marsikdo bi se kof pridružil Sokolom, ko bi imeli lepše uniforme. Takšno tolmačenje so imeli zlasti tisti, ki niso bili dovolj osveščeni in tedaj še niso poznali vsebine, temveč samo lonac.

(Dalje prihodnjič)

BALKANSKE ATLETSKE IGRE

Balek šesti — njegov najboljši rezultat

Na stadionu Šiške v Ljubljani so bile 45. balkanske atletske igre, eno največjih atletskih tekmovanj. Na igrah je v državni reprezentanci nastopil tudi član AK Pomurje iz Murske Sobotne Milan Balek v hitri hoji na 20 km. Kot najboljši Jugoslovjan je zasedel šesto mesto in dosegel doslej najboljši čas 1:33,49. Državni prvak Kolar je zasedel osmo mesto. Uvrstitev Baleka bi lahko bila boljša, saj je bil do 15. kilometra na četrtem mestu in je celo ogrožal tretjega Grva, vendar pa ga je vročina preveč zdelala, tako da je moral na koncu popustiti ter se zadovoljiti s šestim mestom. To je bil peti nastop Baleka v državni reprezentanci in njegov četrti nastop na balkanskih atletskih igrah. Zanimivo je, da je tudi lani in predlani zasedel šesto mesto.

NOGOMET

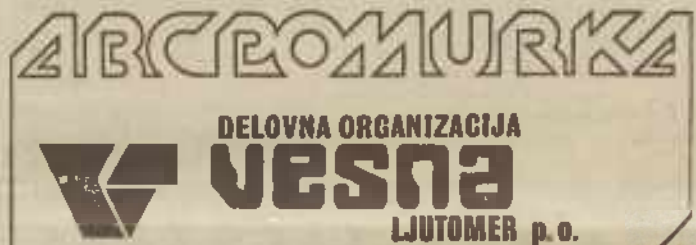
Drugi zmagi Mure in Nafta

Pomurska ligaša Mura in Nafta sta zopet razveselila svoje privržence. Nogometaši Mure so z dobro igro premagali solidno enajsterico Rudarja iz Titovega Velenja, v katerem igrajo sami izkušeni nogometaši, z 2:0. Strelca golov sta bila Gabor in Škaper. Mura je prišla v vodstvo že na začetku tekme, ko je Gabor iz neposredne bližine poslal žogo v mrežo. Končni rezultat pa je v drugem polčasu postavil Škaper, ki je neubranljivo streljal v spodnji kot vrat. Tekmo je dobro vodil Ilič iz Maribora. V naslednjem kolu igre Mura z Vozili v Novi Gorici. Nogometaši Nafta pa so v Kidričevem premagali Aluminij prav tako z 2:0. Strelca sta bila Hozjan in Dovečar. Zmaga Nafta bi lahko bila še izdatnejša. V naslednjih dveh kolih igra Nafta doma s Partizanom iz Slovenj Gradca in Steklarjem iz Rogaske Slatine.

KOLESARSTVO

V TROPOVCIH PIONIRSKO PRVENSTVO SRS

Kolesarska sekcija Tišina organizira v nedeljo, 14. septembra 1986, že 8. tradicionalno dirko za pokal KS Tišina. Za razliko od prejšnjih let bo tokrat dirka poleg prvenstva Pomurja šela tudi za prvenstvo Slovenije za vse kategorije pionirjev. Pričakujejo, da bi na dirki v Tropovcih sodelovalo okrog 150 kolesarjev iz vseh slovenskih klubov. Tekmovali bodo na 5.500 metrov dolgi krožni progi Tropovci—Murski Črnci—Gradišče—Tropovci. Start in cilj bosta pri gasilskem domu v Tropovcih. Začetek dirke bo ob 9.00. Najprej bodo tekmovali za republiške naslove, kasneje pa bodo nastopili rekreativci.

ABC POMURKA, Trgovsko podjetje VESNA Ljutomer, p. o., Ljutomer, Glavni trg 5 a

Delavski svet delovne organizacije

razpisuje:

naslednja dela in naloge

VODJA KOMERCIJALNEGA SEKTORJA

(dela s posebnimi pooblastili in odgovornostmi)

Zahtevani pogoji:

- da ima visoko izobrazbo, ekonomsko-komercialne smeri, ter najmanj 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju del v komercialni;
- da ima višjo izobrazbo ekonomsko-komercialne smeri ter najmanj 5 let delovnih izkušenj pri opravljanju zahtevnejših del v komercialni;
- da izpolnjuje splošne pogoje, predpisane z zakoni.

Izbrani kandidat bo imenovan za opravljanje razpisnih del in nalog za čas 4 let.

Kandidati za razpisana dela in naloge naj pošljejo svoje vloge v roku 8 dni po objavi na zgornji naslov.

Kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Cestno podjetje Maribor, n. sub. o., tozda za vzdrževanje in varstvo cest Murska Sobota, o. sub. o., Murska Sobota. Lendavska 61

Komisija za delovna razmerja in varstvo pri delu tozda za vzdrževanje in varstvo cest Murska Sobota

objavlja prosta dela in naloge

tehnik I

za vzdrževanje

Pogoj:

- V. zahtevnostna stopnja gradbene smeri
- 4 leta delovnih izkušenj
- 2 meseca poskusnega dela
- čistilka s polovičnim delovnim časom

Pogoj:

I. zahtevnostna stopnja — končana osnovna šola, brez delovnih izkušenj

1 mesec poskusnega dela

Delovno razmerje s kandidati bomo sklenili za nedoločen čas, pod tč. 1 s polnim delovnim časom.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite v 8 dneh od dneva objave na naslov:

Cestno podjetje Maribor, n. sub. o., Maribor, Iztokova ul. 30, Kadrovska služba.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh od poteka prijavnega roka.

V NEKAJ VRSTICAH

— **ROKOMET** — V Gornji Radgoni je bil rokometni turnir veteranov za prvi memorial Mateja Klopčiča. Sodelovalo je devet ekip, ki so tekmovali v treh skupinah. Zmagovalci so se uvrstili v finale. Rezultati finala — Trim team: Branik 16:12, Trim team: Radgona 11:11, Branik: Radgona 14:11. Vrstni red: 1. Trim team (Celje), 2. Branik (Maribor), 3. Radgona, 4. Ljutomer, 5. Polet (MS), 6. Drava (Ptuij), 7. V. Nedelja, 8. Krog in 9. Bakovci.

— **POLFINALE VAŠKIH IGER** — Na Tišini so bile polfinalne igre vaških krajevskih skupnosti soboške občine. Med šestimi ekipami je zmagala Tišina s 47 točkami pred Krogom 38, Gederovci 38, Zenkovič 35, Bratonce 27 in Černelavci 20 točk. (frku)

— **KOŠARKA** — V nadaljevanju prvenstva mladinske lige je Pomurje premagalo Ruše s 120:76. Najboljši strelci: Gomboc 51, Andrejek 25, Tušar 22 košev. Kadeti Pomurja pa so premagali Miklavž z 90:78. Strelci: Banič 35, Tušar 29, Gregor 11. Pomurje vodi na lestvici.

— **STRELSTVO** — SD Sebeborci je pripravila meddruštveno tekmovalje v streljanju z MK puško. Med 53 strelci oz. 16 ekipami je zmagala prva ekipa Noršinec s 528 krogi pred drugo ekipo Noršinec 492 in Tromejnikom GP 488 krogov. Med posamezniki je zmagal Bukovec s 181 krogi pred Turnerjem 177 (oba Nor.) in Baligačem (Gančani) 177 krogov. (F. Matko)

ROKOBORBA

Blažo Davidovski v Švici

Priznani rokoborski strokovnjak in trener RK Pomurje iz Murske Sobotne Blažo Davidovski bo (od 15. avgusta) do 15. septembra letos treniral švicarskega prvotigaša Oberreit. Tako je zapisano v pogodbi, ki sta jo sklenila Rokoborska zveza Slovenije in Oberreit iz Švice. Rokoborci iz Švice so bili na enotedenskih pripravah v Murski Soboti, kjer so spoznali strokovnost soboškega trenerja in ga povabili v svoje vrste. Poleg treniranja pa bo Davidovski vodil tudi seminarje. Kot nam je povedal sekretar Rokoborske zveze Slovenije Boris Barač, ga za dlje kot štiri mesece niso mogli pustiti oditi, kajti po prestopnem roku se bodo številni rokoborci, ki sedaj tekmujejo za druge jugoslovanske klube, vrnili v matični klub in računajo, da bi lahko nastopali v prvi zvezni ligi, če bodo seveda potrebna denarna sredstva.

HOKEJ NA TRAVI

SLOVENIJA TRETJA

V Zagrebu je bil turnir Bratstva in enotnosti v hokeju na travi, na katerem je sodelovala tudi reprezentanca Slovenije in zasedla tretje mesto za Vojvodino in Hrvaško ter pred Srbijo. V reprezentanci Slovenije so igrali tudi igralci ABC Pomurke: Durič, Š. Mesarič, Zelko, Keran, Česar in Gostonj. Slovenija je izgubila z Vojvodino in Hrvaško, premagala pa Srbijo s 3:0. Gole pa je dal Česar. L. Z.

ATLETIKA

Šebjan republiški prvak

V Postojni je bilo republiško atletsko prvenstvo za ml. mladince in mladinke. Udeležili so se ga tudi atleti AK Pomurje iz Murske Sobotne. Najuspešnejši je bil Bojan Šebjan, ki je zmagal v teku na 200 m s časom 23,5 in postal republiški prvak. V teku na 100 m pa je s časom 11,6 zasedel drugo mesto. Manuela Perger je nastopila poškodovana in v teku na 400 m zasedla deseto, na 800 m pa šesto mesto (2:29,5). Anton Šterman je nastopil v teku 400 m in 1000 m.

KONJSKI ŠPORT

Med triletniki Duena MS

Na Brdu pri Kranju je bila velika kasaška prireditev s spominsko dirko maršala Tita, kjer je zmagal Lahor II z Ivanom Mukičem iz Vojvodine. V tolažilnem teku je bila najhitrejša Rebeka z Brankom Puharjem iz Veržeja pred Lerom II in Hanžekovičem iz Veržeja. Na dirki za republiško prvenstvo triletnikov pa je zmagala Duena MS (J. Slavič) 1:24,0 pred Adonisom MS (M. Slavič) in Faunom (Slana), vsi Ljutomer.

PNL

Rezultati — 2. kolo
Veržej: Odranci 1:1
Rakičan: Tišina 1:2
Hotiza: Črenšovci 2:2
Renkovič: Beltinka 1:4
Dobrovnik: Polana 2:0
Bakovci: Turnišče 2:5

ONL Lendava

Rezultati 3. in 4. kolo
Žitkovci: Mladost 4:4
Kobilje: Nedelica 1:3
Mostje: Panonija 3:1
Bistrica: Olimpija 3:3
Petišovci: Lakoš 3:1
Zvezda: Graničar 1:6
Nafta: Kapca 7:3
Mladost: Kapca 5:0
Graničar: Nafta 6:4
Lakoš: Zvezda 1:1
Olimpija: Petišovci 0:5
Panonija: Bistrica 0:2
Nedelica: Mostje 5:0
Žitkovci: Kobilje 3:2

I. MNL MS

Rezultati — 2. kolo
Radgona: Tromejnik 1:3
Ižakovič: Dokležovje 3:5
Čarda: Filovci 1:3
Gančani: Ljutomer 3:0
Apače: Lipa 3:5
Cankova: Tešanovci 1:1

II. MNL MS

Rezultati — 2. kolo
Šalovci: Puconci 0:2
Rogašovci: Bogojina 6:1
Prosenjakovič: Križevci 5:1
Romah: Bratonce 8:4
Hodoš: Grad 6:1
Vrelec: Sercica 2:1
Selo prosto

SPEEDWAY

Horvat drugi, Kocmut tretji, Lazar četrti

AMD Gorenje Varstroj Lendava je bilo organizator predzadnje četrtne dirke za državno prvenstvo v speedwayu. V ospredju zanimanja 2500 gledalcev so bili kajpak domači tekmovalci, kar še posebej drži za Horvata, ki je še edini lahko konkuriral Pavlicu v borbi za osvojitve naslova državnega prvaka. Toda tekmovalcev iz Preloga je bil tokrat nepremagljiv in tako se je moral Artur Horvat, letošnji republiški prvak, zadovoljiti z drugim mestom, kar je prav tako odlična uvrstitev. Radgončan Kocmut je bil tretji, Lazar pa četrti. Sicer pa je bila razburčljiva zadnja vožnja, kajti po štirih nastopih so imeli Pavlic, Horvat in Kocmut po 12 točk. Najhitrejši je bil Pavlic in zmagal pred Horvatom in Kocmutom. Zadnja dirka bo 28. septembra v Krškem. Po štirih dirkah vodi Pavlic z 59 točkami pred Horvatom 52. Lazarjem 47, Kocmutom 40 točk itd.

KAJAKAŠTVO

KOVAČIČ IN BISTRICA PRVAKA

Na reki Soči pri Novi Gorici je bilo republiško pionirsko prvenstvo v spustu. Med 80 udeleženci so sodelovali tudi kajakaši brodarških društev Bistrice in Kropa ter se lepo uvrstili. V tekmovalju posameznikov je bil najuspešnejši Roman Kovačič iz Kropa, ki je zmagal pri starejših pionirjih in postal republiški prvak. Andrej Uroša je bil šesti, Roman Graj pa osmi, oba Bistrica. Med pionirkami je Anita Gjerek zasedla tretje, Simona Copot četrto in Tina Jakšič peto mesto. V moštveni vožnji 3 x K-1 pa so dosegle lep uspeh pionirke Bistrice, ki so postale zmagovalke in osvojile naslov republiškega prvaka. Mlajši in starejši pionirji Bistrice so bili tretji.

SAH

Radenska Pomurje prva v Avstriji

Slovenska športna zveza iz Celovca je pripravila v Vogrčah pri Pliberku na avstrijskem Koroškem 23. moštveno tekmovalje obmejnih mest v šahu. Sodelovalo je 14 ekip z Madžarske, iz Avstrije in Slovenije. Na tekmovalju so z dvema ekipama nastopili šahisti Radenske Pomurja iz Murske Sobotne in se lepo odrezali, saj je prva ekipa zmagala ter prejela lep pokal. Štirje šahisti Radenske Pomurje, B. Kovač, Nerat, I. Kos in B. Hari, pa so za najboljše rezultate na svojih deskah prejeli medalje.

Vrstni red: 1. Radenska Pomurje, 24 točk, 2. Celovec, 23, 3. Šarvar, 18, 4. Koper, 17, 5.—6. Idrija in Piran po 16 točk itn.

Udeleženci finala APPS v Novi Gorici. Stojijo od leve: Denis Žižek iz Murske Sobotne — 15. mesto v skoku v višino (160 cm), Vlado Borovič z Negove — četrti (67,44) v metu žogice, Danica Forjan iz Gančan — tretja v metu kroglice (10,29), Janko Ilič iz Bakovec — deseti v metu žogice (64,44) in Dušan Kolmanko iz Murske Sobotne — sedmi v metu kroglice (12,45).

Foto: J. Rožman

FERI MAUČEC

40 LET POMURSKO KOŠARKE

ŠAG — nosilec razvoja košarke

Na pobudo profesorja telesne vzgoje Evgena Titana je bil na gimnaziji v Murski Soboti leta 1953 ustanovljen športni aktiv gimnazije ŠAG. V okviru le-tega, predhodnika sedanje športnega društva Enotnost, ki je bil med prvimi v naši državi, so delovale posamezne sekcije, med njimi tudi sekcija za košarko. V tem času je bil športni aktiv soboške gimnazije nosilec razvoja košarke v Pomurju, saj so dijaki, ki so se na urah telesne vzgoje seznanjali z osnovami košarkarske igre, organizirali vsakoletna medrazredna in medšolska tekmovanja. Najpomembnejša so bila košarkarska srečanja med dijaki gimnazije in ekonomskih šol ter gimnazijci s Ptujja in Maribora. Košarka kot dinamična in privla-

čna športna panoga se je začela prenašati iz srednjih tudi na osnovne šole, tako da se je število ljubiteljev te igre vsako leto povečevalo. Pri razvoju košarkarske igre v Pomurju pa so imeli soboški gimnazijci pomembno vlogo tudi kot organizatorji tekem, zapisničarji in sodniki, naposled pa tudi pri urejanju košarkarskih igrišč. USTANOVITEV POMURSKO KOŠARKARKE PODZVEZE

Vse več košarkarskih ekip v Pomurju je narekovalo ustanovitve organa, ki naj bi skrbel za nemoteno tekmovalje. Tako je bil leta 1959 na pobudo Košarkarske zveze Slovenije v Murski Soboti ustanovljen odbor za košarko, ki ga je vodil profesor Evgen Titan, v njem pa so bili še dijaki soboških srednjih šol. Ta odbor je organiziral ligaske tekmovalje, na katerem je sodelovalo pet moških in dve ženski ekipi. V naslednjem letu pa se je število znatno povečalo. V pomurski ligi je že sodelovalo osem moških in pet ženskih ekip. Tega leta je tudi učitelj telesne vzgoje na soboški prvi osnovni šoli, Peter Juteršnik, organiziral prvo tekmovalje pionirjev med ekipama Mladosti in Poleta. Pri soboški gimnaziji so začeli graditi košarkarsko igrišče, v Murski Soboti pa je bil organiziran tudi prvi inštruktorski in sodniški tečaj, ki ga je pred košarkarskim delavcem Markovičem iz Beograda uspešno opravilo 11 kandidatov. V letu 1960 je bila v Murski Soboti ustanovljena tudi pomurska košarkarska podzveza. Za predsednika je bil izvoljen Peter Juteršnik, za sekretarja pa Herbert Šefer. Košarka je tako v Pomurju dobivala večje razsežnosti, pri čemer so opravili pomembno delo učitelji telesne vzgoje na šolah, ki so košarko uvajali v pouk telesne vzgoje in jo gojili tudi v okviru šolskih športnih društev. Da je košarka v Pomurju že dosegla določen razvoj in organiziranost, potrjuje tudi organizacija prvega republiškega prvenstva pionirjev, ki je bilo leta 1961 v Murski Soboti. Pokroviteljstvo je prevzel takratni okrajni ljudski odbor Murska Sobota, tekmovalje pa je bilo na prenovljenem igrišču Partizana. Ekipa Mladosti je zasedla šesto, Poleta pa osmo mesto. (nadaljevanje)

S prvega republiškega pionirskega prvenstva v košarki v Murski Soboti leta 1961. Na fotografiji od leve: Evgen Titan, Franc Šebjančič in Peter Juteršnik.

GIDOS LENDAVA

GRADBENA IN INSTALACIJSKA DEJAVNOST. OBRT TER STORITVE n.s.l.g. LENDAVA

TOZD OBRTNO INSTALACIJSKIH DEL n. sol. o., TOZD KOMUNALA n. sol. o. in DSSS

Na podlagi DD o skupnih izhodiščih za oblikovanje cen komunalnih storitev v letu 1986, določil Pravilnik o oblikovanju cen proizvodov in storitev v tozdu Komunala ter ob soglasju IO SO Lendava je DS tozda v razširjeni sestavi 29. 8. 1986

potrdil

prej usklajene cene za vodo:

— za gospodinjstva m ³	154.— din	— števina za servisiranje vodomera (1 kos)	
— za druge porabnike m ³	195.— din	DIM Ø 5/4" — 4"	2.282.— din
— pavšal na osebo in kopalnico na mesec	470.— din	DIM Ø 1/2" — 5/4"	236.— din
— letni pavšal za vinske kleti do 30 m ³ (nad 30 m ³ nad 30 m ³ letno po števcu)	4.563.— din	— kanalsčina za m ³ porabljene vode	20.— din

Cene se obračunavajo od 1. 9. 1986.

Uprava za notranje zadeve Murska Sobota razpisuje 17. septembra 1986 ob 8. uri v Dolgi vasi na kraju samem

JAVNO DRAŽBO

za prodajo poslovne zgradbe na mejnem prehodu v Dolgi vasi. Objekt je montažne izvedbe v velikosti 16 x 10 m z nadstrešnico 8 x 6 m z izključno ceno 1.659.863.— din. Splošni pogoji dražbe so:

1. Varščina znaša 166.000 din in jo je treba plačati na žiro račun UNZ Murska Sobota, št. 51900-637-50001, do začetka dražbe.
2. Kupec plača prometni davek, ki znaša 30,9 odstotka od izključne cene.
3. Kupec je dolžan na svoje stroške porušiti zgradbo in odpeljati do 25. 9. 1986.

Možen je ogled zgradbe po dogovoru.

Vse informacije dobite na UNZ Murska Sobota, tel. št. 22-505, interna 236.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OŠ Šalovci

razpisuje

prosta dela in naloge:

1. **hišnika—kurjača** za nedoločen čas z nepolnim delovnim časom
2. **snalžike** za nedoločen čas z nepolnim delovnim časom

POGOJI:
Pod 1.: IV. stopnja usmerjenega izobraževanja lesarske stroke z opravljenim izpitom za kurjača

Pod 2.: končana osnovna šola
ROK PRIJAVE: 8 dni po objavi.

Poroke

Darko SLEKOVEC, kmetijski tehnik, Murščak 34, in Milena FILO, tekstilna tehnika, Kančevci 37, Milan BENČAK, ekonomski tehnik, Bakovci, Kroška 4 in Suzana KRANJEC, delavka, Tišina 21/f, Bojao PEČEK, diplomirani novinar, Murska Sobota, Stefana Kovača 21 in Majda MERKLIN, višja upravna delavka, Mikloša Kuzmiča 22, Boris DRVARIČ, delavec, Murska Sobota, Cankarjeva 50 in Gabrijela MALAČIČ, študentka VEKŠ-a, Murska Sobota, Žitna ulica 33, Marjan MAČEK, ekonomist, Belčinci, Ribiška pot 12 in Vlasta DOMJAN, absolventka ekonomije, Murska Sobota, Zorana Veljara 12, Slavko HORVAT, strojni ključavničar, Hotiza 17 in Zdenka BARANJA, montirka TV delov, Černelavci, Pušča 7, Dušan BARBARIČ, kmetovalec, Neračnovci 6 in Brigita KURONJA, gospodinja, Bakovci, Panonska 41.

V SELU Močnejši curek vode in več obiskovalcev?

Včasih je treba imeti na terenu tudi malo sreče, in ne da bi se nadejal, odkriješ v tem ali onem kraju kaj novega, aktualnega; zalotiš domačine pri kakšni delovni akciji. Tako se je zgodilo tudi prejšnji teden ob obisku v SELU. Ob imenu te vasi po navadi sicer najprej pomislimo na rotundo — eno najstarejših cerkvenih hramov na Slovenskem. Toda letos se tamkaj ni dogajalo nič posebnega, tako kot denimo lani, ko so v rotundi obnavljali freske. V enem izmed selanskih dolov pa smo zagledali skupino domačinov, ki so vihteli lopate, krampe in drugo orodje. Napotili smo se tja in ...

»Odlučili smo se, da uredimo še en bazen za naš skupni vodovod, ker nam včasih voda skoraj zmanjkuje. Te dni je bil v Selu bager, ki je kopal obcestne järke, pa smo to priložnost izkoristili še za to, da nam je skopal jamo za novo vodovodno zajetje. Zdaj moramo najprej dokončati zemeljska dela, nato pa zbetonirati bazen. Če bo šlo vse po sreči, bo v nedeljo po ceveh že pritekel močnejši curek vode,« nam je povedal Kalman Kranjec.

Tu je skupina Seljanov urejala nov bazen za skupinski vodovod. Morda jim zdaj po ceveh že priteka močnejši curek vode.

Zvedeli smo tudi, da imajo v Selu tri skupinske vodovode in da so tega — za domačije na Vršiču in Gaberku — uredili najprej. Zdaj se bo lahko še priključil na ta vodovod.

Ker je bil v skupini Seljanov tudi predsednik vaškega odbora Arpad Nemeth, smo to priložnost seveda izkoristili tudi za pomenek o »vsevaških« akcijah in načrtih.

»Letos smo imeli največ dela pri urejanju oziroma vzdrževanju vaških poti, in to nam je pobralo precej denarja. Do konca smo uredili tudi vaško-gasilski dom. Zdaj pa se bomo pripravljali na ureditev mrliške veže in razširitev pokopališča. Skrb s cestami pa se najbrž še dolgo ne bomo rešili. Želimo si seveda, da bi jih asfaltirali, a kdaj bomo to zmogli, je težko povedati.«

V Selu pa je še nekaj novega — gostilna K rotundi, ki sta jo postavila zakonca Grabar. Oba sta bila več let gostinca na Gorenjskem, Jožeta pa je preveč vleklo v domači kraj. Nimamo seveda namena delati reklame za to gostilno, vendar si vseeno zasluži pohvalo. Lepo je urejena in poslej se imajo obiskovalci rotunde vsaj kje ustaviti, da bi se okrepčali. Poleg tega jim je vodja gostilne pripravljen organizirati ogled rotunde. Jože pa je pripravljen prispevati tudi za obnovo obcestne table, ki usmerja obiskovalce k selanski znamenitosti, pa še za kaj.

V Selu je nova tudi gostilna K rotundi. V njej se lahko obiskovalci naročijo za ogled rotunde in se seveda okrepčajo.

Jože Graj

LENDAVA

PRIZNANJA DOMAČIJAM

Aktivnosti v turističnem društvu Lendava dosegajo v tem času vrhunec, saj je sobota, ko bo osrednja turistično-folklorna prireditev Lendavska trgatev, tik pred vrati. Kot smo že poročali, bo v njej sodelovalo čez 600 plesalcev, pevcev, godbenikov, udeležencev v prikazu trgatvenih običajev in tako naprej.

Te dni pa je končala delo komisija za ocenjevanje ureditve okolice stanovanjskih hiš. Okoli ce hiš Onorine Marič, Marije Gjurin in Terezije Budja je razglasila za najlepše in jim prisodila nagrade, priznanje pa bo dobilo še 12 zasebnih lastnikov lepo uredjenih hiš. Poleg tega so sklenili dati šestim Lendavčanom priznanja za urejenost balkonov v stanovanjskih blokih. Priznanja pa bodo prejeli še Zdravstveni dom in bencinski servis za lepo urejeni okolici ter lendavska vinska klet za ocvetličena okna.

Komisija lendavskega turističnega društva pa ni prezrla tudi

tistih, ki jim ni veliko do urejene okolice. »Koprive« je prisodila lendavski Železniški postaji, Pekarni, tozdu Promet in delavnice in stanovalcem v Tomšičevi ulici. Vsi ti nimajo urejenih okolice. Koprive pa so podelili še hotelu Lipa, stanovalcem v Partizanski

in Župančičevi ulici, ker nimajo ocvetličanih oken.

Priznanja za lepo urejene domačije in nekatere družbene objekte bodo podelili na Lendavski trgatevi, medtem ko kopriv ne bodo izročali, saj jih imajo prizadežiti že tako preveč.

S. S.

25 let srečanj bratstva in prijateljstva

16. septembra bo minilo 25 let, odkar so se občinski sindikatski sveti Ptuj, Čakovec in Varaždin dogovorili o medsebojnem sodelovanju. Pozneje se je priključilo še deset sosednjih hrvaških in slovenskih občin — iz Pomurja Lendava — kar je bil povod za Srečanja bratstva in prijateljstva. V posameznih občinah čez leto prirejajo razne prireditve, ki se jih udeležujejo predstavniki drugih občin, vsako leto pa je še osrednja prireditev, ki je zdaj v eni, drugič v drugi občini. Letos, ko to »gibanje« praznuje 25-letnico, bo še posebno slovesno, prireditev pa bo 16. septembra na Ptuj. Srečanja se bosta udeležila tudi predsednika hrvaških in slovenskih sindikatov.

S. S.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

UMRL POD DVIGALOM

2. septembra ob 15.00 se je zgodila prometna nezgoda v Radoslavcih. Voznik osebnega avtomobila Branko Magdič iz Mekotnjaka se je peljal proti Ljutomeru. V križišču cest za Kamenščak je pripeljal z neprednostne ceste avstrijski državljani Leopold Seidel. Vozili sta trčili, škoda pa je za 250 tisoč dinarjev.

3. septembra ob 10.05 se je zgodila prometna nezgoda na lokalni cesti izven naselja Domajinci. Voznik osebnega avtomobila Drago Sukič iz Vadarec se je peljal proti Cankovi. Zaradi neprimerne hitrosti ga je v ovinku zaneslo. Trčil je v nasproti vozeči osebni avtomobil Marjana Skuhale iz Ključarovec. V určanju sta se poškodovala Skuhala in njegov sopotnik Milan Vugrinčič iz Vadarec. Škoda so ocenili na 600 tisoč dinarjev.

3. septembra ob 19.30 je voznik traktorja Mihael Tremil iz Bokračev vozil po lokalni cesti proti Puconcem. V naselju Kukeč je neprevidno peljal v ovinek, nasproti pa je pripeljal voznik osebnega avtomobila Marjan Sreš iz Bokračev. Trčila sta, pri tem pa je nastalo za 600 tisoč škoda.

5. septembra ob 9.20 se je po lokalni cesti izven naselja Nedelica peljal z osebnim avtomobilom Mijo Horvat iz Petišovca. Pred mostom, kjer se cesta zoži, se je ustavil, ko mu je nasproti s tovornim vozilom pripeljal Željko Kotarski iz Bukovice. Tovornjak je osebni avto zadel in ga porinil v jarek, prevrnil pa se je tudi sam. Škoda je za 850 tisoč dinarjev.

DELOVNA NEZGODA
3. septembra ob 14. se je zgodila delovna nezgoda na dvorišču DO SGP Pomurje na Bakovski cesti v M. Soboti. Avtomobilnik Ivan Hozjan iz Črenšovec je nameraval popraviti hidravlično dvigalo na tovornem avtomobi-

lu. Nosilni del je podprl z železnim drogrom, ki je med delom zdrsnil. Nosilni del tovornjaka je padel na Hozjana in ga stisnil, tako da je takoj umrl.

POŽAR

Jesen je pred nami, zato je dobro opozoriti na možnost požarov, ko se hrana za živino pripravlja v gospodarskih objektih, še posebej, če niso brezhibni dimniki in kotli, v katerih pripravljamo hrano. Prav zaradi tega je 5. septembra zagorelo v gospodarskem poslopiju kmetovalca Arpada Bačiča v Poznanovcih. Zagreb zaradi razpokanega dimnika pri kuhanju hrane za svinje. Zgorelo je ostrešje gospodarskega poslopija. Škoda je za 600 tisoč dinarjev.

Tudi v minulem tednu je bilo veliko tatvin, pa tudi samomorov. Na upravi za notranje zadeve so našli kar štiri. Vzroke zanje pa še raziskujejo.

Etažne peči
in kotli
za centralno
ogrevanje

Trajnožarna peč
za centralno
ogrevanje

SIGMA TŽ

Je trajnožarna peč za centralno ogrevanje na trdo gorivo, pri kateri je kurišče prilagojeno za zgorevanje vseh vrst premoga, lesa in gorljivih odpadkov. Čas zgorevanja z enkratnim polnjenjem je od 5 do 20 ur. Peč deluje avtomatsko.

KIV ETAŽ

Vrhunska kakovost zgorevanja: majhen presežek zraka, zgorevanje brez ogljikovega monoksida, dimno—katransko število 20 do 30 (dopustno 100), majhna emisija trdnih delcev.

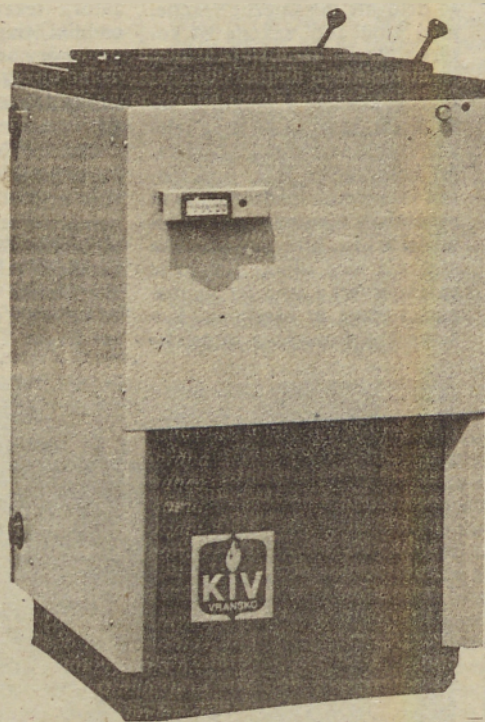
Možnost uporabe etažnega štedilnika za vse sisteme ogrevanja in vse vrste regulacije ogrevalnih sistemov, kurjenih s trdnimi gorivi.

KIV ETAŽ KOTEL

Vrhunska kakovost zgorevanja: majhen presežek zraka, zgorevanje brez ogljikovega monoksida, majhna emisija trdnih delcev.

Izkoristek kurjenja do 81 %.

Možnost uporabe etažnega kotla za vse sisteme ogrevanja in vse vrste regulacije ogrevalnih sistemov, kurjenih s trdnimi gorivi.

KOVINSKA INDUSTRIJA VRANSKO p. o.
63305 VRANSKO, TEL.: 063/724-010, 724-146, 724-147, 724-110

Radijski in televizijski spored od 12. do 18. septembra

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA
16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno v petek, 12. septembra (informativni del, mladinska oddaja, Kam konec tedna, reklame), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno v soboto, 13. septembra (informativni del, sobotna reportaža, Iskanje-znanje-ustvarjanje, reklame), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 14.00 do 16.00 (telefon: 21-232)	10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne, (kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Reportaža iz pobratenih občin Slovenije in Hrvaške, 18.00 Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno v ponedeljek, 15. septembra (informativni del, sport, pri-spevek o SLO in družbeni samozastiti), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno v torek, 16. septembra (informativni del, pogovor v živo, Predstavljamo vam, ISKRICA, reklame), 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno v sredo, 17. septembra (informativni del, gospodarska tema, Iz delegatskih klopi, reklame), 18.00 — »21-232« — propagandno-glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Jazz ... jazz ... jazz, 16.30 — Aktualno v četrtek, 18. septembra (informativni del, kulturam, Iščemo odgovore na naša vprašanja, reklame), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA
17.05—00.10 Teletekst RTV Ljubljana, 17.20 Poročila, 17.25 Ustvarjalne igre: Pravljica o ribiču in ribici, poučna oddaja TV Zagreb, 17.40 Modro poletje, 10. del španske nadaljevanke, 18.15 Industrijsko oblikovanje, 1. del izobraževalne serije, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Afrika: Obvladovanje celine, 2. del angleške dokumentarne serije, 21.05 Derrick, nemška nanizanka, 22.05 Tv dnevnik, 22.35 Vprašanje ljubezni, ameriški film. Oddajniki II. TV mreže: 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Dajmo, družimo se!, otroška serija TV Skopje, 18.15 Govorimo o zdravju, 18.45 Mali-veliki svet, zabavno-dokumentarna oddaja, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 O glasbi, oddaja resne glasbe, 20.30 Človeški faktor, dokumentarna oddaja, 21.15 Včeraj, danes, jutri, 21.35 Nočni kino: Čajkovski in ljubitelji glasbe, angleški film, 23.35 Šahovski komentar.	7.45—11.30 in 15.20—23.35 Teletekst RTV Ljubljana, 8.00 Poročila, 8.05 Otroška matineja — ponovitev oddaj, 9.10 Jugoslovske zborovske slovesnosti v Nišu, 1. oddaja, 9.40 Afrika: Obvladovanje celine, ponovitev 2. dela angleške dokumentarne serije, 10.40 Edvard Rusjan — Slovenski ikarus, dokumentarna oddaja, 11.10 Kako postane vojaški pilot, dokumentarni film, 11.25 Poročila, 15.35 Poročila, 15.40 Mali kaznjene, avstralski animirano-igrani film, 16.55 Vršac: Košarka (ž), SFRJ: Francija, 18.30 Knjiga, 19.00 Danes, 19.30 Tv dnevnik, 22.40 Tv dnevnik, 22.55 Zabavnoglasbena oddaja. Oddajniki II. TV mreže: 14.45 Jugoslavija, dober dan, 15.15 Miti in legende, 15.30 Otroška predstava, 16.30 Mali brodolomec, češkoslovaški mladinski film, 18.00 Kože, 1. del TV nadaljevanke, 19.00 »Vickazivanje«, o ljudskem humorju, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 V družbi z..., 20.30 Človek in čas, dokumentarna oddaja, 21.00 Poročila, 21.05 Glasbeni večer, 22.30 Športna sobota, Reportaža z nogometne tekme: Hajduk: CZ, reportaža z nogometne tekme: Partizan: Dinamo (Zg).	8.55—12.55 in 13.45—22.25 Teletekst rtv Ljubljana, 9.10 Poročila, 9.15 Živ žav: Risanke, Smrkci, 10.10 Flipper, 19. del ameriške nanizanke, 10.35 A. Berkesi: Pragovi 2. del madžarske nadaljevanke, 11.30 Folklori ansambel Trinidad, 3. oddaja, 12.00 Ljudje in zemlja, 12.30 Poročila (do 12.35), 14.00 Brnik: Letalski miting, prenos (za JRT 2 do 16.00), 17.00 V nedeljo popoldne iz Maribora, 18.45 Risanka, 19.00 Danes: Ko se ne boli, 19.30 Tv dnevnik, 19.53 Vreme, 20.00 A. Sidran: Oče na službeni poti, 2. del nadaljevanke TV Sarajevo, 21.05 Jazz na ekranu: Julius Hemphill Jah Band, 3. oddaja, 21.35 Športni pregled, 22.20 Poročila.	17.10—22.15 Teletekst RTV Ljubljana, 17.25 Poročila, 17.30 Zlatorog, 17.45 Modro poletje, 11. del španske nadaljevanke, 18.15 Nori rock '86, reportaža, 18.45 Risanka, 19.00 Dnaes: Podravnki obzorja, 19.30 Tv dnevnik, 19.55 Vreme, 20.05 L. B. Berton: Omočila sem se s klondikom, 1. del kanadske nadaljevanke, 21.00 Aktualno: Kje si malo gospodarstvo? 22.00 Tv dnevnik. Oddajniki II. TV mreže: 18.00 Beograjski TV program, 18.55 Premor, 19.00 Indirekt, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Znanost in mi, 20.50 Včeraj, danes, jutri, 21.10 Liki revolucije, dokumentarna oddaja, 22.00 Po sledeh trojanske vojne: Doba junakov, 1. del dokumentarne oddaje (do 23.00).	17.10—23.10 Teletekst RTV Ljubljana, 17.25 Poročila, 17.30 Festival MPZ Celje '85, 5. oddaja, 18.00 Periskop, 18.45 Risanka, 19.00 Danes: Celjski obzor, 19.30 Tv dnevnik, 19.55 Vreme, 20.05 Ivo Brešan: Slavnostna večerja v pogrebem podjetju, gledališka predstava SLG Celje, 22.10 Svet na zaslonu, 22.55 Tv dnevnik. Oddajniki II. TV mreže: 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Mali svet, otroška oddaja, 18.15 Mostovi-Hidak (samo za LJ 2), 18.45 Zabavnoglasbena oddaja, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Narodna glasba, 20.45 Žrebanje lota, 20.50 Premor (samo za LJ 2), 21.00 Včeraj, danes, jutri, 21.15 Liki revolucije, dokumentarna oddaja, 22.00 Po sledeh trojanske vojne: Doba junakov, 1. del dokumentarne oddaje (do 23.00).	17.00—22.25 Teletekst RTV Ljubljana, 17.15 Poročila, 17.20 Slovenske ljudske pravljice: O treh kraljevih sinovih, 1. del, 17.35 Modro poletje, 12. del španske nadaljevanke, 18.15 Gozdovi: Človek proti gozdu, 2. del izobraževalnega niza, 18.45 Risanka, 19.00 Danes: Severnoprimorski obzor, 19.30 Tv dnevnik, 19.55 Vreme, 20.05 Film tedna: Alsino in kondor, kubansko-mehiški film, 21.30 Spoznano — neznano, oddaja znanosti, 22.10 Tv dnevnik. Oddajniki II. TV mreže: 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Burleske, 18.15 Pred pisanim svetom poklicev, 18.45 Zgodbe iz starih mest, glasbena oddaja, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Športna sredi — I. tekme I. kola evropskih pokalov in šahovski komentar srečanja Karpov—Kasparov, 22.30 Poročila (do 22.35).	17.15—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 17.30 Poročila, 17.35 J. Ribičič: Miškolin-Miškolin v krempljih, 17.45 Čirule-čarule: Čarovska dežela, 17.50 Modro poletje, 13. del španske nadaljevanke, 18.15 Delegatska tribuna, 18.45 Risanka, 19.00 Danes: Gorenjski obzor, 19.30 Tv dnevnik, 19.55 Vreme, 20.05 Tednik, 21.10 J. Neruda: Zgodbe z male strani, 3-zadnji del češkoslovaške nadaljevanke, 22.10 Abecedarium, dokumentarna oddaja, 22.50 Tv dnevnik. Oddajniki II. TV mreže: 17.25 Tv dnevnik, 17.45 Učitelj, 7. — zadnji del otroške nadaljevanke, 18.15 Znanost, 18.45 Goli z evropskih nogometnih igrišč, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Hiša, 9. del poljske nadaljevanke, 21.35 Poročila, 21.40 Umetniški večer: Podbiokovski večeri (do 23.10).
TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB
Prvi program 8.30 Tv v šoli, 16.10 Tv v šoli, 17.10 Poročila, 17.15 Tv koledar, 17.25 Otroški spored, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Avature Sherlocka Holmesa, 21.00 Zabavna oddaja, 21.45 Dnevnik, 22.00 Kultura srca, 23.30 Program plus.	Prvi program 8.30 Tv v šoli, 16.35 Tv v šoli, 17.40 Poročila, 17.45 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Zdravnik v hiši (film), 21.40 Teme in dileme, 23.10 Dnevnik, 23.30 Program plus.	Prvi program 9.10 Poročila, 9.15 Nedeljsko popoldne za mladi, 10.45 Vukov zbor, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Jugoslavija, dober dan, 13.55 Nedeljsko popoldne, 17.16 Miren človek (film), 18.55 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Oče na službenem potovanju, 21.00 Morje, ljudje, obale, 21.35 Športni pregled, 22.20 Dnevnik, 22.40 Program plus.	Prvi program 8.25 Poročila, 8.30 Tv v šoli, 17.40 Poročila, 17.45 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Obisk (tv drama), 21.15 Mali koncert, 21.30 Odprta knjiga, 22.00 Vzporednice, 22.30 Dnevnik, 22.50 Šah, 23.10 Program plus.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Prednost, 21.15 Dal-las, 22.00 Opera za Afriko, 23.00 Galerija, 23.30 Bellamy	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Gospodarica Thorn-hilla (film), 22.55 Novo iz filmskega sveta.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Svet živali, 18.00 Tv kuhinja, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranjopolitični report, 21.15 Čas v sliki, 21.50 Klub 2
TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA
Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Akti X,Y—nereseno, 21.20 Veseli Jocker, 22.05 Umetnine Drugi program 16.15 Bolnišnica na robu mesta, 17.15 Evropski narodni parki, 18.00 Tednik, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Iskanje sledi, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Šport, 22.15 Dolga pot v Cardiff (film), 23.45 Man-nix, 0.30 Akti X,Y	Prvi program 9.00 Tv v šoli, 14.00 Tv spored, 14.30 Dama s kameelijami (film), 16.10 Narodna glasba, 16.40 Poročila, 16.45 Tv koledar, 16.55 Košarka: Jugoslavija—Francija, 18.25 Dok. film, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Party (film), 21.45 Dnevnik, 22.00 V soboto večer, 23.30 Program plus.	Prvi program 11.00 Deželje volitve, 12.00 Usmeritev, 14.30 Nedeljsko popoldne, 17.30 Klub seniorjev, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Z očmi živali, 21.05 Koncert, 23.15 Priče časa	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Ceste San Franciscas, 22.05 Zdravljenje in šamanizem, 23.00 Portret Otta Stoessla, 23.20 Šah.	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Prednost, 21.15 Dal-las, 22.00 Opera za Afriko, 23.00 Galerija, 23.30 Bellamy	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Svet živali, 18.00 Tv kuhinja, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranjopolitični report, 21.15 Čas v sliki, 21.50 Klub 2	Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Svet živali, 18.00 Tv kuhinja, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranjopolitični report, 21.15 Čas v sliki, 21.50 Klub 2
TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA
8.45 O tebi, sov. fil. 10.00 Upokojevski dopol-dan, vmes TV igra Samotni merjasec, 16.40 Tv spored za 3 dni, 16.45 Lect, etno-grafska serija, 16.55 Poštni predal 250, 17.10 Jezikovne uganke, 18.00 Okno, notranja politika, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Ob 85-letnici Ti-vadarja Bilicija, 21.15 SOS za otroško vas, 21.45 Sreča-nje v petek večer, 22.50 Tv dnevnik.	8.30 Naš ekran, pon. 8.50 Za otroke, 10.00 Suženjstvo, pon. 2. dela, 14.35 Dečki-dekleta, 3. del, 15.20 140-letnica ladijske plovbe na Balatonu, 16.05 Studio Pecs, 16.45 Lect, 5. del, 17.00 Dnevnik, 17.15 Življe-nje na zemlji, angl. serija, 18.10 Objektiv, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Glasba in ogledalo, 20.40 Dvanajst jeznih mož, film S. Lumeta, 22.30 Festival Sopot '86.	8.30 Za otroke, 10.20 Kremenčkovi, risanka, 10.45 Breki in ostali, angl. film, 15.00 Pesem doni, 15.25 Lect, 6. del, 15.40 Oglejmo si skupaj, 16.10 Szabolcs Fenyes, 3. del, 18.00 Delta, znanstveni poročevalec, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.05 F. Molnar: Maršal, enodejanka, 21.05 Telesport (nogo-metno kolo), 22.15 Poje Ke-rekes Tóth Erzsébet, 22.45 Poročila.	Drugi program 17.15 O drži, 18.00 Lipo-va cesta, 18.30 Knight Ri-der, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Reši me, kdor me more, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Schil-ling, 22.05 Sedmi pečat (film).	9.00 Na strehi sveta, pon. 2. dela, 9.50 Žrebanje lota, 10.00 Cena molka, pon. kri-minalka, 16.40 Tv spored za 3 dni, 16.45 Studio Pecs, 17.10 Koledar, magazin, 18.05 Športni muzej, 18.30 Agrarni svet, 18.50 Mini studio '86, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Suženjstvo, 3. del brazilske serije, 21.15 Stuo-dio '86, kulturni TV tednik, 22.15 Dokumentarni film, 23.20 Tv dnevnik.	8.30 Ponovitve (film Ljubka nevesta in plesna drama Salome), 16.30 Teh-nike v umetnosti, avstrijska serija, 16.45 Seraj Topkapi, kratki film, 17.00 Prometna varnost, 17.20 TTT 184, 18.00 Filmski program, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Cirkuško svetovno prvenstvo '84, angleški film, 21.00 Panorama, svetovno-politični magazin, 22.20 To-maževa cerkev v Leipzigu, 22.40 Tv dnevnik.	8.30 Ponovitve (film Ljubka nevesta in plesna drama Salome), 16.30 Teh-nike v umetnosti, avstrijska serija, 16.45 Seraj Topkapi, kratki film, 17.00 Prometna varnost, 17.20 TTT 184, 18.00 Filmski program, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Cirkuško svetovno prvenstvo '84, angleški film, 21.00 Panorama, svetovno-politični magazin, 22.20 To-maževa cerkev v Leipzigu, 22.40 Tv dnevnik.
TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER
17.00 Otroški program, Lamu deklica iz vesolja, Otroci z otoka — telefilm, 18.00 Ljubezen in oblast — telenovela, 18.55 Tv novice, 19.00 Odprta meja, 19.30 Tvd stičišče, 19.50 Biljana Ristić, 20.30 Film: Furia in Amazonke, 22.00 Tvd vsedanes, 22.10 Dokumentarna oddaja — ocean, 23.15 Lucy — telefilm.	17.00 Bellamy — telefilm, 18.00 Ljubezen in oblast — telenovela, 18.55 Tv novice, 19.00 Dogodivščine na odprtem morju — telefilm, 19.30 Tvd stičišče, 19.50 Start, 20.30 A. Dvo-rak — stabat mater opus 58 sin-fonični orkester rtv Ljubljana, 22.10 Tvd vsedanes, 22.20 Do-kumentarna oddaja, 23.00 Čar, nepredvidenega telefilm, 23.30 Lucy — telefilm.	17.00 Otroški program, Lamu deklica iz vesolja, Otroci z otoka — telefilm, Pravljice kar ta-ko, 18.30 Moda v Italiji od 1940 do 1980, 19.00 Dogodivščine na odprtem morju — telefilm, 19.30 Povratek odpisanih — tv nanizanka, 20.30 Bellamy — telefilm, 21.30 Sedem dni, 22.00 Mladi dr. Freud — tv nadalje-vanka, 23.10 Čar nepredvidene-ga — telefilm, 23.40 Lucy — telefilm.	14.00 Tv novice, 14.10 Otroški program, risanke, Otroci z otoka — telefilm, Zdravnik in pacient — medicinska rubrika, 18.00 Zdravnik in otrok — za-sveti pediater — oddaja v živo, 19.00 Odprta meja, 19.30 Tvd stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.25 Tv novice, 20.30 Film: Morilčeva sled — dram. — re-žija A. S. Rylski 22.10 Tvd vse-danes, 22.30 Zdravnik in paci-ent — medicinska rubrika, 22.50 Športni pregled, 23.15 Košarka.	14.00 Tv novice, 14.10 Otroški program, risanke, Otroci z otoka — telefilm, Sedmi konti-nent — dokumentarec, 18.00 Ljubezen in oblast — telenove-la, 19.00 Odprta meja, 19.30 Tvd stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Lucy — telefilm, 20.25 Tv novice, 20.30 Film: Za dolar slave — western — igra Brode-rick Crawford, 22.15 Tvd vse-danes, 22.30 Melodrama — tv nadaljevanke, 23.40 Košarka.	14.00 Tv novice, 14.10 Otroški program, risanke, Ante, La-ponski deček — telefilm, Sedmi kontinent — dokumentarna oddaja, 18.00 Ljubezen in oblast — telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 Tvd stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.25 Lucy — telefilm, 20.25 Tv novice, 20.30 Variete, 22.20 Tvd vse-danes, 22.40 Nogomet: evropsko prvenstvo.	14.00 Tv novice, 14.10 Otroški program, risanke, Ante, La-ponski deček — telefilm, Sedmi kontinent — dokumentarna oddaja, 18.00 Ljubezen in oblast — telenovela, 19.00 Odprta meja, 19.30 Tvd stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.25 Lucy — telefilm, 20.25 Tv novice, 20.30 Film: Veliki vrh, 22.20 Tvd vse-danes, 22.40 Bellamy — telefilm, 23.30 Eurogol.

Prodaj

HIŠO Z GOSPODARSKIM POSLOJEM V PESKOVCIH z 8 HA ZEMLJE PRODAJ. Informacije: Zora Tot, Peskovci 31, ali telefon: 78 088. M-4069

ZASTAVO 101, letnik 1976, motor generalno obnovljen, karoserija delno, registriran do junija 1987, prodaj za 350.000 din. Oglad možen v petek, soboto ali nedeljo, od 16. do 17. ure. Zlatko Rebernak, Melanjski Vrh 5 (Janžev Vrh), Radenci. M-4194

PUJSKE PRODAJ. Tišina 16. M-4319

PEČ NA OLJE KONTAKT 7500 prodaj. Horvat, St. Rozmana 21. M-4335

OPEKO SCHIEDEL (obloga in tuljava), 8 t/m, ugodno prodaj. Prosenjakovi 62 a. M-4336

MZ ETZ, odlično ohranjen, prodaj za 550.000 din oz po dogovoru. Telefon: 22 351. M-4337

MLIN ZA GROZDJE PRODAJ. Velika Polana 181. M-4338

PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO KÜPPERSBUSCH UGODNO PRODAJ. Vogrin, Cogetinci 20, p. Cerkvenjak. M-4340

MALE PUJSKE PRODAJ. Tropovci 22 b. M-4341

OPEL REKORD 1900 AVTOMATIK prodaj. Blažević, Borejški 50, p. Tišina. M-4342

KRAVO, staro osem let, visoko brejo, dobro mlekarico, prodaj. Kukec 28. M-4344

DVOINPOLSOBNO STANOVANJE, 76 m², prodaj. Kličič po 15. uri: 25 032. M-4347

PRIKOLICO ZA AVTO PRODAJ. Tamaš, Gornja Bistrica 130 a. M-4349

GROZDJE IZ VINOGRADA (šmarnico) prodaj. Murska Sobota, Aškerčeva 2, telefon: 25 040. M-4351

DIANO, letnik 1978, z rezervnimi deli, prodaj. Vladimir Marič, Krog, Krožna 11 a. M-4353

NEDOGRAJENO HIŠO V CEZANJEVCIH 4, primerno tudi za gostilno, prodaj. Gabrijel Horvat, Vižanovec 71, 41254 Belce. IN-19508

TRAKTOR IMT 533 prodaj. Cven 102, p. Ljutomer. IN-19509

KRAVO, staro tri ali devet let, prodaj. Slavko Kozar, Pristava 17 a, Ljutomer. IN-19503

ŽITNI KOMBajn ZMAJ 780 prodaj. Cena 1.000.000 din. Traktor IMT 567 z rotacijsko koso prodaj. Stanko Herić, Radoslavci 36, p. Bučkovci. IN-19502

ZASTAVO 101, staro 1,5 leta, prodaj. Karel Banfi, Kapca 67. M-4356

BREJO KRAVO prodaj. Vprašati: Rudaš, Kapca 67. M-4357

KORUZO ZA SILIRANJE ALI ZRNJE, 23 arov, prodaj. Trnje 9. M-4358

NJIVO V IŽAKOVCIH, 36 arov, prodaj. Telefon popoldne: 21 550. M-4359

ZASTAVO 750, prevoženih 19.000 km, prodaj. Lang, Pertoča 42. M-4360

SILAŽNI KOMBajn IN SAMONAKLADALNO PRIKOLICO SIP prodaj. Tropovci 24. M-4361

R 5 GTL, letnik 1979, prodaj. Loče 26 pri Poljčanah, telefon: 063 763 104. M-4362

OPEL KADETT, starejši letnik, prodaj. Murska Sobota, Rogaševci 72. M-4363

CIPRESE ZA OGRAJO, 60–70 cm visoke, prodaj. Telefon: 75 681. M-4364

TELEVIZOR, črno-beli, ugodno prodaj. Gorica 34. M-4365

KORUZO ZA SILIRANJE, 70 arov, prodaj. Tončka Kržanko, Vučja Gomila 103. M-4366

VINO (šmarnico), 300 l, prodaj. Nedelica 145 a. M-4368

ZAMRZOVALNO SKRINJO, 210 l, prodaj. Šantavec, Murska Sobota, Stara 10. M-4370

WARTBURG, letnik 1976, prodaj. Odranci 59. M-4371

MALE PUJSKE PRODAJ. Petanjci 120. M-4372

RABLJENA DVIZNA VRATA IN TROJA OKNA Z ROLETAMI, 120 x 140, prodaj. Ignac Kustec, Gornja Bistrica 160, p. Crenšovci. M-4373

ŽELEŽOBETONSKE NOSILCE, 30 kosov, dolge 4 m, ugodno prodaj. Pertoča 99. M-4374

SLIVE, VEČJO KOLIČINO, prodaj. Boračeva 10 a. M-4375

ZASTAVO 101, letnik 1972, vozno, neregistrirano, ugodno prodaj. Jambrovič, Lendava, Tomšičeva 10. M-4376

ZASTAVO 750, karambolirano, prodaj. Bakovci, Ob potoku 13. M-4377

BOBNE TAMA, veliki komplet, s 3 »rototami«, in ZASTAVO 101, letnik 1973, prodaj. Jerebic, Gornja Bistrica 206. M-4378

STREŠNO OPEKO BIBER prodaj. Naslov v upravi lista. M-4380

KOTEL ZA ŽGANJEKUHO, dvocevni, manjši (komplet), ugodno prodaj. Franc Šadl, Krplivnik 35, p. Grad. M-4381

125 P, registriran do junija 1987, dobro ohranjen, prodaj. Strajnsak, Bučevci 20. M-4382

VINOGRADNIKI

V zalogi imamo različne sode. Za obisk se priporoča SODARSTVO MARJAN MAUČEC, GANČANI 149.

TRAKTOR STEYR, 18 KS, prodaj. Kozel, Žiberči, p. Apače. M-4384

KRAVO, brejo devet mesecev, prodaj. Ignac Sobočan, Žiberči 53, p. Apače. M-4385

BIKKA ZA NADALJNO REJO PRODAJ. Pečarovi 86. M-4386

CISTERNO CREINA, 2200 l, prodaj. Polana 27, p. Puconci. M-4388

WARTBURG IN NOV MOLZNI STROJ prodaj. Žižki 95 a, p. Crenšovci. M-4389

DVE OMARI, kavč, mizo za jedilnico s stoli in 40 m betonske ograje z mrežo prodaj. Informacije po telefonu: 22 709. M-4390

TRAKTOR IMT 533 s koso in plugi ugodno prodaj. Pocak, Domanjševci 129. M-4392

ELEKTRIČNO SOLO KITARO MUSIMA DE LUXE IN AKUSTIČNO KITARO MELODIJA, odlično ohranjeno, ugodno prodaj. Roman Kuronja, Turnišče, 70 255. M-4393

VINO (šmarnica) prodaj. Filovci 150. M-4394

VINSKI SOD, 350 l, rabljen, prodaj. Nemčavci 1 a. M-4395

BREJO TELICO IN PLUGE ZETOR prodaj. Sodišinci 37. M-4396

DOMAČO SVINJSKO MAST IN RADIO Z GRAMOFONOM prodaj. Sebeborci 44. M-4398

SIVALNI STROJ SINGER, starejši, prodaj. Možnost ogleda v nedeljo popoldne. Ida Luco, Murska Sobota, Stara 14. M-4399

KORUZO TRDINKO, 42 arov, za siliranje, prodaj. Gašpar, Bogojina 142. M-4400

ZASTAVO 101, letnik 1984, prodaj. Šeruga, Lucova 2, ali telefon: 21 600. M-4402

STISKALNICO ZA GROZDJE IN MLINČEK ZA MLETJE GROZDJA prodaj. Kobilje 47. M-4403

HITRO IN KAKOVOSTNO OPRAVLJAM VSA ELEKTROINSTALACIJSKA DELA. ZA NAROČILA SE PRIPOROČAM. ANTON ŠADL, Pertoča 80.

STANOVANJSKO HIŠO v Odrancih prodaj. Naslov v upravi lista. M-4404

KADETT C, letnik 1976, 1200, 52 KM, nor. bencin, prevoženih 117.000 km, tehnično pregledan do 30. 5. 1987, ugodno prodaj. (Pomikna streha, radio, orig. opel, športni menjalnik.) Alojz Šbüll, Sotina 2, 69262 Rogaševci. M-4405

TRAKTOR TORPEDO DEUTZ 6006 in **TRAKTOR STORE 402** prodaj. Brezovci 57. M-4406

NOVO STANOVANJSKO HIŠO S 45 ARI ZEMLJE OB GLAVNI CESTI prodaj. Telefon popoldne: (069) 74-531 ali popoldne: 74-256. M-4407

VSELJIVO STANOVANJSKO

LASTNIKI TRAKTORJEV, OSEBNIH IN TOVARNIH VOZIL!
Tovarna akumulatorjev
MUNJA Zagreb odpira 8. septembra svoj SERVIS V MURSKI SOBOTI, CANKARJEVA 25, v bližini avtobusne postaje.
POPRAVLJAMO TER POLNIMO TUDI DRUGE TIPE AKUMULATORJEV S STORITVAMI SE PRIPOROČA SERVISER KAREL ŠINKO, telefon 25 463.

HIŠO NA KAPCI 25 in 35 arov zemljišča prodaj. LE-10345

KOSO DUBRAVA ZA MALI FERGUSON, s pobiralnikom krompirja KV-1, prodaj. Petišovci, Petišovska 36. LE-10346

RENAULT 4 in **STAYR**, 18 KS, s priključki, prodaj. Jože Bertalančič, Pertoča 98, p. Rogaševci. M-4408

AVTO SIMCA 1307 GLS, 1978, prodaj. Josip Žiga, Murska Sobota, Mikloša Kuzmici 7 a, telefon: 22-507. M-4409

MEŠANA DRVA PRODAJ. Selo, Tivadar. M-4410

SILAŽNI KOMBajn PRODAJ. Informacije po 15. uri. Marjan Cartl, Ilijaševci 28, p. Križevci pri Ljutomeru. M-4411

DVE KRAVI PRODAJ. Gradišče 46, p. Tišina. M-4412

TELEVIZOR GRAETZ, črno-beli, prodaj za 30.000 din. Cipoti, Murska Sobota, Severjeva 13. M-4413

BREJO KRAVO PO IZBIRI prodaj. Alojz Kralj, Spodnja Ščavnica 51, p. Gornja Radgona. M-4415

ZASTAVO 101 COMFORT, letnik 1982, prodaj. Tomšičeva 14, telefon popoldne: 24-364. M-4416

TRAKTOR STEYR s koso, po ugodni ceni prodaj. Albert Horvat, Čentiba 279. LE-10347

FRANCOSKO POSTELJO, novo prodaj za 90.000 din. Telefon: 75-026 — služba. LE-10352

DIANA 6, letnik 1979, novembra, prodaj. Škerlak, Vaneča 50, telefon: 72-553. M-4418

ASCONO, letnik 1983, prodaj. Štefan Sukuč, Dolič 106. M-MM

TERMO OKNA, nova, 140 x 120 in 140 x 100, prodaj. Telefon: 75-026 — zvečer. LE-10352

KORUZO ZA SILIRANJE ALI ZRNJE, 40 arov, prodaj. Gorica 31 ali po telefonu: 72-669. M-4420

LADO 1300 S, brezhibno, prevoženih 34.000 km, ugodno prodaj. Informacije popoldne, po telefonu: 74-778. M-4422

VINSKI SOD, rabljen dvakrat, in kuhinjski štedilnik na trda goriva, ugodno prodaj. Puconci 22 b, telefon: 72-560. M-4423

ZASTAVO 101 KOMFORT, registrirano do januarja, prodaj. Tišina 69. M-4424

HLADILNIK ZA GOLF, na bencin, prodaj. Telefon: (069) 81-879. M-4425

NOVA ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK IN HLADILNIK Z ZAMRZOVALNIKOM ter trajnozarni štedilnik ITPP KUPPERSBUSCH ugodno prodaj. Telefon: 25-416. M-4426

TELEVIZOR GORENJE, črno-beli, nov, prodaj. Ciril Metodova 50 a. M-4427

SEJALNICO IMT, 23-vrstno, prodaj. Ciril Zadravec, Borejški 23, p. Tišina. M-4429

POLONEZ, letnik 1984, prodaj. Polana 11. M-4430

TRAKTOR STEYR 18 s koso in žetveno napravo za kosilnico BCS prodaj. Kovačevci 4, p. Grad. M-4432

LENDAVSKO BELO VINO, 200 l, prodaj. Žerdin, Velika Polana 108. M-4433

DIANO, letnik 1976, prodaj. Murska Sobota, Cankarjevo naselje 24, telefon: 25-341. M-4437

MERCEDES 200, letnik 1971, registriran do julija 1987, odlično ohranjen, prodaj. Černjavič, Tropovci 19 a. M-4438

BARVNI TELEVIZOR, nemške znamke COWE, diagonala ekrana 66 cm, star štiri leta, ohranjen, prodaj za 230.000. Informacije po telefonu: 71-352. M-4439

RENAULT 4 GTL, letnik 1983, prevoženih 33.000 km, ugodno prodaj. Benko, Sotina 51. M-4440

JUGO 45, star štiri mesece, prodaj. Lukinovič, Šalamenci 39, telefon: 72-595. M-4442

SILAŽNI KOMBajn SK 80 IN PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE EMO 20 prodaj. Gradišče 38. M-4443

FORD TAUNUS 2000, 1. registracija leta 1981, v dobrem stanju, prodaj. Telefon po 14. uri: 76-273. M-4444

OPEL ASCONA 16, letnik 1973, odlično ohranjen, napredaj. Murska Sobota, Gregorčičeva 9, telefon: 23-296. M-4446

FIAT 125 P, letnik 1982, prodaj. Krog, Murska 51. M-4447

GROZDJE PRODAJ. Skakovci 44. M-4448

CITROEN GS CLUB, letnik 1976, dobro ohranjen, obnovljen, prodaj. Informacije po telefonu: 22-394 ali Naselje Ljudske pravice 3, M. Sobota. M-4449

ZASTAVO 750 prodaj. Zdravko Zamuda, Murska Sobota, Poljska 13, telefon: 76-089. M-4450

REZAN HRASTOV LES, 2,50 m² na 5 cm, prodaj. Informacije: telefon (069) 81-226. IN-19505

ZASTAVO 750, opravljena vsa kleparska dela, prodaj. Kocen (Brlež), Rincetova Graba 1. IN-19512

KORUZNJAK, dolg 5 m, širok 0,70 m, prodaj. Drago Pavličič, Pristava 38, p. Ljutomer. IN-19506

PRIKOLICO TEHNOSTROJ, kesonsko, 5 t, registrirano do maja 1987, v zelo dobrem stanju, z gumami 8,25, in kompletan MILLERJEV PREKUCNIK od MERCEDESA 1113 prodaj. Telefon: 0601 81-544 ali 81-019. M-OP

TRAKTOR FERGUSON 35, registriran do avgusta 1987, prodaj. Janko Janežič, Mekotnjak 15, p. Ljutomer. IN-19515

HIŠO Z GOSPODARSKIM POSLOJEM IN PRIBLIŽNO 3,50 ha zemlje prodaj. Oglad možen vsak dan v Strukovcih 34 ali informacije po telefonu (069) 81-226. IN-19583

DEUTZ-TORPEDO, 60 KS, star dve leti, odlično ohranjen, prodaj. Cven 66, telefon: (069) 81-963. IN-19514

VW 1200, letnik 1976, prodaj. Silvo Hüll, Motovilci 35. M-4451

FORD TAUNUS M 15 (tudi po delih) prodaj. Mala Nova 26, Murska Sobota. M-4452

POHIŠTVO ZA DNEVNO SOBO prodaj. Telefon: 23-936. M-4453

KAVČ, MIZO IN DVA FOTELJA UGODNO PRODAJ. Mlajinci 41, telefon: 48-372. M-4455

DVOOSNO PRIKOLICO TEHNOSTROJ DDK 400, malo rabljeno, prodaj. Markovci 18. M-4456

ŽENSKO POROČNO OBLEKO št. 40 PRODAJ. Mlajinci 41, telefon: 48-372. M-4455

FORD FIESTO 1000, registriran do avgusta 1987, prodaj. Gederovci 19. M-4457

DELE ZA ZASTAVO 101 prodaj. Telefon: 22-251. M-4458

GROZDJE KLINTON Z BRAJD PRODAJ. Bogojina 84. M-4459

ZIMSKE IN LETNE GUME TER REZERVNE DELE ZA FORD TRANZIT prodaj. Telefon od 19. do 20. ure: (069) 79-225. M-4460

PEČ NA TRDA GORIVA IN SEJALNICO, 14-vrstno, prodaj. Naslov v upravi lista. M-4461

OPEL REKORD 1700 prodaj ali menjam za manjši avto. Naslov v upravi lista. M-4462

GOLF, letnik 1980, prodaj. Jožica Tibaut, Sovjak 84 a, p. Videm ob Ščavnici. M-4463

MALE PUJSKE PRODAJ. Gradišče 3 a. M-4465

ŠTEDILNIK KÜPPERBUSCH, nov, ugodno prodaj. Danč, Kapca 74 a. M-4466

MERCEDES 220 D prodaj. telefon: 70-066. M-4467

GROZDJE Z VINOGRADA (ŠMARNICA), prodaj. Jožef Vogrin, Bogojina 165. M-4469

SALONITNE PLOŠČE, rdeče, 8-rebrne, 40 kosov, prodaj. Alojz Sečko, Beltinci, Gregorčičeva 15. M-4470

IZGUBLJENO!
KOSO S KOSIŠČEM SEM IZGUBIL MED SREDNJO IN DOLNJO BISTRICO. Poštenega najditelja prosim, da mi jo za nagrado vrne. Kovač, Dolnja Bistrica 87.

Kupim

STANOVANJSKO HIŠO V MURSKI SOBOTI ali bližnji okolici kupim. Ponudbe pod ZDOMEK na upravo lista. M-4328

OBRAČALNE PLUGE, 10–12-colne, kupim. Rudi Sever, Pečarovi 91. M-4421

GARSONJERO ALI ENOSOBNO STANOVANJE V MURSKI SOBOTI KUPIM. Telefon: 23-111. M-4428

VINSKI SOD, 200 l, rabljen, kupim. Alojz Vinkovič, Bratonci 143. M-4434

ENOFAZNO VODOVODNO ČRPALKO KUPIM. Štefan Sever, Pečarovi 127, p. Mačkovci. M-4435

STANOVANJE V MURSKI SOBOTI ali **RADENCIH**, 50 m², kupim. Ponudbe po telefonu: 76-433. M-4441

sobe

ENOSOBNO OPREMLJENO STANOVANJE V MURSKI SOBOTI DAM V NAJEM — MOŠKIM. Naslov v upravi lista. M-4343

GARSONJERO ali enosobno stanovanje s posebnim vhom iščem za krajše obdobje. Plačilo vnaprej. Naslov v upravi lista. M-4354

MLADA DRUŽINA z enim otrokom nujno išče stanovanje na območju Gornja Radgona—Ljutomer. Naslov v upravi lista. M-EŠ

zaposlitve

ŠIVILJO ZAPOSIM. Sonja Antolič, Radenci, Kidričevo naselje 2. M-MM

ŽENSKO ZA POMOČ V GOSPODINSTVU IŠČEM. Kličite popoldne po telefonu: 21-437. M-4347

FRIZERSKO POMOČNICO takoj sprejemam za določen čas (porodniški dopust). Frizerski salon SILVA, HOTEL TERMAL, Moravske Toplice. M-4387

DVE DEKLETI ZA POMOČ V GOSPODINSTVU IŠČEMO. Od 100.000 din. Hrana in stanovanje v hiši. Interesentke naj se oglasi po telefonu: 064 23-284 — Kranj. M-4445

razno

GOSPODINJE!
Če vam skrinja rosi, toči ali ledeni, pokličite servis: 062 774-806. Popravilo opravimo na vašem domu. Miran Žlahtič, Ptuj, Zagrebška 54. M-MM

PREKLIC!
Preključim veljavnost hranilne knjižice št. 835, izdane pri HKS Kapela. Jože Pušenjak, Zasadi 2, p. Križevci pri Ljutomeru. M-4352

OBVESTILO!
Obveščam javnost, da Štefan Bunderla od Grada 123 ne sme prodati nobenih premičnin ali nepremičnin, ker ni sam lastnik. Gizela Bunderla, Grad 123. M-4330

PREKLIC!
Preključim veljavnost spričevala za 8. razred OŠ Štefan Kovač Turnišče, za šolsko leto 1977/78. Anton Šemen, Nedelica 10, p. Turnišče. M-4419

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite in večni mir mi zaželite.

V SPOMIN

Te dni mineva 10 let, odkar nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

Konrad Benkič

iz Beznovec

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, krasite njegov grob ter prižigate sveče.

ŽALUJOČI VSI NJEGOVI

V SPOMIN

14. septembra bosta minili dve leti, polni žalosti, odkar nas je zapustila naša draga mama in stara mama

Marija Fartek

iz Doliča

V naših srcih pa živiš in boš živela do konca naših dni.

SINOVA VIKTOR Z DRUŽINO IN JOŽE

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, ata, starega ata, tasta, strica in svaka

Edija Gorze

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, botrini, sosedom, vaščanom in sodelavcem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS za poslovilne besede in govorniku SGP Konstruktor M. Sobota.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena, sinova Edi in Janez, hčerka Vesna z družino ter drugo sorodstvo

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), **Jože Šabjan** (odgovorni urednik), Brigita Bavec, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Sobočan, Janko Stalnik (dopisništvo), Branko Zunc, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maucel (lektorja). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I, telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in 21 383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisništvo Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 83 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Celoletna naročnina 4.500,—, polletna 2.250,— din; letna naročnina za tujino 322 šilingov, 46 mark, 24 kan. dol., 18 am. dol., 38 šv. frankov; letna naročnina za delovne organizacije 6.000,— din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900—603—30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100—620—00112—5049512. Cena posamezne številke je 120,— din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oprošten plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/I. Ureja uredniški odbor:

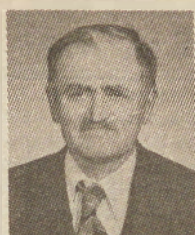
Čuvajte živila
prihranite energijo
podaljšajte živ. dobo

ZAMRZOVALNIKU

Po najnovejši tehnologiji in z najboljšimi materiali iz uvoza mu bomo ob vaši prisotnosti v vašem domu naredili novo izolacijo s **triletno garancijo**.

Okvare:
če zamrzovalnik toči ali leženi z zunanje strani.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v 76. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, tati, stari oče in pradedek

Jože Balazic

ružar v pokoju
iz Martjanec

Ob boleči in nepričakovani izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, znanecem, prijateljem in vsem, ki so darovali cvetje in vence ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS za poslovilne besede in gasilec sektorja Martjanec.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ZALUJOČI: VSI TVOJI

*Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
tebe ljubi mož in očka ni,
da bi skupaj še bili.*

V SPOMIN

9. septembra so minila štiri žalostna leta, odkar nas je za vedno zapustil dragi mož in očka

Viktor Vrečič

iz Kupšinec

Tvoje življenje je za vedno ugasnilo. Ostala sta praznina in boleč spomin na tebe, toda v naših srcih še živiš in boš živel do konca naših dni.

Zalujoči: žena Marija ter sinova Peter in Kristian

ZAHVALA

V 56. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Štefan Mataič

iz Gaberja 140

Ob tej boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, botrini in vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali. Hvala tudi g. duhovniku za obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS za poslovilne besede in delovnemu kolektivu Elektrokontakta Lendava ter govorniku kolektiva za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Gaberje, 2. 9. 1986

Zalujoči: žena Angela, sinovi Štefan, Drago in Mirko z družinami

*Utihi je tvoj glas,
obstalo je tvoje srce,
ostali so sledovi tvojih pridnih rok
in kruto spoznanje,
da se nikoli več ne vrneš.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame in stare mame

Neže Bunderla

roj. Šlemer
iz Andrejce

ki nas je v 80. letu starosti za vedno zapustila, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali ter ji darovali vence in cvetje.

Prisrčna zahvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS za poslovilne besede ter kolektivu Mure tozd Oblačila za podarjeno cvetje.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Zalujoči: mož Koloman, hčerka Kristina z možem Jožetom ter vnuka Jožica in Jože

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v 85. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

Jože Golinar

iz Vučje vasi

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znanecem, prijateljem in vsem, ki so darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Prisrčna hvala g. duhovniku, pevcem, domačim in sežanskim gasilec in govornikom.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ZALUJOČI: žena, otroci z družinami ter drugo sorodstvo

*Minilo žalostno je leto dni,
zapustil svoje drage si.
Čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi,
povsod te čutimo mi vsi,
med nami si.*

V SPOMIN

13. septembra bo minilo žalostno leto, odkar nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Arpad Banfi

z Vaneče 19

Težko je življenje brez tebe in vsak korak, kamorkoli nas vodi, je en sam spomin nate. Naš dom, ki si ga imel tako rad, za katerega si se tako trudil, je ostal prazen. Nikoli se ne bomo mogli sprijazniti s tem, da smo te morali izgubiti, ko bi te najbolj potrebovali. Čeprav se več ne vrneš k svoji družini, boš v naših srcih še živel.

ZALUJOČI: VSI TVOJI NAJDRAŽJI

*Srce ljubeče v grobu spi,
nam pa rosijo se oči.*

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage mame in stare mame

Ane Poredoš

iz M. Sobote

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanecem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje, nepozabno pokojnico pospremili na njeni zadnji poti nam pa izrekli sožalje.

Iskrena hvala njeni dolgoletni zdravnici dr. Nadi Šavel-Švigelj in osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu za vso skrb in nego v zadnjih dneh njenega življenja, posebno dr. Alojzu Horvatu.

Posebna hvala g. seniorju Novaku za pogrebni obred, cerkvenim pevcem za odpete žalostinke in za izkazano slovo ter govorniku KS tov. Rudiju Raplu za lepe poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Zalujoči: sin Feri z ženo Aranko in hčerko Danico ter snaha Mimica s hčerko Darijo

*Že tri leta v hladnem grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Ne mine ura, dan, ne noč,
povsod v mislih si navzoča.*

V SPOMIN

1. septembra so minila tri leta, polna žalosti, odkar me je zapustila moja draga žena

Gizela Kučan

iz Panovec

Tvoje življenje je za vedno ugasnilo. Ostala sta praznina in spomin nate. V mojem srcu še živiš in boš živel do konca mojih dni.

Hvala vsem, ki obiskujete njen prerani grob, ga krasite s cvetjem in na njem prižigate sveče.

ZALUJOČI: mož Karel

*Čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi,
povsod te čutimo mi vsi,
med nami si.*

ZAHVALA

Po kratki, a težki bolezni nas je 19. avgusta 1986 v 74. letu starosti za vedno zapustila naša nadvse ljubljena, dobra in skrbna mama, stara mama in tašča

Berta Šafran

roj. Kocen
z Vaneče

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znanecem, ki so jo v tako velikem številu pospremili na njeni poslednji poti, ji darovali vence in cvetje, nam pa v najtežjih trenutkih pisno ali ustno izrekli sožalje.

Posebna hvala kolektivu Kremenčevega peska Puconci, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavniku KS Marti Bedök za ganljive poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Vaneča, 21. avgusta 1986

VSI NJENI NAJDRAŽJI

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 59. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in svak

Štefan Sobočan

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, botrini, prijateljem ter vsem, ki ste v najtežjih trenutkih stali ob strani, dr. Čaru, osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu, GD Gomilica, tozdu Planika, oktetu Planike, Komuni Beltinci, OOS PG Lendava, tov. Tkalcu za poslovilne besede, pevcem, g. župniku, kaplanu, Stanku Zveru in Alojzu Ternarju za pogrebni obred. Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi poslednji poti, sočustvovali z nami, izrekli sožalje ter darovali vence in cvetje.

Še enkrat — vsem iskrena hvala!

Gomilice, Lipa, Renkovci, 28. avgusta 1986

Zalujoči: žena Katarina, sinova Alojz in Štefan z družinama, hčerka Trezika z družino, sestre Marija in Ana z družinama ter drugo sorodstvo

*Tvoja beseda je umirala,
še preden si jo izgovoril,
in tvoje dejanje se je razsulo,
še preden si ga začel.
Tvoje trpljenje je bilo skrito,
svetu in tihi, topli besedi.
(Srečko Kosovel)*

ZAHVALA

V 48. letu starosti nas je zapustil mož in oče

Franc Kulič

iz Mačkovec

Ob prerani, boleči in nenadomestljivi izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so ga pospremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje ter ustno ali pisno izrekli sožalje.

Posebna hvala kolektivoma Certusa, tozdu AP M. Sobota, Certusa Maribor, združenju šoferjev in avtomehanikov, vsem govornikom, kolektivu OS Puconci, 112. brigadi Mure M. Sobota, godbi in pevcem Certusa.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Zalujoči: žena Ibolka, hčerka Simona, mama Marija, sestre Irena in Gizela, brata Štefan in Ernest z družinami, teti Etelka in Irma ter drugo sorodstvo

Mednarodni kolokvij za zatratitve
vinogradov v Radencih

Terasasti in zatratljeni vinogradi

Minuli konec tedna je bilo v Radencih tridnevno srečanje strokovnjakov, praktikov in teoretikov s področja vinogradništva, ki so ga že petič namenili problematiki zatratljanja vinogradov. Povezovanje zagovornikov trave v vinogradu kot dejavnika, ki ohranja v zemlji hranilne snovi, ustrezno vlago, preprečuje erozijo in prispeva k večjemu količinskemu in kakovostnemu pridelku, se je začelo na osnovi sodelovanja agronomskih šol pred desetimi leti. Tokratni kolokvij v Radencih je organizirala Višja agronomska šola Univerze v Mariboru, udeležilo se ga je čez 100 strokovnjakov, od tega več kot 50 iz desetih tujih držav. Okrog 30 referatov je obravnavalo tri sklepe problematike. Prva skupina se je ubadala v glavnem z gospodarnostjo zatratitve, druga je obravnavala ekološki, zoološki in fitopatološki značaj, tretja pa talno fiziko in kemijo. bp

LOVSKA DRUŽINA VELIKA POLANA JE PRAZNOVALA

40 let zelene bratovščine

Lovska družina Velika Polana, ki ima 45 članov in upravlja z 2440 hektarji lovnih površin, je v nedeljo proslavila 40-letnico. Na slovesnosti, ki je bila pred lovsko kočjo v Mali Polani, se je zbrala množica lovcev in občanov. Predsednik družine Jože Koveš je prebral kroniko, predsednik občinske konference SZDL Lendava Štefan Ftičar je govoril o pomenu lovcev pri SLO in DS ter varovanju narave, krajše nagovore pa so imeli še Aleksander Beer — predstavnik pokrovitelja delovne organizacije Gozdno in lesno gospodarstvo Murska Sobotica, Feri Poredoš, tajnik Zveze lovskih druženj Prekmurja, in Ivan Kranjec, častni član lovske družine, sicer pa prvi povojni organizator lovstva v lendavski občini. V kulturnem programu so sodelovali še rogisti, pevski zbor zveze lovskih druženj in učenci polanske osemletke. Po slovesnosti so pripravili še streljanje na glinaste golobe. Ob jubileju so po-

Lovska družina Velika Polana je v nedeljo uspehe 40-letnega delovanja »kronala« še z razvitjem prapora.

Foto: S. S.

lanski lovci izdali 50 strani obsegajočo tiskano brošuro, v kateri so predstavili svoje uspehe. Eden izmed njih je tudi gradnja lovske kočje, ki so jo odprli 1979. leta. Te dni pa so do nje

napeljali kilometer dolg električni vod. Seveda pa si lovskega praznika ni bilo mogoče zamisliti brez bograča, ki je kljub visoki ceni hitro pošel.

S. Sobočan

LENDAVA

Od kod sovlagatelj?

Že tri leta se ni nič premaknilo pri gradnji druge faze avtobusne postaje v Lendavi, zato so delegati v skupščini upravičeno spraševali, kdaj bo postaja dokončana. Vendar pa je ta druga faza ali 450 kvadratnih metrov velik objekt za Lendavo prevelik zalogaj, saj ni interesov za sovlaganje, ki so jih predvidevali pri načrtovanju. Zato so se na seji gradbenega odbora, ki se je sestal prejšnji teden, dogovorili, da ne bodo več čakali na domače sovlagatelje in bodo razpisali javni natečaj. Sklenili so tudi, da bodo še enkrat pregledali zazidalni načrt, če se da kaj poceniti in spremeniti, tako da bi ustrezal potrebam sovlagateljev. Prav tako bodo denar, ki so ga po sporazumu dolžne plačati delovne organizacije iz sklada za skupno porabo, to je 1200 dinarjev na zaposlenega, združili in ga, seveda z obrestmi vred, uporabili takrat, ko bodo

začeli z gradnjo, in to naj bi bilo prihodnje leto.

V lendavski občini pa že gradijo pomemben objekt, to je mejni prehod v Dolgi vasi. Pomembnost tega potrjuje že to, da je lani tu prestopilo mejo 800 tisoč potnikov in 220 tisoč motornih vozil ter da je mejni promet iz leta v leto večji.

Čeprav so z deli začeli več kot mesec dni pozneje, pa je izvajalec del, Slovenija ceste tehnika, zagotovil, da bo mejni prehod zgrajen do 29. novembra, stal pa naj bi 240,7 milijona dinarjev. Seveda pa se tudi pri tej gradnji srečujejo s problemi, saj morajo speljati vodovod in telefonske kable iz Lendave. Za to pa še nima dovolj denarja in ga bodo verjetno morali primakniti sovlagatelji, torej Carina, Uprava za notranje zadeve, Integral in Kompas.

Majda Horvat

BRANOSLAVCI

Kmečka vaška olimpiada

V nedeljo pripravljata vaški dobor Socialistične zveze in gasilsko društvo iz Branoslavec praznovanje, na katerem bodo predali namenu novo asfaltirano cesto, gasilci pa bodo prevzeli novo sireno. Po tej slovesnosti pa bodo pripravili prleško kmečko vaško olimpiado. S številnimi družabnimi igrami, kot so nošnja jabolk na stiskalnico, pretakanje pijače, dirke z gigom, žaganje in podobno.

D. L.

GD Ivanci

Dobili naj sodobnejšo motorno brizgalno

Gasilsko društvo Ivanci je pripravilo preteklo nedeljo slovesnost, na kateri so prevzeli novo motorno brizgalno, ki je ena naj sodobnejših v soboški občini. Tako se je gasilec iz Ivanec uresničila večletna želja. Nova motorna brizgalna, ki je stala 4.650.000 dinarjev, sredstva pa so prispevali samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požari občine Murska Sobotica, sosednje vasi ter vaška skupnost

in gasilci iz Ivanec, pomeni pomembno pridobitev ne samo za Ivance, temveč za širšo okolico. Na slovesnosti je udeležence pozdravil Franc Horvat, o razvoju gasilstva pa je govoril tajnik društva Avgust Klar. V imenu občinske gasilske zveze pa je spregovoril predsednik Ernest Eöry. Kulturni program pa so pripravili učenci osnovne šole iz Bogojnice.

F. Maučec

LJUTOMER

PRLEŠKA BRATVA 86

Čeprav po številu obiskovalcev morda uspela prireditev, pa je bila letošnja — že 13. po vrsti — Prleška bratva v Ljutomeru po prikaznem še bolj rečna kot druge. V kulturnem programu so sodelovali: tri folklorne skupine (Razkrižje in dve Ljutomerski), tamburaški orkester, pihalni orkester in oktet kuda Ivan Kaučič, manjkal pa ni tudi prleški poet Manko Golar. V uvodu je predsednik društva kmetijskih inženirjev in tehnikov inž. Slavko Zalar napovedal obilno in kakovostno vinogradniško letino (če bo vreme ostalo takšno, kot je), nato so se zvrstili nastopajoči. Po kulturnem programu je nastalo zatišje, zapolnjeno z glasbo s plošč, kajti napovedanega ansambla Rž s pevko ni bilo, obiskovalci pa so ostali tudi brez obvestila o dogajanjih ali morebitnih težavah organizatorjev. Zaplet so z večjo zamudo sicer rešili, a kar je bilo (ne)storjeno, je ostalo. Tudi nadaljevanje zabave je potekalo po ustaljenem redu z veliko »huškanja« in izborom Dekline bratve 86.

D. L.

Dodatek za vodo in kanalizacijo

O podražitvah komunalnih storitev v soboški občini smo pisali že pred časom. Cene porabljene vode v gospodinjstvih in gospodarstvu so se v zadnjem obdobju precej dvignile. Prvi plačujemo po novem za kubični meter porabljene vode 42 dinarjev. Poleg tega pa morajo od začetka avgusta odšteti še štiri dinarje dodatnega prispevka za širitev vodovodnega omrežja in za predvideno gradnjo nove čistilne naprave. Dodatni prispevek za organizacijo združenega dela v soboški občini, ki so priključene na mestni vodovod in kanalizacijo, pa znaša deset dinarjev za vsak kubični meter porabljene vode.

Tudi za kanalizacijo veljajo dodatni prispevki. K 19,32 dinarja, kolikor morajo odšteti gospodinjstva za kubični meter čiščenja odpadka, je treba prišteti še štiri dodatne dinarje, medtem ko gospodarskim organizacijam zaračunajo po deset dinarjev. Pri tem je treba omeniti, da mora gospodarstvo v srednjoročnem obdobju 1986—1990 odšteti iz čistega dohodka 1,55 odstotka za te potrebe. Nekaj denarja za čistilno napravo bo odštela tudi območna vodna skupnost. S takim načinom dodatnega plačevanja prispevkov naj bi v soboški občini, posebej pa v mestu Murska Sobotica, temeljiteje uredili celotno vodovodno in kanalizacijsko omrežje, ki marsikje že predstavlja ozko grlo.

Poskusi z vodnjakom v Krogu pri Murski Soboti so dali pozitivne

rezultate, zato bodo skušali čimprej urediti črpalnice in povezavo z vodnjaki, kar bo gotovo velikega pomena. Vrednost teh del bo znašala 60 milijonov dinarjev. Poleg tega je načrtovana razširitev vodovodnega omrežja iz Murske Sobotice do novega stanovanjskega naselja v Černelavcih, do Cankove, Rogaševce ter od Moravskih Toplic do Bogojnice. Za to bo treba zbrati okrog 300 milijonov dinarjev. Šele nato bo možno čistilno napravo v Murski Soboti, ki je že nekaj časa kamen spotike. Precej odplak namreč odteče v potok Ledava, ki je postal leglo smrada. In o tem je med prebivalci Murske Sobotice in okoliških krajev vedno več govora.

Milan Jerše

LJUTOMER

KONEC OBVOZNIH MUK

Konec minulega tedna so dokončali Ormoško cesto v Ljutomeru. Poleg kanalizacije so na novo uredili in razširili

enotedensko zamudo, ki pa je nastala zaradi širitve križišča. Po prvih ocenah bodo dela stala 90 milijonov dinarjev.

Takole so delavci Cestnega podjetja asfaltirali križišče v centru mesta.

Z ureditvijo te ceste je končno konec vseh šoferskih težav, ki so jih morali v času največje turistične sezone in s tem povečanega prometa trpeti vozeči skozi Ljutomer.

D. L.

Vaške športne igre krajevnih skupnosti v soboški občini so dosegle velik razmah in za marsikatero naselje predstavljajo pravi krajevni praznik. Tako je bilo tudi preteklo nedeljo na Tišini, kjer so v polfinalu sodelovale ekipe Tišine, Kroga, Gederovec, Zenkovec, Bratovec in Černelavec.

Foto: F. M.

Skupina gornjesenjskih šolarjev se veselo vrača iz šole, tudi v Porabju se je pouk začel 1. septembra.

rem bodo uredili manjkajoče učilnice (kabinete) in knjižnico, nujno pa potrebujejo še telovadnico in pričakujejo, da jo bodo zgradili še v tej petletki.

Bistvena novost na porabskih šolah, ki jih obiskujejo otroci slovenske narodnosti (Gornji Senik, Števanovci, Sakalovci, Monošter), pa je uvedba oziroma nadaljevanje delnega dvojezičnega pouka v 2. razredih, kjer imajo učenci, prav tako kot prvosolčki, pouk v madžarskem in slovenskem jeziku pri predmetih spoznavanje narave in družbe ter glasbene vzgoje. V vseh razredih pa slovensščino še naprej poučujejo kot poseben predmet. Na osemletki na Gornjem Seniku pa so poskusno uvedli tudi dvojezično poučevanje zgodovine v 5. in sedaj še v 6. razredu. Tako se na porabskih šolah »srečuje« slovensščina okrog 400 učencev. Žal niso vključeni vsi otroci slovenskega rodu, ker za tiste, ki živijo v Monoštru in Slovenski vesi (zdaj že del mesta), slovensčina ni obvezna, če jih starši ne prija-

nju narave in družbe in glasbeni vzgoji. Učenci so radi sodelovali. Poleg 12 otrok slovenske narodnosti je bilo v razredu tudi 25 Madžarov, in tudi zanje je bil dvojezični pouk zanimiv. Zame je pa bilo delo zelo naporno.

— Kako ste si pomagali? Ste imeli dovolj učnih pripomočkov?

»Največkrat je teklo delo po skupinah. Pomagali pa smo si z različnimi knjigami, filmi, slikami in drugimi pripomočki. Na šoli jih imamo kar precej.«

— Ste imeli morda priložnost videti, kako potekajo dvojezične ure v Sloveniji, tam, kjer živijo pripadniki madžarske narodnosti?

»Da, spomladi sem bila v Lendavi pri čudovitih dvojezičnih urah, kako potekajo mnogo metod, s katerimi si lahko tudi jaz pomagam.«

— Kakšno pomoč pa bi še potrebovali?

»Predvsem dvojezične knjige. Vaše so zelo dobre. Lepo bi bilo, če bi imeli tudi mi takšne.«

Jože GRAJ